

**«Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -
Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής -**

Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ

[Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»]

- **Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟ.ΔΣ.Α» - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ**

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΗΜΩΝ'

Άρθρο 1

Κατηγορίες Δήμων

Στο ν. 3852/2010 (Α' 87) προστίθεται άρθρο 2Α ως εξής:

«Κατηγορίες Δήμων

1. Οι δήμοι, με βάση τον πληθυσμό τους, τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά τους, τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομικής δραστηριότητας εντός των ορίων τους, το βαθμό αστικοποίησής τους, την ένταξή τους ή μη σε ευρύτερα πολεοδομικά συγκροτήματα μητροπολιτικού χαρακτήρα και τη θέση τους στη διοικητική διαίρεση της χώρας, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α) Δήμοι Μητροπολιτικών Κέντρων. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι δήμοι των Περιφερειακών Ενοτήτων Κεντρικού, Βόρειου, Νότιου και Δυτικού Τομέα Αθηνών και της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και οι Δήμοι Θεσσαλονίκης, Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Καλαμαριάς, Κορδελιού - Ευόσμου, Νεάπολης - Συκεών, Παύλου Μελά και Πυλαίας - Χορτιάτη της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης.

β) Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι & Πρωτεύουσες Νομών. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, καθώς και οι δήμοι που αποτελούν πρωτεύουσα νομού.

γ) Μεσαίοι Ηπειρωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτοί υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 10.000 και έως 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

δ) Μικροί Ηπειρωτικοί και Μικροί Ορεινοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

ε) Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι με πληθυσμό άνω των 3.500 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

στ) Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι, με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, βάσει της τελευταίας απογραφής.

2. Οι κατηγορίες της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνονται υπ' όψη ιδίως για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, για την κατάρτιση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των ΟΤΑ α' βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), οι κατηγορίες της παρ. 1 μπορούν να διακρίνονται περαιτέρω σε υποκατηγορίες, προκειμένου να εξυπηρετηθούν ειδικότερες λειτουργικές, οικονομικές ή αναπτυξιακές ανάγκες των δήμων.

Άρθρο 2

Ορεινοί δήμοι

Η παρ. 1 του άρθρου 209 του ν. 3852/2010 τροποποιείται ως εξής:

«1. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρονται οι ορεινοί - μειονεκτικοί δήμοι νοούνται οι δήμοι που χαρακτηρίζονται ως ορεινοί στην παρ. 2 του άρθρου 1, καθώς και οι δήμοι των οποίων τουλάχιστον το 50% των κοινοτήτων χαρακτηρίζονται ως ορεινές στο Μητρώο Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ- ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ

ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 3

Συγκρότηση δήμων - Αντικατάσταση άρθρου 2 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 2 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Συγκρότηση δήμων

1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενούμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας.
2. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 410/1995 (Α' 231) ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα.
3. Κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων. Επίσης, συγκροτούν κοινότητα, ανεξαρτήτως πληθυσμού, πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1.
4. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες.

Άρθρο 4

Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 8 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 8 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων

- 1.** Όργανα των κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων είναι:
  - α) Το συμβούλιο της κοινότητας.
  - β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας.
- 2.** Το συμβούλιο της κοινότητας αποτελείται από τρία (3) μέλη σε κοινότητες με πληθυσμό από πεντακόσιους έναν έως δύο χιλιάδες (501-2.000) κατοίκους, από πέντε (5) μέλη σε κοινότητες με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (2.001-10.000) κατοίκους, έντεκα (11) μέλη σε κοινότητες με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως πενήντα χιλιάδες (10.001-50.000) κατοίκους και δεκαπέντε (15) μέλη σε κοινότητες με πληθυσμό από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.
- 3.** Όργανο των κοινοτήτων με πληθυσμό έως και πεντακόσιους (500) κατοίκους είναι ο πρόεδρος της κοινότητας.

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 5

Διάρκεια δημοτικής περιόδου - Αντικατάσταση άρθρου 9 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 9 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Διάρκεια δημοτικής περιόδου

1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινότητας και οι πρόεδροι κοινότητας των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.
2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.
Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 (α' γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (β' γύρος).
Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.
3. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.
4. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 3852/2010 θα διεξαχθεί την 13^η Οκτωβρίου 2019 και η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1^η Ιανουαρίου 2020. Η τρέχουσα δημοτική περίοδος παρατείνεται μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2019 και η θητεία των δημοτικών αρχών λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες».

Άρθρο 6

Τροποποίηση άρθρου 10 του ν. 3852/2010

Η παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 7

Τροποποίηση άρθρου 11 του ν. 3852/2010

Το εδάφιο β' της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των συμβουλίων των κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με πληθυσμό μέχρι πεντακοσίου (500) κατοίκους έχουν οι εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους».

Άρθρο 8

Εκλογικοί κατάλογοι - Αντικατάσταση άρθρου 12 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 12 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκλογικοί κατάλογοι

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές, εκτός των ειδικών εκλογικών καταλόγων των ετεροδημοτών, ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών και περιφερειακών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων και των προέδρων των κοινοτήτων κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της

Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 133/1997, όπως ισχύουν».

Άρθρο 9

Προσόντα εκλογιμότητας για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών - Αντικατάσταση άρθρου 13 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 13 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Προσόντα εκλογιμότητας για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών

- 1.** Δήμαρχος μπορεί να εκλεγεί ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών.
- 2.** Δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας ή πρόεδρος κοινότητας κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων μπορεί να εκλεγεί:
  - α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και
  - β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας».

Άρθρο 10

Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Αντικατάσταση άρθρου 14 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 14 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα

- 1.** Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών και μέλη Ανεξαρτήτων Αρχών. Κατ' εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εφ' όσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους εικοσιτέσσερις (24) μήνες πριν τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμα τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.

β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτει υποψηφιότητα.

γ) Ο Επόπτης ΟΤΑ, στο σύνολο των δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για πέντε (5) έτη από τη λήξη της θητείας του, ακόμα και αν παραιτηθεί από τη θέση του πριν τη λήξη αυτής.

δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, στους δήμους στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητά τους, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή ανώτερου, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στους δήμους και στις περιφέρειες στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων. Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπίπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές ιατροί που προϊστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης περίπτωσης. Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας:
  - α) Γενικοί γραμματείς δήμων, ειδικοί σύμβουλοι, επιστημονικοί και ειδικοί συνεργάτες, δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρέτησαν κατά την προηγούμενη των εκλογών αυτοδιοικητική περίοδο.
  - β) Με την επιφύλαξη της παρ. 1 περίπτωση ε) του παρόντος, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στον ίδιο δήμο και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος. Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων και να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4257/2014.

3. Η ιδιότητα και το αξίωμα του δημάρχου, δημοτικού συμβούλου, του συμβούλου κοινότητας ή του προέδρου κοινότητας κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου ή αναστολής άσκησης του λειτουργήματός τους για: α) τους δικηγόρους και συμβολαιογράφους, β) τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), τα μέλη Επιστημονικού Προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και το ειδικό διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό τους.
4. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμα τους, κατόπιν αμετάκλητης καταδίκης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμα τους, κατόπιν πειθαρχικού παραπτώματος, κατά τις διατάξεις του άρθρου 233.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

5. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινοτήτων ή πρόεδροι κοινοτήτων κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους κατά το άρθρο 15 ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο δήμο, εκπίπτουν από το αξίωμα τους. Το κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβιβάστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από τα αναφερόμενα στο άρθρο 45, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναιρέσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50.
6. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται. Υποψήφιος ο οποίος

θέτει υποψηφιότητα κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα. Εφ' όσον, παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, κατόπιν σχετικής ένστασης κατά τα άρθρα 45 και επόμενα.

7. Δεν επιτρέπεται η σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δύο άμεσα αιρετών αυτοδιοικητικών αξιωμάτων. Στην περίπτωση αυτή, επέρχεται αυτοδικαίη έκπτωση και από τα δύο αξιώματα, με διαπιστωτική πράξη του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α».

Άρθρο 11

Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών - Αντικατάσταση άρθρου 15 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 15 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας εκείνοι που είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτού, των κοινωφελών επιχειρήσεων του καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης του (Δ.Ε.Υ.Α.), εφ' όσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.
2. Αν οφειλέτης του δήμου ή των νομικών προσώπων της προηγούμενης παραγράφου εκλεγεί δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος ή πρόεδρος κοινότητας, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των

πεντακοσίων (500) ευρώ, έως την ημέρα εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών.

3. Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση των οφειλών αυτών δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν από το αξίωμά τους».

Άρθρο 12

Αντιπρόσωποι Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων – Αντικατάσταση του άρθρου 17 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 17 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αντιπρόσωποι της Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων

1. Για το διορισμό των εφόρων και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), όπως κάθε φορά ισχύει.
2. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, καθώς και τα πρόσωπα της παραγράφου 4 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.
3. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές, μόνον αν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο δήμου της οικείας περιφέρειας, όπου ασκούν τα καθήκοντά τους αυτά. Αν δεν είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο που ανήκει το εκλογικό τμήμα, στο οποίο ασκούν τα

καθήκοντά τους και είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο άλλου δήμου, τότε υπογράφουν υπεύθυνα δήλωση στην οποία αναφέρεται ο δήμος στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι και ψηφίζουν. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις εκλογές για την ανάδειξη συμβούλων ή προέδρου κοινότητας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του οικείου δήμου.

4. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. Αν η ψηφοφορία ματαιωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 48 Κ.Δ.Κ. ή επαναληφθεί η ψηφοφορία, σύμφωνα με το άρθρο 33, οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.
5. Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές».

Άρθρο 13

Υποψηφιότητες – κατάρτιση συνδυασμών – Αντικατάσταση άρθρου 18 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 18 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Υποψηφιότητες – Κατάρτιση συνδυασμών

1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:
  - α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και
  - β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους.

2. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.
3. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως δημάρχου και ως μέλους δημοτικού συμβουλίου ή μέλους συμβουλίου κοινότητας ή ως προέδρου κοινότητας δεν επιτρέπεται.
4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και τυχόν έμβλημα του συνδυασμού.

β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Εάν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος.

γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και δέκα τοις εκατό (10%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Στις εκλογικές περιφέρειες που εκλέγονται λιγότεροι από πέντε (5) σύμβουλοι ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να προσαυξηθεί έως ακόμη έναν (1). Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται τουλάχιστον σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

5. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

- α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.
- β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του παρόντος. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.
- γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ. ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος και κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή των ποσών αυτών.
6. Επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, αυτού, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπώνυμικά του στοιχεία. Κάθε υποψήφιος, εφ' όσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος. Γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά. Στην

περίπτωση που γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «σύζυγος» ή, συντετμημένα, «συζ.».

7. Στη δήλωση ορίζεται όνομα και, δυνητικά, έμβλημα συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967. Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψήφιους συνδυασμούς για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, εφ' όσον η παράβαση αφορά στο έμβλημα του συνδυασμού, αυτός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα, ενώ εφ' όσον αφορά στο όνομα του συνδυασμού, η δήλωση είναι απαράδεκτη.
8. Αν με τη δήλωση του συνδυασμού δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 5 δικαιολογητικά για κάποιον υποψήφιο, ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφ' όσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.
9. Αν η δήλωση του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παρ. 4 του παρόντος ή δεν περιλαμβάνει έγκυρο όνομα συνδυασμού, σύμφωνα με την παρ. 7 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα ή περιλαμβάνει, εξ αρχής ή κατόπιν εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της

προηγούμενης παραγράφου, λιγότερους υποψήφιους από τα ελάχιστα όρια της περ. γ' της παρ. 4 ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών ή δεν πληροί την ποσοστωση φύλου της παρ. 4 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

- 10.** Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο δήμαρχο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου δημάρχου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5».

Άρθρο 14

Κατάργηση άρθρου 19 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 19 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 15

Εκλογές κοινοτήτων άνω των 500 κατοίκων

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 18Α ως εξής:

«Εκλογές κοινοτήτων άνω των 500 κατοίκων – Υποψηφιότητες, κατάρτιση
συνδυασμών

1. Η εκλογή των συμβούλων και των προέδρων των κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάληψη και κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.
2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψήφιους συμβούλους της κοινότητας, σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους.
3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς ή να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.
4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει οποιοσδήποτε από τους υποψηφίους συμβούλους που μετέχουν σε αυτόν.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και τυχόν έμβλημα του συνδυασμού.

β) Με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας του συνδυασμού. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.

5. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας με δυνατότητα προσαύξησης έως και δέκα τοις εκατό (10%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Κατ' εξαίρεση, στις κοινότητες που εκλέγουν τριμελή και πενταμελή συμβούλια, ο αριθμός των υποψηφίων μπορεί να προσαυξάνεται κατά έναν (1) ακόμα υποψήφιο. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται τουλάχιστον σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:
- α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.
  - β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.
  - γ) Αποδεικτικό εισπραξής Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα ευρώ (10 €). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.
7. Ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες της παρ. 7 του άρθρου 18. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφ' όσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση της παρ. 4 υποβάλλεται υποχρεωτικά, για όλους τους συνδυασμούς του προηγούμενου εδαφίου, από τον υποψήφιο δήμαρχο επικεφαλής του συνδυασμού. Η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.
8. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από οποιονδήποτε υποψήφιο αυτού ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία οποιουδήποτε υποψηφίου αυτού, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση οποιουδήποτε υποψηφίου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 6.

9. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 8 και 9 του άρθρου 18».

Άρθρο 16

Εκλογές κοινοτήτων έως 500 κατοίκων

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 18B ως εξής:

«Εκλογές κοινοτήτων έως 500 κατοίκων – Υποψηφιότητες σε ενιαίο
ψηφοδέλτιο

1. Η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλπη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο, όλων των μεμονωμένων υποψηφίων. Οι υποψηφιότητες κατατίθενται με γραπτή δήλωση κάθε υποψήφιου προέδρου κοινότητας στην οποία αναγράφεται η κοινότητα για την οποία κατατίθεται υποψηφιότητα και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου προέδρου κοινότητας. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.
2. Στη δήλωση επισυνάπτονται :
  - α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό εισπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα ευρώ (10 €). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

3. Αν με τη δήλωση υποψηφιότητας δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην προηγούμενη παράγραφο δικαιολογητικά ή η δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παρ. 1 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη και ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.
4. Η δήλωση υποψηφιότητας επιδίδεται από τον υποψήφιο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.
5. Κανείς δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα».

Άρθρο 17

Κατάργηση κοινότητας σε περίπτωση μη υποβολής υποψηφιοτήτων
Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 18Γ ως εξής:

«Κατάργηση κοινότητας σε περίπτωση με υποβολής δήλωσης συνδυασμού ή υποψηφιότητας προέδρου

1. Αν σε μία κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων ή, σε κοινότητα έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, υποψηφιότητα προέδρου, ο Δήμαρχος εκδίδει αμέσως πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής.
2. Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων ή υποψηφιότητα προέδρου, η κοινότητα αυτή καταργείται και ενώνεται με όμορη κοινότητα του ίδιου δήμου και της κοινότητας με την οποίας συνενώνεται. Η ένωση γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου».

Άρθρο 18

Ανακήρυξη - κοινοποίηση υποψηφιοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 20 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 20 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών και υποψηφίων προέδρων

1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους προέδρους κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα.
2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις.

3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί».

Άρθρο 19

Αντικατάσταση υποψηφίων - Αντικατάσταση άρθρου 21 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 21 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωση του, η οποία επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου την όγδοη (8η) ημέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψήφιου δημάρχου, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 18, αντίστοιχα. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο δήμο.
3. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ή υποψήφιου συμβούλου κοινότητας, αυτός δεν

αναπληρώνεται, εκτός και αν ο θάνατος ή η παραίτηση λάβει χώρα πριν την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, κατά τα άρθρα 18 και 18Α, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί συμπληρωματικής δήλωσης.

4. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των ποσοστών από κάθε φύλο, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, μετά το πέρας της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, θεωρείται νόμιμος».

Άρθρο 20

Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων - Αντικατάσταση άρθρου 22 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 22 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων

1. Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έως δύο αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση μπορεί να ορισθεί και γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο αναπληρωτές του για συγκεκριμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.
2. Επίσης κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.
3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της

πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί.

4. Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.
5. Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι ή αντιπρόσωποι, αναπληρωτές τους ή πληρεξούσιοι συνδυασμών οι εν ενεργεία δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, καθώς και όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν».

Άρθρο 21

Πρόγραμμα εκλογής - Αντικατάσταση άρθρου 23 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 23 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Πρόγραμμα της εκλογής

1. Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.
2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο δήμο εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον περιφερειάρχη».

Άρθρο 22

Εκτύπωση και διανομή ψηφοδελτίων

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 24Α ως εξής:

«Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων

- 1.** Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων του οικείου δήμου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντίστοιχων εκλογέων, προσαυξημένος κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Σε περίπτωση επαναληπτικών εκλογών τα ψηφοδέλτια παραδίδονται τρεις (3) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.
- 2.** Τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου.
- 3.** Ο οικείος δήμαρχος οφείλει να εφοδιάσει τις εφορευτικές επιτροπές των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια κάθε συνδυασμού και με ψηφοδέλτια υποψηφίων προέδρων των κοινοτήτων κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, σε επαρκή αριθμό».

Άρθρο 23

Περιεχόμενο ψηφοδελτίων - Αντικατάσταση άρθρου 26 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 26 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων

1. Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης.
2. Για τις δημοτικές εκλογές :
  - α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο μετά την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:
    - αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.
    - ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.
  - β). Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία του συνδυασμού, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:
    - αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.
    - ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, με αλφαβητική σειρά,
    - γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, η εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.
3. Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, μετά το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, αναφέρεται η ένδειξη «Συνδυασμός υποψηφίων

συμβούλων για την Κοινότητα ..... του Δήμου .....», όπου τίθεται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου και ακολουθούν το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων με αλφαβητική σειρά.

4. Το ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και πεντακοσίων 500 κατοίκων φέρει τον τίτλο «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ..... του Δήμου .....», όπου τίθεται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου και ακολουθούν με αλφαβητική σειρά τα ονόματα των υποψηφίων προέδρων της κοινότητας αυτής που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο και γνωστοποιεί αμελλητί στον οικείο Δήμαρχο τους ανακηρυχθέντες υποψηφίους προέδρους.
5. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, κατά τις διατάξεις του άρθρου 33, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια».

Άρθρο 24

Σταυροί προτίμησης - Αντικατάσταση άρθρου 27 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 27 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Σταυροί προτίμησης για την εκλογή δημοτικών αρχών

1. Ο εκλογέας εκφράζει την προτίμηση του σε υποψήφιο συνδυασμού, σημειώνοντας στο ψηφοδέλτιο σταυρό παραπλευρώς του ονόματός του.
2. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει

την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ έως ενός (1) υποψηφίου συμβούλου κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν 3μελή ή 5μελή Συμβούλια και έως δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας στις Κοινότητες που εκλέγουν 11μελή ή 15μελή Συμβούλια.
4. Για την εκλογή προέδρων κοινότητας έως πεντακοσίων (500) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου προέδρου κοινότητας.
5. Ψηφοδέλτιο που φέρει περισσότερους από τους επιτρεπόμενους σταυρούς προτίμησης, είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. Εξαιρούνται τα ψηφοδέλτια υποψηφίων προέδρων κοινότητας, όπου, ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.
6. Ο σταυρός προτίμησης σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης.
7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.
8. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, κατά τις διατάξεις του άρθρου 33, δεν απαιτείται

σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδέλιου».

Άρθρο 25

Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση άρθρου 28 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 28 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο όταν:
  - α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 27.
  - β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η σχετική υπουργική απόφαση.
  - γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στο άρθρο 24.
  - δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.
2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις :
  - α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.
  - β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις άρθρου 46 του Κ.Δ.Κ.
  - γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ. 26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων».

Άρθρο 26

Διατάξεις εκλογικής νομοθεσίας - Αντικατάσταση άρθρου 29 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 29 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και του Κ.Δ.Κ.
2. Κατά την ψηφοφορία χρησιμοποιούνται διαφορετικές κάλπες για τις δημοτικές εκλογές και για την εκλογή συμβούλων ή προέδρου κοινότητας, που φέρουν κατάλληλο διακριτικό γνώρισμα. Το διακριτικό αυτό γνώρισμα και κάθε άλλη λεπτομέρεια που αφορά το μέγεθος, το σχήμα κ.λπ. των καλπών, καθώς και οι αναγκαίες λεπτομέρειες, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών.
3. Όπου στις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών αναφέρεται ο νομάρχης, προκειμένου για τις δημοτικές εκλογές νοείται ο περιφερειάρχης.

Άρθρο 27

Εκλογικό σύστημα - κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 32 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 32 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου

1. Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον α' γύρο.

2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.

Εάν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, διεξάγεται κλήρωση.

Εάν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού.

Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

3. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και μέχρι να

συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι».

Άρθρο 28

Επανάληψη ψηφοφορίας – Αντικατάσταση άρθρου 33 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 33 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επανάληψη της ψηφοφορίας για την εκλογή δημοτικών αρχών

1. Εάν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (β' γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Εάν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (α' γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και στην περίπτωση που στην αρχική ψηφοφορία (α' γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφησαν.
3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων

ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.

4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3, επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του που έλαβαν στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία.

Εάν στην ψηφοφορία αυτή ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του.

5. Όλοι οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (α' γύρος), σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στα επόμενα άρθρα.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (β' γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων».

Άρθρο 29

Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια - Αντικατάσταση άρθρου 34 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 34 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 32, στους δήμους που έχουν περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφ' όσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32.
2. Εάν κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.
3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Εάν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, βάσει του προηγούμενου εδαφίου, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, εφαρμόζεται η προηγούμενη παράγραφος.
4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφ' όσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.
5. Στη συνέχεια, υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει σύμφωνα με το άρθρο 32, παραλειπομένου του κλάσματος και προσυζητημένο κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Εάν σε κάθε εκλογική περιφέρεια υπάρχουν τόσες διαθέσιμες έδρες όσες δικαιούται ο συνδυασμός, τις καταλαμβάνει όλες και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες

της περιφέρειας. Εάν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

6. Εάν μετά και τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.
7. Εάν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των προηγούμενων παραγράφων υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα βάσει του άρθρου 32, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.
8. Εάν με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της προηγούμενης παραγράφου υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα βάσει του άρθρου 32, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και επί όμοιων από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.

9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας».

Άρθρο 30

Τροποποίηση άρθρου 35 του ν. 3852/2010

Η παρ. 3 του άρθρου 35 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

1. «3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφ' όσον δεν εκλεγεί δήμαρχος, το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 38».
2. Η παρ. 6 του άρθρου 35 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 31

Κατάργηση άρθρου 36 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 36 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 32

Κατανομή εδρών συμβούλων κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 37 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 37 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατανομή εδρών συμβούλων της κοινότητας

1. Στις εκλογές των συμβουλίων κοινότητας η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετείχαν στις εκλογές για το συμβούλιο της κοινότητας, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου κοινότητας, αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποιήτα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποιήτων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποιήτα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και

περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.
3. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση».

Άρθρο 33

Εκλογή προέδρου κοινότητας

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 37Α ως εξής:

«Εκλογή προέδρου κοινότητας

Στις κοινότητες έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, όπου η εκλογή του προέδρου διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά το άρθρο 18B, πρόεδρος της κοινότητας εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των σταυρών. Οι υπόλοιποι, κατά τη σειρά εκλογής τους, λογίζονται ως αναπληρωματικοί. Σε περίπτωση ισοψηφίας, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση».

Άρθρο 34

Τροποποίηση άρθρου 38 του ν. 3852/2010

Η παρ. 1 του άρθρου 38 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 31, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, στην οικεία εκλογική περιφέρεια».

Άρθρο 35

Κατάργηση άρθρου 39 του ν. 852/2010

Το άρθρο 39 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 36

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 40 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 40 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας - Ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγονται από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.
3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση».

Άρθρο 37

Κατάργηση άρθρου 41 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 41 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 38

Επικύρωση εκλογής - Αντικατάσταση άρθρου 44 του ν 3852/2010

Το άρθρο 44 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επικύρωση της εκλογής

1. Το πολυμελές πρωτοδικείο μετά από τη λήξη του πενθημέρου της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου ανακηρύσσει με χωριστή πράξη:
  - α) τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, τον δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως πεντακοσίων (500) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους.
  - β) τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους της κάθε εκλογικής περιφέρειας κάθε συνδυασμού, και
  - γ) τους τακτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και, αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.
2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου εκθέτει τις αποφάσεις στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και αποστέλλει αντίγραφο τους στον περιφερειάρχη και στον

Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλει ο αρμόδιος Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε κάθε δήμο που ανήκει στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης».

Άρθρο 39

Τροποποίηση άρθρου 52 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «οι σύμβουλοι του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι σύμβουλοι κοινότητας» και οι λέξεις «οι τοπικοί εκπρόσωποι κοινοτήτων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι πρόεδροι κοινοτήτων».

Άρθρο 40

Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση άρθρου 54 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 54 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Παραίτηση αιρετών

- 1.** Η παραίτηση του δημάρχου υποβάλλεται εγγράφως στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.
- 2.** Η παραίτηση των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων κοινοτήτων και των προέδρων των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.
- 3.** Σε κάθε άλλη περίπτωση, η παραίτηση των αιρετών των δήμων από τις θέσεις που κατέχουν, ως εκ της ιδιότητάς τους,

υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσής της στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

4. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής ή αποδοχής παραίτησης, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν».

Άρθρο 41

Αντικατάσταση - αναπλήρωση μελών - Αντικατάσταση άρθρου 55 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 55 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών

1. Τις έδρες των δημοτικών συμβούλων και των συμβούλων των κοινοτήτων άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων που για οποιονδήποτε λόγο μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού. Οι κενές έδρες του δημοτικού συμβουλίου καταλαμβάνονται από τους αναπληρωματικούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας.
2. Τη θέση άμεσα εκλεγόμενου προέδρου κοινότητας έως και πεντακοσίων (500), που για οποιονδήποτε λόγο μένει κενή, καταλαμβάνει, ο κατά σειρά εκλογής αναπληρωματικός του.
3. Ο δήμαρχος καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου τους επιδόθηκε η πρόσκληση. Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του δημάρχου. Αν δεν

εμφανισθούν στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

4. Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών:
  - α) δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού, στην ίδια εκλογική περιφέρεια, ή
  - β) συμβούλων των κοινοτήτων του συνδυασμού αυτού στην ίδια κοινότητα,
καλούνται, αντίστοιχα να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο,
    - αα) αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί ή
    - ββ) αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί στην ίδια κοινότητα.
5. Στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών ή συμβουλίων κοινοτήτων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος, για τον μέχρι τη λήξη της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους της ίδιας εκλογικής περιφέρειας ή της ίδιας κοινότητας από το συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία με τη σειρά της εκλογής τους. Σε περίπτωση θέσης σε αργία προέδρων κοινοτήτων, ο δήμαρχος για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο καλεί τους αναπληρωματικούς τους.
6. Αν μείνουν κενές έδρες δημοτικών συμβούλων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προκηρύσσει, σε δύο

(2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.

7. Στην αναπληρωματική εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου που αφορούν την υποβολή υποψηφιότητας και την κατάρτιση συνδυασμών για τις δημοτικές εκλογές. Οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.
8. Στο τελευταίο όμως έτος της δημοτικής περιόδου γίνεται εκλογή, μόνον αν οι σύμβουλοι που έχουν απομείνει δεν αρκούν για την ύπαρξη απαρτίας.
9. Τα δημοτικά συμβούλια και τα συμβούλια κοινοτήτων λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, σε όλες τις περιπτώσεις όπου μέλη δημοτικού συμβουλίου ή συμβουλίου κοινότητας αποποιηθούν την εκλογή τους, παραιτηθούν, αποβιώσουν, εκπέσουν ή τεθούν σε αργία ή αν οι έδρες μείνουν κενές για οποιονδήποτε άλλο λόγο και μέχρι οι κενές θέσεις να συμπληρωθούν με αναπλήρωση ή με εκλογές ή με τη λήξη του χρόνου της αργίας.
10. Για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων και συμβουλίων κοινότητας, η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 9.
11. Όταν το δημοτικό συμβούλιο ή το συμβούλιο κοινότητας δεν μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα, επειδή υπάρχει έλλειψη μελών του, αναστέλλονται κάθε είδους προθεσμίες, των οποίων η τήρηση εξαρτάται από απόφαση του συμβουλίου, μέχρι να καταστεί δυνατή η νόμιμη λειτουργία του».

Άρθρο 42

Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων - Αντικατάσταση άρθρου 56 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 56 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων

1. Αν ένα δημοτικό συμβούλιο διαλυθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 237, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προκηρύσσει εκλογές, ένα (1) μήνα το αργότερο από τη διάλυση. Κατά την εκλογή αυτή εκλέγονται και αναπληρωματικοί.
2. Η διάλυση δημοτικού συμβουλίου σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, επιφέρει διάλυση και των οικείων συμβουλίων κοινότητας, καθώς και παύση των προέδρων των οικείων κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων. Όταν προκηρυχθεί η εκλογή νέου δημοτικού συμβουλίου, τότε, κατά την εκλογή αυτή, εκλέγονται και τα μέλη των συμβουλίων των κοινοτήτων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων.
3. Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής και δύναται να αναθέτει σε υψηλόβαθμο δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του δημάρχου που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων.
4. Η διαδικασία της παρ. 1 ακολουθείται και στην περίπτωση διάλυσης συμβουλίου κοινότητας. Στην περίπτωση αυτή, μέχρι τη νέα εκλογή, οι αρμοδιότητες του συμβουλίου ασκούνται από το δημοτικό συμβούλιο και οι αρμοδιότητες του προέδρου του συμβουλίου ασκούνται από τον δήμαρχο».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 43

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Β΄

1. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται οι κοινότητες και οι σύμβουλοι του άρθρου 3 του παρόντος. Όπου αναφέρονται εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας νοείται ο πρόεδρος της κοινότητας.
2. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ ισχύουν από την έναρξη της επόμενης αυτοδιοικητικής περιόδου.
3. Οι διατάξεις των άρθρων 5 έως και 38 ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 13^{ης} και 20^{ης} Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ- ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 44

Τροποποίηση άρθρου 113 του ν. 3852/2010

Η παρ. 2 του άρθρου 113 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι αντιπεριφερειάρχες είναι κατ' ελάχιστο ίσοι σε αριθμό με τις περιφερειακές ενότητες και ο μέγιστος αριθμός τους μπορεί να προσαυξάνεται έως κατά έξι (6), με απόφαση του περιφερειάρχη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ειδικά στις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων ο ελάχιστος αριθμός των αντιπεριφερειάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των νομών της οικείας περιφέρειας».

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 45

Διάρκεια περιφερειακής περιόδου - Αντικατάσταση άρθρου 114 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 114 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Διάρκεια περιφερειακής περιόδου

1. Ο περιφερειάρχης και οι περιφερειακοί σύμβουλοι εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.
2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.
3. Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 139 του παρόντος (α' γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (β' γύρος).

4. Με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.
5. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.
6. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παρ. 1 του άρθρου 114 του ν. 3852/2010 θα διεξαχθεί την 13^η Οκτωβρίου 2019 και η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1^η Ιανουαρίου 2020. Η τρέχουσα περιφερειακή περίοδος παρατείνεται μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2019 και η θητεία των περιφερειακών αρχών λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.

Άρθρο 46

Κατάργηση άρθρου 115 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 115 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 47

Εκλογικό δικαίωμα - Αντικατάσταση άρθρου 116 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 116 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκλογικό δικαίωμα - Εκλογείς - Εκλόγιμοι

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις περιφερειακές αρχές έχουν όλοι οι δημότες εκλογείς των δήμων της οικείας περιφέρειας, καθώς και οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους των δήμων αυτών. Οι διατάξεις του π.δ. 133/1997 (Α' 121) για τη συμμετοχή των πολιτών των

κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εκλογή των δημοτικών αρχών, εφαρμόζονται αναλόγως, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικών ρυθμίσεων του παρόντος νόμου, και για την εκλογή των περιφερειακών αρχών.

2. Ως προς το όριο ηλικίας για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η πρώτη (1η) Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γέννησης εκείνων που έχουν γεννηθεί κατά το έτος αυτό.
3. Περιφερειάρχης μπορεί να εκλεγεί δημότης δήμου της οικείας περιφέρειας, που έχει την ικανότητα του εκλέγειν και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του, κατά την ημέρα των εκλογών.
4. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί να εκλεγεί:
  - α) ο δημότης δήμου της οικείας περιφέρειας, που έχει την ικανότητα του εκλέγειν και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, κατά την ημέρα των εκλογών και
  - β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.
5. Οι περιπτώσεις στέρησης του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των περιφερειακών αρχών.
6. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Κατ'εξαίρεση η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος δεν είναι υποχρεωτική για τους κατοίκους του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

7. Στους δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα ή στο πυροσβεστικό σώμα, καθώς και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, οι οποίοι την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να μεταβούν στο δήμο όπου δικαιούνται να ψηφίσουν. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης».

Άρθρο 48

Εκλογικοί κατάλογοι

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 116Α ως εξής:

«Εκλογικοί κατάλογοι

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές, εκτός των ειδικών εκλογικών καταλόγων των ετεροδημοτών, ισχύουν και για τις εκλογές των περιφερειακών αρχών. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατ' αναλογία προς τις διατάξεις του π.δ. 133/1997, όπως ισχύουν».

Άρθρο 49

Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Αντικατάσταση άρθρου 117 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 117 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι:
  - α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών. Κατ' εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εφ' όσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων της περιφέρειας στην οποία επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους εικοσιτέσσερις (24) μήνες πριν τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμα τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.
  - β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα εκτείνεται εντός της περιφέρειας για την οποία θέτει υποψηφιότητα.
  - γ) Ο Επόπτης ΟΤΑ, στις περιφέρειες στις οποίες εκτεινόταν η αρμοδιότητά του, για πέντε (5) έτη από τη λήξη της θητείας του, ακόμα και αν παραιτηθεί από τη θέση του πριν τη λήξη αυτής.
  - δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής

αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, στις περιφέρειες στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητά τους, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των δημοσίων υπηρεσιών, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή ανώτερου, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στις περιφέρειες στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων. Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπίπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές ιατροί που προϊστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, με

σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητας τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης ακινήτων της περιφέρειας, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης περίπτωσης. Αν η οικεία περιφέρεια συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται η ίδια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς της περιφέρειας που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι:

α) Εκτελεστικοί γραμματείς περιφερειών, επιστημονικοί και ειδικοί συνεργάτες, δικηγόροι με έμμισθη εντολή των περιφερειών, στις περιφέρειες στις οποίες υπηρέτησαν κατά την προηγούμενη των εκλογών αυτοδιοικητική περίοδο.

β) Με την επιφύλαξη της περ. ε' της παρ. 1, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στην ίδια περιφέρεια και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει η περιφέρεια. Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα

με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων και να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4257/2014.

3. Η ιδιότητα και το αξίωμα του περιφερειακού συμβούλου δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου ή αναστολής άσκησης του λειτουργήματός τους για: α) τους δικηγόρους και συμβολαιογράφους, β) τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), τα μέλη Επιστημονικού Προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και το ειδικό διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό τους.
4. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμα τους, κατόπιν αμετάκλητης καταδίκης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδάφιο γ' της παρ. 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμα τους, κατόπιν πειθαρχικού παραπτώματος, κατά τις διατάξεις του άρθρου 173.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

5. Περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους κατά το άρθρο 118 ή αποκτούν δημοτικότητα σε δήμο εκτός των ορίων της οικείας περιφέρειας, εκπίπτουν από το αξίωμα τους. Το κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβιβάστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από τα αναφερόμενα στο άρθρο 147, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 152.

Άρθρο 50

Υποψηφιότητες - Συνδυασμοί - Αντικατάσταση άρθρου 120 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 120 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Υποψηφιότητες - κατάρτιση συνδυασμών στις περιφερειακές εκλογές

1. Η εκλογή του περιφερειάρχη και των περιφερειακών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.
2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:
  - α) Έναν υποψήφιο περιφερειάρχη.
  - β) Υποψήφιους περιφερειακούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους.
3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.
4. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως περιφερειάρχη και ως μέλους περιφερειακού συμβουλίου δεν επιτρέπεται.
5. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- α) Το όνομα και τυχόν έμβλημα του συνδυασμού.
- β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου περιφερειάρχη, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου περιφερειάρχη. Εάν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος περιφερειάρχης.
- γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων αυτής. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των

υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται επίσης με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και δέκα τοις εκατό (10%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Στις εκλογικές περιφέρειες που εκλέγονται λιγότεροι από πέντε (5) σύμβουλοι ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να προσαυξηθεί έως ακόμη έναν (1). Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται τουλάχιστον σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:
  - α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο δήμου της περιφέρειας.
  - β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του 117. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.
  - γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος περιφερειάρχης και κάθε υποψήφιος περιφερειακός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και

Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή των ποσών αυτών.

7. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο περιφερειάρχη ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου περιφερειάρχη, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου περιφερειάρχη. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 123. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5.

8. Το πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας της περιφέρειας και το Πρωτοδικείο Αθηνών στην περιφέρεια Αττικής είναι αρμόδια και για τις ενέργειες που ορίζονται στα άρθρα 122, 123, 138, 141, 142, 143, 144, 145 και 146.
9. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 6, 7, 8 και 9 του άρθρου 18».

Άρθρο 51

Κατάργηση άρθρου 121 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 121 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 52

Περιεχόμενο ψηφοδελτίων στις περιφερειακές εκλογές - Αντικατάσταση άρθρου 129 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 129 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων για τις περιφερειακές εκλογές

1. Σε κάθε εκλογική περιφέρεια ο συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο επάνω μέρος του οποίου σημειώνεται το τυχόν έμβλημα και το όνομα του συνδυασμού και ακολουθεί το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου περιφερειάρχη με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψηφίου και:
  - α. στο πρώτο μέρος του ψηφοδελτίου τίθενται, αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι περιφερειακοί σύμβουλοι της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας,
  - β. στο δεύτερο μέρος του ψηφοδελτίου, ακολουθούν με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι περιφερειακοί σύμβουλοι των υπολοίπων εκλογικών περιφερειών, με σημείωση παραπλεύρως και εντός παρενθέσεως της εκλογικής περιφέρειας στην οποία είναι υποψήφιοι.
2. Σε όλες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των περιφερειακών αρχών, κατά τις διατάξεις του άρθρου 139, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια».

Άρθρο 53

Σταυροί προτίμησης

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 129Α ως εξής:

«Σταυροί προτίμησης για την εκλογή περιφερειακών αρχών

1. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό, που σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψηφίου.
2. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο, θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ερευνάται, σύμφωνα με το άρθρο 130.
3. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ :
  - α) ενός (1) υποψηφίου της οικείας εκλογικής περιφέρειας και ενός (1) ακόμη υποψηφίου από τις υπόλοιπες εκλογικές περιφέρειες, σε περιφέρειες που εκλέγουν έως τρεις (3) περιφερειακούς συμβούλους,
  - β) ενός (1) ή δύο (2) υποψηφίων της οικείας εκλογικής περιφέρειας και ενός (1) ακόμη υποψηφίου από τις υπόλοιπες εκλογικές περιφέρειες, σε περιφέρειες που εκλέγουν από τέσσερις (4) έως επτά (7) περιφερειακούς συμβούλους,
  - γ) ενός (1) ή δύο (2) ή τριών (3) υποψηφίων της οικείας εκλογικής περιφέρειας και ενός (1) ακόμη υποψηφίου από τις υπόλοιπες εκλογικές περιφέρειες, σε περιφέρειες που εκλέγουν από οκτώ (8) έως και δώδεκα (12) περιφερειακούς συμβούλους και
  - δ) ενός (1) ή δύο (2) ή τριών (3) ή τεσσάρων (4) υποψηφίων της οικείας εκλογικής περιφέρειας και ενός (1) ακόμη υποψηφίου από τις υπόλοιπες εκλογικές περιφέρειες, σε περιφέρειες που εκλέγουν περισσότερους από δώδεκα (12) περιφερειακούς συμβούλους.

4. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.
5. Για τον υποψήφιο περιφερειάρχη δεν χρειάζεται σταυρός προτίμησης. Αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.
6. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των περιφερειακών αρχών, κατά τις διατάξεις του άρθρου 139, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου».

Άρθρο 54

Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση άρθρου 130 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 130 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο όταν:
  - α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από εκείνα που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 129 Α.
  - β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η παρ. 2 του άρθρου 127 και η υπουργική απόφαση που προβλέπεται στην ίδια παράγραφο.
  - γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στις παρ. 1 και 3 του άρθρου 127.
  - δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις :
- α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.
  - β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις άρθρου 131.
  - γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ. 26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων».

Άρθρο 55

Εκλογικό σύστημα - Κατανομή εδρών περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 138 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 138 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου

1. Το σύνολο των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου κατανέμονται στους συνδυασμούς που μετείχαν στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν.
2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:
Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στο σύνολο της περιφέρειας όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε περιφερειακό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, ανεξαρτήτως εάν έλαβαν ή όχι έδρα κατά τη διαδικασία των προηγούμενων εδαφίων, ανάλογα με τα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα τους.

Εάν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αξιοποιηθέντων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Εάν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, σε όλους τους συνδυασμούς, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού.

Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο περιφερειάρχης εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και έως ότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι».

Άρθρο 56

Επανάληψη της ψηφοφορίας - Αντικατάσταση άρθρου 139 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 139 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επανάληψη της ψηφοφορίας

1. Εάν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (β' γύρος) ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους περιφερειάρχες των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος περιφερειάρχης και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία (β' γύρο) την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Εάν στην επαναληπτική ψηφοφορία (β' γύρο) οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το οικείο πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την πρώτη ψηφοφορία (α' γύρο), δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία (β' γύρο) μετέχουν μόνο οι υποψήφιοι περιφερειάρχες όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και στην περίπτωση που στην αρχική ψηφοφορία (α' γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφισαν.
3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση, κατά την αρχική ψηφοφορία (α' γύρο) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος περιφερειάρχης του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι περιφερειάρχες των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.
4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3, επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος περιφερειάρχης και ο συνδυασμός του που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία.

Εάν στην ψηφοφορία αυτή (β' γύρο) ισοψηφήσουν δύο ή περισσότεροι υποψήφιοι περιφερειάρχες στην πρώτη θέση, το

Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος περιφερειάρχη και του συνδυασμού του.

5. Οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (α΄ γύρο) σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (β΄ γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων».

Άρθρο 57

Κατανομή εδρών ανά εκλογική περιφέρεια – Αντικατάσταση άρθρου 140 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 140 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατανομή των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Οι έδρες του περιφερειακού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 138, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες της περιφέρειας. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφ΄ όσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138.
2. Εάν κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, αυτές του αφαιρούνται ανά μία

ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Εάν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, βάσει του προηγούμενου εδαφίου, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, εφαρμόζεται η προηγούμενη παράγραφος.
4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφ' όσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.
5. Στη συνέχεια, υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο της περιφέρειας προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει σύμφωνα με το άρθρο 138, παραλειπομένου του κλάσματος και προσαυξημένο κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Εάν σε κάθε εκλογική περιφέρεια υπάρχουν τόσες διαθέσιμες έδρες όσες δικαιούται ο συνδυασμός, τις καταλαμβάνει όλες και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Εάν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.
6. Εάν μετά και τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

7. Εάν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των προηγούμενων παραγράφων υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα βάσει του άρθρου 138, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο της περιφέρειας συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.
8. Εάν με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της προηγούμενης παραγράφου υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα βάσει του άρθρου 138, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και επί όμοιων από εκείνη που έχει συνολικά τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.
9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας».

Άρθρο 58

Τροποποίηση άρθρου 141 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 3 του άρθρου 141 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:
«3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος περιφερειάρχης είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφ' όσον δεν εκλεγεί περιφερειάρχης, το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του επόμενου άρθρου».
2. Η παρ. 6 του άρθρου 141 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 59

Τροποποίηση άρθρου 142 του ν. 3852/2010

Η παρ. 3 του άρθρου 142 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 60

Κατάργηση του άρθρου 143 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 143 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 61

Τροποποίηση άρθρου 146 του ν. 3852/2010

Στο εδ. α' της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 146 του ν. 3852/2010, διαγράφονται οι λέξεις «τους αντιπεριφερειάρχες».

Άρθρο 62

Τροποποίηση άρθρου 153 του ν. 3852/2010

1. Στο εδ. α' της παρ. 2 του άρθρου 153 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «Ο δήμαρχος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Ο περιφερειάρχης».
2. Στο εδ. β' της παρ. 2 του άρθρου 153 του ν. 3852/2010 οι λέξεις «του δήμου» διαγράφονται.

Άρθρο 63

Τροποποίηση άρθρου 154 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 154 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «οι αντιπεριφερειάρχες των περιφερειακών ενοτήτων» διαγράφονται.

Άρθρο 64

Τροποποίηση άρθρου 155 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 155 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «ή αντιπεριφερειάρχης περιφερειακής ενότητας» διαγράφονται.

Άρθρο 65

Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση άρθρου 156 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 156 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Παραίτηση αιρετών

1. Η παραίτηση του περιφερειάρχη υποβάλλεται εγγράφως στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.
2. Η παραίτηση των περιφερειακών συμβούλων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο περιφερειάρχη. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.
3. Σε κάθε άλλη περίπτωση η παραίτηση των αιρετών των περιφερειών από τις θέσεις που κατέχουν, ως εκ της ιδιότητας τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν. Γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσής της στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.
4. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής ή αποδοχής παραίτησης, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν».

Άρθρο 66

Τροποποίηση του άρθρου 158 του ν. 3852/2010

Η παρ. 2 του άρθρου 158 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής και δύναται να αναθέτει σε υψηλόβαθμο

δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του περιφερειάρχη που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επειγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 67

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Γ΄

4. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ ισχύουν από την έναρξη της επόμενης αυτοδιοικητικής περιόδου.
5. Οι διατάξεις των άρθρων 45 έως και 62 ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη περιφερειακών αρχών της 13^{ης} και 20^{ης} Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 68

Αντιδήμαρχοι - Αντικατάσταση άρθρου 59 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 59 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Αντιδήμαρχοι

1. Το δήμαρχο επικουρούν οι αντιδήμαρχοι. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο. Οι κατά τόπον

αρμοδιότητες ασκούνται στα όρια μιας ή περισσότερων δημοτικών ενοτήτων της παρ. 1 του άρθρου 2.

2. Ο αριθμός των αντιδημάρχων στους δήμους που προέρχονται από συνένωση κατά τον παρόντα νόμο ορίζεται ως εξής: Σε δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους με πληθυσμό πάνω από πέντε χιλιάδες έναν (5.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4). Σε δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως έξι (6) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) κατοίκους και άνω ορίζονται έως οκτώ (8) αντιδήμαρχοι. Ο αριθμός των αντιδημάρχων αυξάνεται κατά έναν (1), εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων που συνενώθηκαν είναι από πέντε (5) έως και επτά (7), κατά δύο (2) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι από οκτώ (8) έως και εννέα (9) και κατά τρεις (3) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι δέκα (10) και ανώτερος. Σε περίπτωση που στους νησιωτικούς δήμους ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, τότε αυτός προσαυξάνεται ισάριθμα με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 207.
3. Ο αριθμός των αντιδημάρχων στους δήμους που δεν προέρχονται από συνένωση Ο.Τ.Α. κατά τον παρόντα νόμο ορίζεται ως εξής: Σε δήμους με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους ορίζεται ένας (1) αντιδήμαρχος. Στους δήμους με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν (2.001) έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι. Στους δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους ορίζονται έως τρεις (3) αντιδήμαρχοι. Από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) έως σαράντα χιλιάδες (40.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4) αντιδήμαρχοι. Στους

δήμους με πληθυσμό σαράντα χιλιάδες έναν (40.001) κατοίκους έως εκατό χιλιάδες (100.000) ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι. Στους δήμους με πληθυσμό εκατό χιλιάδες έναν (100.001) κατοίκους και άνω που διαιρούνται σε δημοτικές κοινότητες ο αριθμός των αντιδημάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των δημοτικών κοινοτήτων και μπορεί να αυξηθεί κατά τρεις (3).

4. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει και τις ακόλουθες κατά τόπον αρμοδιότητες :
  - α) Έχουν την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα.
  - β) Παρακολουθούν την εξέλιξη των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα.
  - γ) Μεριμνούν για την καλή κατάσταση και λειτουργία του εξοπλισμού που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα.
  - δ) Υπογράφουν με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεις, πιστοποιητικά και λοιπά διοικητικά έγγραφα που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας.
  - ε) Συνεργάζονται με τους προέδρους των κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.
  - στ) Ασκούν κάθε άλλη αρμοδιότητα που μπορεί να τους μεταβιβάζει με απόφαση του ο δήμαρχος, που αφορά τη δημοτική ενότητα.
5. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου.
6. Η απόφαση του δημάρχου με την οποία ορίζονται οι αντιδήμαρχοι και τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες, κατά την παράγραφο 1, δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου.

7. Αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητες του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο ή ο ίδιος ο δήμαρχος».

Άρθρο 69

Εκλογή νέου δημάρχου - Αντικατάσταση άρθρου 60 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 60 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Εκλογή νέου δημάρχου

1. Αν η θέση του δημάρχου μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του και εκλέγει με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ένα από τα μέλη του, ως δήμαρχο. Η πρόσκληση επιδίδεται με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο ή όργανο του δήμου, ακόμη και την παραμονή της συνεδριάσεως.
2. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες κανείς δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία που απαιτεί η παράγραφος 1 γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων γίνεται κλήρωση ανάμεσα τους. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.
3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2.
4. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, διενεργείται

τρίτη συνεδρίαση κατά την οποία εκλέγεται αυτός που θα λάβει το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

5. Κάθε απόφαση σχετική με την εκλογή του δημάρχου υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή ενός δημότη δήμου ελέγχει τη νομιμότητα της και εκδίδει απόφαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο, αφού την έλαβε. Αν ο Επόπτης ακυρώσει την εκλογή του δημάρχου, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται πάλι για να εκλέξει τον δήμαρχο πέντε (5) ημέρες μετά την περιέλευση της ακυρωτικής αποφάσεως στο δήμο.
6. Αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος αποποιηθεί την εκλογή του, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την εγκατάσταση των αρχών του δήμου, μετά την εγκατάστασή τους και μέχρι να εκλεγεί νέος δήμαρχος, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 4, τα καθήκοντα του εκτελεί, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Η προθεσμία της παραγράφου 1 για την εκλογή νέου δημάρχου αρχίζει από την ημερομηνία εγκατάστασης των αρχών του δήμου. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις της παρούσας παραγράφου ο Επόπτης ΟΤΑ εκδίδει διαπιστωτική πράξη.»

Άρθρο 70

Τροποποίηση του άρθρου 62 του ν. 3852/2010

Το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 62 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Στις συνεδριάσεις καλείται υποχρεωτικά ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων ή ο πρόεδρος

της κοινότητας με πληθυσμό έως πεντακοσίων (500) κατοίκων, όταν συζητούνται θέματα που την αφορούν ειδικά, καθώς και οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου και άλλοι υπηρεσιακοί παράγοντες, όποτε τούτο κρίνεται αναγκαίο».

Άρθρο 71

Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 64 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 64 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου

- 1.** Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου αναδεικνύεται για διετή θητεία το πρώτο και το τρίτο έτος της δημοτικής περιόδου. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου και την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται προς τούτο, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλυψε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου.
- 2.** Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου συγκροτείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τον γραμματέα, ως εξής :
  - α)** Ο πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, είτε αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη.

β) Ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον δήμαρχο.

γ) Ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλες παρατάξεις, πλην αυτών των περ. α' και β', ο γραμματέας προέρχεται από την παράταξη της περ. α'.

3. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου εκλέγονται κατά τη συνεδρίαση της παραγράφου 1, χωριστά και με μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία :

α) Πρώτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη του δημάρχου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Υποψήφιος για το αξίωμα αυτό εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψήφιων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.

β) Έπειτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περ. β της προηγούμενης παραγράφου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

γ) Εν συνεχεία καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περ. γ' της προηγούμενης παραγράφου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

Σε περίπτωση που για οποιαδήποτε από τις ανωτέρω θέσεις δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, τότε καλείται το σύνολο του σώματος, προκειμένου να εκλέξει μεταξύ του συνόλου των δημοτικών συμβούλων τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο ελλείπει υποψήφιος, με την διαδικασία της περ. α'.

δ) Μετά την εκλογή του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο καλείται να επικυρώσει με ψηφοφορία την εκλογή του υποδειχθέντος υποψηφίου για κάθε αξίωμα.

Ο υποδειχθείς υποψήφιος για κάθε αξίωμα θεωρείται ότι εκλέχθηκε, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

4. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η παράγραφος 1, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση, για την πρώτη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου, στις 10:00 π.μ., στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου και, για τη δεύτερη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του μηνός Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, στις 10:00 π.μ., στη αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Αν ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ένας

σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, κατά τη σειρά της επιτυχίας που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου.

5. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, από την αντίστοιχη παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι των παρατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, οι θέσεις καταλαμβάνονται από τους συμβούλους της παράταξης του δημάρχου, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.
6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.
7. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης.
8. Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος.

Στην ίδια συνεδρίαση, η οποία πραγματοποιείται την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων, το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα.

9. Η εκλογή στη θέση του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου δεν συνεπάγεται κώλυμα συμμετοχής στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου».

Άρθρο 72

Αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου - Τροποποίηση άρθρου 65 του ν. 3852/2010

Η παρ. 6 του άρθρου 65 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό τους».

Άρθρο 73

Δημοτικές παρατάξεις - Αντικατάσταση άρθρου 66 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 66 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Δημοτικές παρατάξεις

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση.
2. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ανήκουν σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί.
3. Επικεφαλής της δημοτικής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος και, στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης, ανεξαρτητοποίησης, διαγραφής ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που

εκλέγεται από την πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που ανήκουν στην παράταξη.

4. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωση του προς το προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη δημοτική παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.
5. Εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.
6. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξη του, μπορεί να ενταχθεί σε άλλη, με γραπτή δήλωση που υποβάλλεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου και υπογράφεται από τον ίδιο και τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των μελών της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφ' όσον αυτή έχει τουλάχιστον 3 μέλη, ή από όλα τα μέλη της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφ' όσον αυτή έχει λιγότερα από 3 μέλη.
7. Μέλη του δημοτικού συμβουλίου που έχουν ανεξαρτητοποιηθεί ή διαγραφεί από την παράταξή τους, μπορούν να σχηματίσουν νέα παράταξη, με γραπτή δήλωσή τους που υποβάλλεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου και υπογράφεται από το σύνολο των μελών που θα απαρτίζουν τη νέα παράταξη.
8. Υφιστάμενες παρατάξεις μπορούν να συνενωθούν σχηματίζοντας νέα παράταξη, με γραπτή δήλωση προς το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου, την οποία υπογράφει το σύνολο των μελών των συνενούμενων παρατάξεων.
9. Το μέλος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, εκτός από την περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε. Είναι δυνατή, όμως, η

επανεένταξη του στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη.

10. Για την αποδοτικότερη λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων η δημοτική αρχή οφείλει να παραχωρεί σε αυτές κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο, καθώς και γραμματειακή υποστήριξη.»

Άρθρο 74

Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 67 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 67 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου

1. «1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσια, εκτός αν ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των 3/5 του συνολικού αριθμού των μελών του, η οποία αιτιολογείται ειδικά και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, ότι η συνεδρίαση πρέπει να διεξαχθεί κλεισμένων των θυρών.
2. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η οικονομική ή η επιτροπή ποιότητας ζωής ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην ίδια περίπτωση δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθουν δύο (2) μήνες, αφότου

εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου ($1/3$) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5).

Αν το συμβούλιο δεν προσκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκληση του.

3. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα του προέδρου με απόφαση του Επόπτη ΟΤΑ, σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του παρόντος.
4. Η πρόσκληση δημοσιεύεται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Οι δημοτικοί σύμβουλοι αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών οφείλουν να δηλώσουν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας τους και τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους. Αν δεν κατοικούν στην περιφέρεια του δήμου, οφείλουν επίσης να ορίσουν με την ίδια δήλωση αντίκλητο στην έδρα του δήμου, στον οποίο επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και να ορίσουν με την ίδια δήλωση οποιοδήποτε, κατά την επιλογή τους, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ανωτέρω προσκλήσεων. Οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και οι εισηγήσεις των

θεμάτων, γνωστοποιούνται έγκυρα με οποιονδήποτε από τους παραπάνω τρόπους.

5. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.
6. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο. Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και ειδικοί αγορητές ανά θέμα, που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωση τους στο προεδρείο πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται πάντως αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο δημοτικό συμβούλιο, για τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου.
7. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος, η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική

πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του δημάρχου ή συμβούλου επικεφαλής δημοτικής παράταξης και χωρίς συζήτηση, με την πλειοψηφία των παρόντων μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον δήμαρχο εκφράζουν τις απόψεις τους οι επικεφαλής των παρατάξεων, σύμφωνα με τη σειρά εκλογής.

8. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου προσκαλούνται και οι πρόεδροι των συμβουλίων των κοινοτήτων ή οι πρόεδροι των κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν το λόγο. Για θέματα που αφορούν ειδικά την αντίστοιχη κοινότητα, τα ανωτέρω πρόσωπα μετέχουν στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου.
9. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών του, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφ' όσον το ζητήσουν.
10. Αν κάποιο μέλος του δημοτικού συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη της επιτροπής που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία ακόμα και αν αποχωρήσουν λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα, η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του

αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις τηρούνται πρακτικά.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εκδίδεται πρότοπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
12. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει, εκτός της έδρας του, στην έδρα οποιασδήποτε κοινότητας του δήμου, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του συνόλου των μελών του».

Άρθρο 75

Επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 70 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 70 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου

1. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, με απόφασή του, μπορεί να συγκροτεί επιτροπές για την επεξεργασία και εισήγηση στο δημοτικό συμβούλιο θεμάτων της αρμοδιότητάς του.
2. Στις επιτροπές προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος που ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Σε αυτές μετέχουν σύμβουλοι που προτείνονται από όλες τις δημοτικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου, υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης του δήμου, καθώς και ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της επιτροπής και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της περιοχής.
3. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δυο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, που συγκροτούνται από το συμβούλιο, για

μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό καθορίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης και τα έξοδα κίνησης στο εξωτερικό καθορίζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

4. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του δημάρχου ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του δημοτικού συμβουλίου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισηγήσεως. Θέματα που εισάγει προς συζήτηση η οικονομική ή η επιτροπή ποιότητας ζωής, παραπέμπονται σε επιτροπή μόνο αν τη σχετική απόφαση λάβει η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος δύναται να παραπέμψει σε επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη».

Άρθρο 76

Συγκρότηση - Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής - Αντικατάσταση άρθρου 74 του ν 3852/2010

Το άρθρο 74 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Συγκρότηση και Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

1. Η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελούνται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από έναν ακόμη αντιδήμαρχο ως μέλος οριζόμενο από το δήμαρχο και από έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο

έχει έως και είκοσι επτά (27) μέλη, οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε (45) μέλη και δέκα (10) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε (45) μέλη.

2. Η θητεία της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής είναι διετής. Το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 64 του παρόντος και κατά τη διάρκεια της ίδιας συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής. Πρώτα εκλέγονται τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και στη συνέχεια τα μέλη της επιτροπής ποιότητας ζωής. Δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της οικονομικής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.
3. Κάθε σύμβουλος ψηφίζει υποψήφιους σε αριθμό ίσο με το 50% των μελών της αντίστοιχης επιτροπής. Εκλέγονται όσοι λάβουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για τις θέσεις για τις οποίες δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία. Αν δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία και στη δεύτερη ψηφοφορία, γίνεται τρίτη ψηφοφορία οπότε εκλέγονται όσοι λάβουν τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Αν σε οποιαδήποτε ψηφοφορία υπάρχει ισοψηφία, ο πρόεδρος του συμβουλίου ενεργεί κλήρωση στην ίδια συνεδρίαση. Στην ίδια συνεδρίαση και με τον ίδιο τρόπο εκλέγονται για την οικονομική επιτροπή και, αντιστοίχως, για την επιτροπή ποιότητας ζωής, ισάριθμα με τα τακτικά, αναπληρωματικά μέλη. Με την ίδια διαδικασία εκλέγονται νέα αναπληρωματικά μέλη σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός αυτών.
4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται εκείνοι που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση ανακήρυξης.

5. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Ελεγκτή Νομιμότητας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενόπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.
6. Οι επιτροπές στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής.
7. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, παίρνουν τις θέσεις των τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας. Όταν τα μέλη που εκπροσωπούν τις λοιπές παρατάξεις, πλην αυτής του δημάρχου, παραιτηθούν κατά τη διάρκεια της διετίας και δεν υπάρχει αντικαταστάτης τους, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα μέλη της παράταξης του δημάρχου.
8. Όταν τα μέλη της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων δημοτικών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική επιτροπή ή την επιτροπή ποιότητας ζωής και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού».

Άρθρο 77

**Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής – Επιτροπής Ποιότητας Ζωής –
Αντικατάσταση άρθρου 75 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 75 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

1. Οι επιτροπές έχουν απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Οι επιτροπές συνεδριάζουν δημόσια και αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Αν σε δύο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, αρμόδιο να λάβει απόφαση είναι το δημοτικό συμβούλιο.
2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της επιτροπής, προεδρεύει ο αντιπρόεδρος και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου, το μέλος της πλειοψηφίας το οποίο έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους.
3. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος. Η επιτροπή μπορεί να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών της ότι συγκεκριμένο θέμα το οποίο δεν έχει εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον να το συζητά και να λαμβάνει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.
4. Αν ένα μέλος της επιτροπής απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά.
5. Ο πρόεδρος της επιτροπής καλεί τα μέλη της σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή το ένα τρίτο

(1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της. Στην τελευταία περίπτωση, απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην ίδια περίπτωση δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση της επιτροπής, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Αν η επιτροπή δεν συγκληθεί το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκληση της.

Η αδικαιολόγητη παράλειψη του προέδρου για δύο συνεχείς φορές να καλέσει την οικονομική ή την επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελεί σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

6. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στα μέλη τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση η επιτροπή αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.
7. Οι συνεδριάσεις των επιτροπών είναι δημόσιες και γίνονται στο δημοτικό κατάστημα. Η επιτροπή με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των μελών της και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κλεισμένων των θυρών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η επιτροπή μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών της να αποφασίζει να συνεδριάζει κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο

οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο.

8. Στις συνεδριάσεις των επιτροπών προσκαλούνται και οι πρόεδροι των κοινοτήτων ή των συμβουλίων κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν το λόγο.
9. Με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφ' όσον το ζητήσουν.
10. Αν κάποιο μέλος της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη της επιτροπής που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία ακόμα και αν αποχωρήσουν λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής τηρούνται πρακτικά.
11. Μέλος της επιτροπής δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Το μέλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας.

12. Οι αποφάσεις των παραπάνω επιτροπών δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου με ευθύνη του προέδρου τους».

Άρθρο 78

Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης - Αντικατάσταση άρθρου 76 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 76 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

1. Στους δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους συγκροτείται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, δημοτική επιτροπή διαβούλευσης ως όργανο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Η διάρκεια της θητείας της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών. Δημοτική επιτροπή διαβούλευσης μπορεί να συγκροτηθεί και σε μικρότερους δήμους, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους των φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως:
  - α) των τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων,
  - β) των επιστημονικών συλλόγων και φορέων,
  - γ) των τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών,
  - δ) των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα,
  - ε) των ενώσεων και συλλόγων γονέων,
  - στ) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων,
  - ζ) των εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών,

η) άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών και
θ) των τοπικών συμβουλίων νέων.

ι) δημότες

Ο συνολικός αριθμός των μελών της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης, πλην της περίπτωσης ι' και συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, μπορεί να είναι από είκοσι πέντε (25) έως πενήντα (50) μέλη. Στη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συμμετέχουν και δημότες, σε αριθμό ίσο με το 1/3 του αριθμού των μελών εκπροσώπων φορέων των περιπτώσεων α' έως θ', οι οποίοι ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δήμο και στον οποίο μπορεί να εγγραφεται κάθε δημότης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου. Έναν τουλάχιστον μήνα πριν από τη συγκρότηση της επιτροπής, ο δήμαρχος δημοσιεύει υποχρεωτικά με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δήμου πρόσκληση προς τους δημότες για εγγραφή στον ειδικό κατάλογο του προηγούμενου εδαφίου. Οι οριζόμενοι από τον ειδικό κατάλογο αυτό, έχουν δικαίωμα ψήφου, δεν συνυπολογίζονται όμως για την απαρτία της επιτροπής.

Στη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης προεδρεύει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής καλούνται υποχρεωτικά και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου και οι πρόεδροι των κοινοτήτων του δήμου, καθώς και εκπρόσωποι των τοπικών οργανώσεων των πολιτικών κομμάτων και οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο δημοτικό συμβούλιο. Κατά περίπτωση, μπορεί να καλούνται και εκπρόσωποι αρμόδιων κρατικών αρχών.

2. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης:

α) Γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου.

β) Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή τον δήμαρχο.

γ) Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

δ) Μπορεί να διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ..

Η διατύπωση γνώμης από τη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίαση της.

ε) Μπορεί να εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τη διεξαγωγή δημοτικού δημοψηφίσματος.

στ) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167).

3. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, μετά από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη των προσχεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης και τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις (3) μήνες για άλλα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση είτε από τον ίδιο τον πρόεδρο είτε από τους φορείς που συμμετέχουν στην επιτροπή σύμφωνα με τις περ. α' έως θ' της παρ. 1 είτε από το

50% συν έναν από τους δημότες που συμμετέχουν στην επιτροπή σύμφωνα με την περ. 1 της παρ. 1. Η πρόσκληση κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση και περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία και την ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων. Σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία. Η γραμματειακή υποστήριξη της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης γίνεται από τις υπηρεσίες του δήμου και τηρούνται πρακτικά. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνει τη γνώμη της μετά από σχετική συζήτηση. Στην εισήγηση της αναγράφονται όλες οι γνώμες που διατυπώνονται.

4. Η πρόσκληση και η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου και, με μέριμνα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες και η επιτροπή μπορεί με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της να επιτρέψει να λάβουν το λόγο και πολίτες, πλέον των οριζόμενων, κατά την παρ. 1, ως μελών της, που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση.
5. Οι αποφάσεις της επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από τη λήψη τους.
6. Το δημοτικό συμβούλιο, εντός τριών (3) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των

πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο του δήμου, που δεν ρυθμίζονται στο παρόν».

Άρθρο 79

Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων - Αντικατάσταση άρθρου 78 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 78 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων

1. Σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Τα συμβούλια ένταξης μεταναστών και προσφύγων αποτελούνται από πέντε (5) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη ορίζονται δημοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε θέματα υποστήριξης και ένταξης μεταναστών και προσφύγων, καθώς και εκπρόσωποι που επιλέγονται από τους μετανάστες και πρόσφυγες που κατοικούν μόνιμα στον οικείο δήμο. Οι όροι και η διαδικασία ανάδειξης των εκπροσώπων των μεταναστών και προσφύγων μπορούν να καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Μεταναστευτικής Πολιτικής. Με την ίδια απόφαση ορίζεται πρόεδρος στο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων ένας εκ των δημοτικών συμβούλων μελών του. Στα παραπάνω συμβούλια ορίζονται υποχρεωτικά ως μέλη αλλοδαποί δημοτικοί σύμβουλοι που έχουν τυχόν εκλεγεί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

2. Έργο των συμβουλίων ένταξης μεταναστών και προσφύγων είναι η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξη τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή, η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες, καθώς και τη διοργάνωση σε συνεργασία με τον οικείο δήμο εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.
3. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου καλείται υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο αντιδήμαρχος στον οποίο έχουν ανατεθεί οι αρμοδιότητες κοινωνικής πολιτικής, ενώ είναι δυνατόν να καλούνται οι εκπρόσωποι των κατά περίπτωση αρμόδιων κρατικών φορέων».

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 80

Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των 500 κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 79 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 79 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής :

«Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων

1. Ο πρόεδρος της κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων εκλέγεται από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου, για το

σύνολο της δημοτικής περιόδου, με τη διαδικασία της επόμενης παραγράφου.

2. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου το συμβούλιο της κοινότητας συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, για να εκλέξει τον πρόεδρό του, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού που πλειοψήφησε στην κοινότητα, ο οποίος έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε ένα από τα μέλη του συμβουλίου ή σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου.

Κατά τη συνεδρίαση κατατίθενται υποψηφιότητες για το αξίωμα του προέδρου της κοινότητας από τα μέλη του συμβουλίου. Οι υποψηφιότητες τίθενται σε μυστική ψηφοφορία μεταξύ του συνόλου των μελών του συμβουλίου, τα οποία έχουν δικαίωμα να επιλέξουν έναν μόνο υποψήφιο πρόεδρο. Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου. Αν δεν επιτευχθεί η απαιτούμενη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται στην ίδια συνεδρίαση και με την ίδια διαδικασία και πλειοψηφία. Αν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν επιτευχθεί η απαιτούμενη πλειοψηφία, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία μεταξύ των δύο υποψηφίων που συγκέντρωσαν τις περισσότερες ψήφους και εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει την πλειοψηφία των ψηφισάντων.

3. Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντα του ασκεί μέλος του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του.

4. Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωση τους προς τον Δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Οι ανωτέρω είναι δυνατόν να διαγραφούν με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των $2/3$, η οποία υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων και συμβούλων δημοτικής κοινότητας στην οποία είναι μέλος ο διαγραφείς.
5. Ο πρόεδρος μπορεί να ανακληθεί από τα καθήκοντά του, εφ' όσον υποβληθεί εις βάρος του πρόταση μομφής από τουλάχιστον το ένα τρίτο ($1/3$) των μελών του συμβουλίου και γίνει αποδεκτή από τα δύο τρίτα ($2/3$) των μελών, σε μυστική ψηφοφορία.
Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου ($1/3$) και των δύο τρίτων ($2/3$) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5).
Η πρόταση μομφής υποβάλλεται εγγράφως κατά τη διάρκεια συνεδρίασης του συμβουλίου και καταχωρείται στα πρακτικά. Αν η πρόταση υποβληθεί από τον απαιτούμενο αριθμό μελών, η συνεδρίαση διακόπτεται υποχρεωτικά, προκειμένου να γίνει η ψηφοφορία επί της πρότασης. Αν η πρόταση μομφής υπερψηφιστεί από τον απαιτούμενο αριθμό συμβούλων, στην ίδια συνεδρίαση πραγματοποιείται η εκλογή νέου προέδρου, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων. Ο ανακληθείς μπορεί να θέσει εκ νέου υποψηφιότητα για το ίδιο αξίωμα.
6. Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή ανάκλησης ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, επαναλαμβάνεται η διαδικασία εκλογής των προηγούμενων παραγράφων.

7. Στον πρόεδρο συμβουλίου κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων παρέχονται από το δήμο έξοδα κίνησης που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων».

Άρθρο 81

Πρόεδρος κοινότητας έως και 500 κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 80 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 80 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής :

«Πρόεδρος κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων

1. Πρόεδρος κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων είναι ο επιτυχών υποψήφιος, σύμφωνα με το άρθρο 31 του παρόντος.
2. Αν η θέση του προέδρου κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, τη θέση του καταλαμβάνει ο επόμενος σε σταυρούς προτίμησης στην κοινότητα.
3. Στον πρόεδρο της κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων παρέχονται από το δήμο έξοδα κίνησης, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων».

Άρθρο 82

Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των 500 κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 81 του ν 3852/2010

Το άρθρο 81 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής :

«Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων

Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, πέρα από τις αρμοδιότητες εκείνες που προβλέπονται από άλλες διατάξεις, ασκεί και τις εξής αρμοδιότητες:

α) Εκπροσωπεί το συμβούλιο της κοινότητας.

β) Ασκεί κάθε αρμοδιότητα που του ανατίθεται από τον δήμαρχο. Μεταφέρει και παρουσιάζει στον δήμαρχο και στα άλλα αρμόδια όργανα του δήμου τα προβλήματα της κοινότητας, συνεργάζεται με τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους και τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, προκειμένου να προετοιμάσει κάθε θέμα που θα συζητηθεί στο συμβούλιο της κοινότητας, παρακολουθεί την προώθηση από το δήμο των θεμάτων που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου που έχουν σταλεί σε αυτόν. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα ψήφου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά ειδικά την αντίστοιχη δημοτική κοινότητα.

γ) Εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83.

δ) Ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις.

ε) Συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντα του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 (Α` 244) ή την πράξη σύστασης του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο».

Άρθρο 83

Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και 500 κατοίκων -

Αντικατάσταση άρθρου 82 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 82 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας κάτω των πεντακοσίων (500) κατοίκων

1. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες :
  - α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,
  - β) αποφασίζει για την κατανομή του αναλογούντος στην κοινότητα ποσοστού των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για επενδυτικές ανάγκες του δήμου, σύμφωνα με την παρ. 4Α του άρθρου 259,
  - γ) μεριμνά για την καλή κατάσταση του δικτύου εσωτερικής και αγροτικής οδοποιίας της κοινότητας, εποπτεύοντας τις εργασίες συντήρησης και υποβάλλοντας προς την τεχνική υπηρεσία δια του αρμόδιου αντιδημάρχου, σχετικό υπόμνημα όπου αναγράφεται το είδος των εργασιών, ο τόπος και ο χρόνος που έγιναν αυτές,
  - δ) μεριμνά για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και συνεργάζεται με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την καλή τήρηση αυτής,
  - ε) λαμβάνει μέτρα για την άμεση αποκατάσταση των ζημιών επείγοντος χαρακτήρα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αναθέτει την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης ζημιών μικρής κλίμακας εάν από την καθυστέρηση αποκατάστασης δημιουργείται άμεσος κίνδυνος για την επαρκή υδροδότηση της κοινότητας, ενημερώνοντας εγγράφως για το λόγο αυτόν τον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή τον πρόεδρο της ΔΕΥΑ,
  - στ) μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών και την καλή λειτουργία του δικτύου δημοτικού φωτισμού και συνεργάζεται γι' αυτό με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου,
  - ζ) μεριμνά για την καλή κατάσταση και την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παιδικών χαρών και συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λειτουργίας των παιδικών χαρών του δήμου,

η) μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία, τη συντήρηση και την ευταξία του κοιμητηρίου της κοινότητας, προεγκρίνει την κατασκευή οικογενειακών τάφων και λοιπών ταφικών μνημείων και εκδίδει τις άδειες για την παράταση ταφής και την ανακομιδή οστών,

θ) καταγράφει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και είναι υπεύθυνος της ομάδας πυρασφάλειας της κοινότητας. Για την κατάρτιση του σχεδίου πρόληψης πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα του δήμου ενώ κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων αντιμετώπισης πυρκαγιών ή φυσικών καταστροφών τίθεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών,

ι) είναι υπεύθυνος για την προστασία της δημοτικής περιουσίας στα όρια της κοινότητας και έχει καθήκον να αναφέρει αμελλητί στον δήμαρχο ή στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ζημίες ή προσβολές των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του δήμου,

ια) ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις,

ιβ) συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντα του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασης του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο και

ιγ) Προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.

2. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων διατυπώνει επίσης γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο για:

α) τον ορισμό των υπηρεσιακών μονάδων του δήμου που υπάρχει ανάγκη να λειτουργήσουν στην περιφέρεια του,

β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου, που βρίσκονται στην κοινότητα,

- γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,
  - δ) τον τρόπο διάθεσης των βοσκήσιμων εκτάσεων που βρίσκονται στην περιφέρεια της κοινότητας,
  - ε) την εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία δημοτικών δασικών εκτάσεων, που βρίσκονται στην περιφέρεια της κοινότητας,
  - στ) για την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών στοιχείων του δήμου που βρίσκονται στα όρια της κοινότητας.
3. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων προτείνει στην επιτροπή ποιότητας ζωής:
- α) τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών και τις θέσεις που επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων, των χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιφέρεια του,
  - β) τους χώρους στάθμευσης οχημάτων.
4. Με αιτιολογημένη απόφαση του, ο πρόεδρος της κοινότητας έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο, σχετικά με τη λήψη απόφασης, για τη χορήγηση χρηματικών βοηθημάτων και ειδών διαβίωσης ή περίθαλψης σε οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους, καθώς και τη μείωση δημοτικών φόρων ή τελών ή απαλλαγή από αυτούς για τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις πρόσωπα, καθώς και τα πρόσωπα που χρήζουν «βοήθειας στο σπίτι» και «διοικητικής βοήθειας».
5. Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για την κοινότητα, γίνεται από την οικονομική επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου προέδρου.

6. Οι αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων δημοσιεύονται, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου.
7. Οι αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων, εκτός από τις γνωμοδοτικές, είναι εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους.
8. Οι εκτελεστές αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Επόπτη ΟΤΑ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 227».

Άρθρο 84

Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 83 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 83 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας

1. Το συμβούλιο της κοινότητας ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες στα όρια της κοινότητας:
  - α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,
  - β) αποφασίζει ποια έργα και δράσεις θα εκτελεστούν στην κοινότητα, από το ποσοστό των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων για κάλυψη των επενδυτικών αναγκών των δήμων, που της αναλογούν, σύμφωνα με την παρ. 4 Α του άρθρου 259,
  - γ) προτείνει τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες. Οι αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας για τις περιπτώσεις αυτές,

λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και αποστέλλονται στην επιτροπή ποιότητας ζωής, προκειμένου να διαμορφώσει την εισήγηση της προς το δημοτικό συμβούλιο για την έκδοση των προβλεπόμενων σχετικών τοπικών κανονιστικών αποφάσεων.

δ) προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.

2. Το συμβούλιο της κοινότητας εκφράζει επίσης γνώμες και διατυπώνει προτάσεις είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής, από τα αρμόδια όργανα του δήμου, σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

α) τις υπηρεσιακές μονάδες του δήμου για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στην κοινότητα με κριτήριο ότι θα συμβάλλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της περιοχής,

β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου που βρίσκονται στην περιοχή της κοινότητας,

γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,

δ) τη συντήρηση των δημοτικών οδών, τη συντήρηση, καθαριότητα και λειτουργία των πλατειών, δημοτικών αλσών, κήπων, υπαίθριων χώρων αναψυχής και γενικά όλων των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων της περιοχής της κοινότητας,

ε) την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της κοινότητας,

στ) την εκτέλεση νέων έργων, τη συντήρηση και λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,

ζ) την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της αισθητικής περιοχών, καθώς και για την καθαριότητα αυτών,

η) την προστασία της δημόσιας υγείας και την προστασία των κατοίκων από την ηχορύπανση,

- θ) την περιουλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα,
  - ι) τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας σε πολιτιστικά, πνευματικά, κοινωνικά θέματα,
  - ια) τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της,
  - ιβ) την εύρυθμη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην περιφέρεια της κοινότητας,
  - ιγ) την τροποποίηση των ορίων της κοινότητας,
  - ιδ) την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν τους κατοίκους και την περιφέρεια της κοινότητας ιδίως αστέγων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της περιοχής της,
  - ιε) την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής της κοινότητας.
3. Μέλη του συμβουλίου της κοινότητας συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος με έδρα την κοινότητα που ασκούν τα καθήκοντα τους, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή μελών τοπικού συμβουλίου ή μελών του δημοτικού συμβουλίου δήμου ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο.
  4. Τα συμβούλια των κοινοτήτων άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων ασκούν και τις αρμοδιότητες του προέδρου των κοινοτήτων έως και πεντακοσίων (500) κατοίκων, που προβλέπονται στο άρθρο 82 του παρόντος.
  5. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων δημοσιεύονται, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από τη συνεδρίαση διαβιβάζει στο δήμαρχο απόσπασμα των πρακτικών του συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει κάθε απόφαση του συμβουλίου χωριστά, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης.

Οι σχετικές διατάξεις για τα κωλύματα συμμετοχής στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου εφαρμόζονται και στα συμβούλια των κοινοτήτων.

6. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων είναι εκτελεστές από τη δημοσίευση τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με ειδικότερη διάταξη νόμου.
7. Οι εκτελεστές πράξεις των συμβουλίων των κοινοτήτων που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Επόπτη ΟΤΑ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 227».

Άρθρο 85

Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 84 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 84 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων

1. Ο δήμαρχος, με απόφαση του, που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και στην ιστοσελίδα του δήμου μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους των κοινοτήτων.
2. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες του στους προέδρους ή στα συμβούλια των κοινοτήτων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον

ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια της οικείας κοινότητας.

Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση των ακόλουθων αρμοδιοτήτων :

- α) η έκδοση κανονιστικών πράξεων,
- β) η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- γ) η σύναψη δανείων,
- δ) η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και η εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και
- ε) οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση αυτή αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του νομού.

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο πρόεδρος ή το συμβούλιο της κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του, τότε τις ασκεί ο δήμος με τα αρμόδια όργανα του. Σχετική διαπιστωτική πράξη εκδίδει το δημοτικό συμβούλιο, μετά από σχετική εισήγηση του δημάρχου ή του τυχόν κατά τόπο αρμόδιου ορισμένου αντιδημάρχου.
4. Με απόφαση του δημάρχου, μετά από εισήγηση της εκτελεστικής επιτροπής, ορίζονται υπάλληλοι του δήμου για τη γραμματειακή εξυπηρέτηση των οργάνων των κοινοτήτων, τη στελέχωση των υπηρεσιών του δήμου που εδρεύουν σε κοινότητες, καθώς και για την παροχή «διοικητικής βοήθειας» των κατοίκων και διατίθενται κατάλληλοι χώροι και εξοπλισμός για τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας».

Άρθρο 86

**Συνέλευση κατοίκων κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 85 του ν.
3852/2010**

Το άρθρο 85 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Συνέλευση κατοίκων κοινότητας

Με ευθύνη του προέδρου κάθε κοινότητας ή συμβουλίου κοινότητας, σε συνεργασία με τον τυχόν ορισμένο κατά τόπο αρμόδιο αντιδήμαρχο, καλούνται οι κάτοικοι και οι φορείς της κοινότητας, τουλάχιστον μια φορά κατ' έτος σε συνέλευση, και προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της τοπικής κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος ιδίως ως προς:

- α) την παροχή κοινωνικών ή άλλων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής τους,
- β) τη λήψη μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων και των παιδιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- γ) τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στην κοινότητα,
- δ) την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή της κοινότητας,
- ε) την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και
- στ) κάθε άλλο θέμα που αφορά την κοινότητα.

Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά από υπάλληλο του δήμου, τα οποία αποστέλλονται με ευθύνη του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας στα μέλη του συμβουλίου και στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, προς περαιτέρω διανομή στα μέλη του.

Σε κοινότητες άνω των 2000 κατοίκων, οι συνελεύσεις των κατοίκων μπορούν να γίνονται και ανά συνοικία, ενορία ή άλλη πρόσφορη υποδιαίρεση».

Άρθρο 87

Υλοποίηση αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας -

Αντικατάσταση άρθρου 87 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 87 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας

1. Οι αποφάσεις των οργάνων των κοινοτήτων με τις οποίες διατυπώνονται οι προτάσεις για τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 82, 83 και 84 του παρόντος, διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη λήψη τους. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το αρμόδιο όργανο της κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.

2. Τα αρμόδια όργανα του δήμου μπορούν:

- α) να επιστρέψουν την απόφαση του οργάνου της κοινότητας με παρατηρήσεις για επανεξέταση τυχόν του θέματος,
- β) να την παραπέμψουν στο δημοτικό συμβούλιο,
- γ) να τη διαβιβάσουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου για να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της κοινότητας ή του συμβουλίου κοινότητας, για τα μέτρα που παίρνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις των οργάνων της κοινότητας.

3. Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας στον οποίο κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των οργάνων και υπηρεσιών του δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο.

4. Στους προέδρους και στα συμβούλια των κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου».

Άρθρο 88

Σύγκληση του συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 88 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 88 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Σύγκληση του συμβουλίου κοινότητας

1. Το συμβούλιο της κοινότητας συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του υποχρεωτικά τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις της κοινότητας.
2. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση ή ηλεκτρονικά, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο γραφείο της κοινότητας, και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.
3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.
4. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει, με γραπτή αίτηση, το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των μελών του. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση των μελών του που υπέβαλαν την αίτηση.
5. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο όποτε το ζητήσουν τουλάχιστον εκατό (100) κάτοικοι της κοινότητας, με γραπτή αίτηση, στην οποία

αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του συμβούλου που αναδείχθηκε πρώτος σε σταυρούς και, επί ισοψηφίας, εκείνου που αναγράφεται πρώτος στην απόφαση ανακήρυξης.

6. Αν ο πρόεδρος της κοινότητας παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς μήνες ή δύο (2) συνεχείς φορές κατά τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων να συγκαλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα κατά την προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 234 του παρόντος».

Άρθρο 89

Λειτουργία συμβουλίου κοινότητας – Αντικατάσταση άρθρου 89 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 89 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του συμβουλίου της κοινότητας

1. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου της κοινότητας είναι δημόσιες και γίνονται στο γραφείο αυτής υπό την προεδρία του προέδρου του συμβουλίου.
2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του.
3. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά.
4. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της

απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων.

5. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, και αν ακόμη αποχωρήσουν, λογίζονται, ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος αλλά και για ολόκληρη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.
6. Οι διατάξεις που αναφέρονται στο κώλυμα συμμετοχής δημοτικού συμβούλου στη συνεδρίαση του συμβουλίου εφαρμόζονται και για τους συμβούλους της κοινότητας».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 90

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου Δ΄

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 91

Αντιπεριφερειάρχες - Αντικατάσταση άρθρου 160 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 160 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Αντιπεριφερειάρχες

1. Τον περιφερειάρχη επικουρούν οι αντιπεριφερειάρχες, οι οποίοι ορίζονται και ανακαλούνται με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Οι αντιπεριφερειάρχες διακρίνονται σε χωρικούς και σε θεματικούς, ως εξής:
  - α) Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες είναι ίσοι σε αριθμό με τις περιφερειακές ενότητες της οικείας περιφέρειας, με εξαίρεση τις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων, όπου οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες είναι ίσοι σε αριθμό με τους νομούς της οικείας περιφέρειας. Οι θέσεις των χωρικών αντιπεριφερειάρχων καλύπτονται υποχρεωτικά, με ορισμό από τον περιφερειάρχη, μεταξύ των περιφερειακών συμβούλων που εκλέγονται στην οικεία περιφερειακή ενότητα, με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου.
  - β) Οι θεματικοί αντιπεριφερειάρχες μπορούν να είναι έως και έξι (6) σε κάθε περιφέρεια. Ορίζονται δυνητικά από τον περιφερειάρχη, με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, μεταξύ όλων των περιφερειακών συμβούλων.
3. Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
  - α) συντονίζουν και εποπτεύουν τις υπηρεσίες της περιφέρειας που λειτουργούν στα όρια της περιφερειακής ενότητας,
  - β) εκτελούν τις αποφάσεις του περιφερειάρχη, του περιφερειακού συμβουλίου και της οικονομικής επιτροπής, που αφορούν την περιφερειακή ενότητα όπου είναι κατά τόπο αρμόδιοι,
  - γ) ασκούν όλες τις αρμοδιότητες που τους μεταβιβάζει ο περιφερειάρχης
  - δ) διατυπώνουν εισήγηση προς το περιφερειακό συμβούλιο για το σχεδιασμό μέτρων πολιτικής προστασίας της περιφερειακής ενότητας,

ε) έχουν την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσω των για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των φυσικών και άλλων καταστροφών στην περιφερειακή ενότητα τους, σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις που τους παρέχει ο περιφερειάρχης,

στ) προεδρεύουν του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας της περιφερειακής ενότητας.

ζ) συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την πρωτεύουσα της περιφερειακής ενότητας στην οποία ασκούν τα καθήκοντά τους, στις περιπτώσεις που προβλέπεται από την πράξη σύστασης του ή κατ' άλλο νόμιμο τρόπο, η συμμετοχή του Νομάρχη της καταργούμενης με τον παρόντα νόμο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες δύνανται να συγκαλούν τους περιφερειακούς συμβούλους της οικείας περιφερειακής ενότητας και να διαβουλεύονται επί των θεμάτων που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που αφορά την οικεία περιφερειακή ενότητα.

4. Στους θεματικούς αντιπεριφερειάρχες ο περιφερειάρχης αναθέτει με απόφασή του την άσκηση τομέων αρμοδιοτήτων της περιφέρειας. Μπορεί, επίσης, να τους μεταβιβάζει την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων του. Όμοιες αρμοδιότητες μπορεί ο περιφερειάρχης να αναθέτει, συμπληρωματικά προς τις αρμοδιότητες της προηγούμενης παραγράφου, και στους χωρικούς αντιπεριφερειάρχες.
5. Οι αντιπεριφερειάρχες μπορούν, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, οι οποίες μεταβιβάζονται σε αυτούς από τον περιφερειάρχη, να παρέχουν εξουσιοδότηση υπογραφής, με εντολή τους, σε προϊσταμένους υπηρεσιών της περιφέρειας, με εξαίρεση χρηματικά εντάλματα πληρωμών.
6. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αντιπεριφερειάρχη οι αρμοδιότητες του ασκούνται από τον περιφερειάρχη ή άλλον

αντιπεριφερειάρχη που ορίζει ο περιφερειάρχης με την πράξη της παραγράφου 1».

Άρθρο 92

Αναπλήρωση - αντικατάσταση περιφερειάρχη - Αντικατάσταση άρθρου 161 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 161 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Αναπλήρωση και αντικατάσταση περιφερειάρχη

1. Τον περιφερειάρχη όταν απουσιάζει ή κωλύεται ή έχει τεθεί σε αργία ή για οποιονδήποτε λόγο η θέση είναι κενή, στα καθήκοντα του τον αναπληρώνει ένας από τους αντιπεριφερειάρχες με τη σειρά αναπλήρωσης που αυτός έχει ορίσει.
2. Αν ο περιφερειάρχης παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του, τα καθήκοντα του ασκεί, ώσπου να εκλεγεί νέος περιφερειάρχης, ένας από τους αντιπεριφερειάρχες με τη σειρά αναπλήρωσης, που αυτός έχει ορίσει.
3. Αν δεν έχει οριστεί αντιπεριφερειάρχης, η αναπλήρωση του περιφερειάρχη γίνεται από τον περιφερειακό σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους στην πολυπληθέστερη περιφερειακή ενότητα και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση».

Άρθρο 93

Εκλογή νέου περιφερειάρχη σε περίπτωση κένωσης της θέσης- Αντικατάσταση άρθρου 162 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 162 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Εκλογή νέου περιφερειάρχη

1. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 161, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του και εκλέγει, με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ένα από τα μέλη του, ως περιφερειάρχη. Η πρόσκληση επιδίδεται με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο ή όργανο της περιφέρειας, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης.
2. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες κανείς δε συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί η παράγραφος 1, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων, γίνεται κλήρωση ανάμεσα τους. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.
3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2.
4. Αν και στη συνεδρίαση αυτή δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγεται απευθείας ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου.
5. Η απόφαση για την εκλογή του περιφερειάρχη υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον οικείο Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη της περιοχής της περιφέρειας ελέγχει τη νομιμότητα της και εκδίδει απόφαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν ο Επόπτης ΟΤΑ

ακυρώσει την εκλογή του περιφερειάρχη, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται πάλι για να εκλέξει περιφερειάρχη την πρώτη Κυριακή μετά πάροδο τριών (3) ημερών από την περιέλευση της ακυρωτικής απόφασης στην περιφέρεια και τηρείται η προβλεπόμενη κατά τα ανωτέρω διαδικασία.

6. Αν αυτός που έχει εκλεγεί περιφερειάρχης αποποιηθεί την εκλογή του, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του ή η θέση του μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο, στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την εγκατάσταση των αρχών της περιφέρειας, τα καθήκοντα του εκτελεί, μέχρι να εκλεγεί νέος περιφερειάρχης, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 4, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Η προθεσμία της παραγράφου 1 για την εκλογή νέου περιφερειάρχη αρχίζει από την ημερομηνία εγκατάστασης των αρχών της περιφέρειας. Σε όλες τις περιπτώσεις της παρούσας ο Επόπτης ΟΤΑ εκδίδει διαπιστωτική πράξη».

Άρθρο 94

Αποφασιστικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 164 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 164 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Αποφασιστικού χαρακτήρα επιτροπές Περιφερειακού Συμβουλίου

1. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να συστήνονται μέχρι δύο (2) επιτροπές στις οποίες το συμβούλιο μεταβιβάζει αρμοδιότητες του για συγκεκριμένους τομείς περιφερειακής πολιτικής που ορίζονται από αυτό ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της οικείας περιφέρειας. Μέλη των επιτροπών αυτών ορίζονται περιφερειακοί σύμβουλοι ανάλογα

της δύναμης των περιφερειακών παρατάξεων. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η ταυτόχρονη συμμετοχή των περιφερειακών συμβούλων στην οικονομική επιτροπή και στις επιτροπές του άρθρου αυτού. Ο αριθμός των μελών της κάθε επιτροπής καθορίζεται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου.

2. Πρόεδρος της κάθε επιτροπής είναι ο αρμόδιος σχετικά με το αντικείμενο της επιτροπής αντιπεριφερειάρχης. Αντιπρόεδρος εκλέγεται στην πρώτη συνεδρίαση ένα από τα μέλη της επιτροπής.
3. Το περιφερειακό συμβούλιο μπορεί οποτεδήποτε να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες που είχε μεταβιβάσει στις περιφερειακές επιτροπές. Οι επιτροπές, με απόφασή τους μπορούν επίσης να παραπέμπουν συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητας τους στο περιφερειακό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης.
4. Για τη σύσταση των επιτροπών του περιφερειακού συμβουλίου, τη σύγκληση, την απαρτία, την πλειοψηφία, τη λήψη απόφασης και κάθε άλλο σχετικό θέμα ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις για την οικονομική επιτροπή.
5. Το περιφερειακό συμβούλιο μπορεί να συγκροτεί από τα μέλη του γνωμοδοτικές επιτροπές για την επεξεργασία προτάσεων και τη διατύπωση εισηγήσεων σε θέματα της αρμοδιότητας του με σκοπό την καλύτερη οργάνωση των εργασιών του και την εκπλήρωση της αποστολής του».

Άρθρο 95

Γνωμοδοτικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου

Στον ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 164Α ως εξής :

«Άρθρο 164Α

Γνωμοδοτικού χαρακτήρα επιτροπές Περιφερειακού Συμβουλίου

1. Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου, με απόφασή του, μπορεί να συγκροτεί γνωμοδοτικές επιτροπές για την επεξεργασία και εισήγηση στο περιφερειακό συμβούλιο, θεμάτων της αρμοδιότητας της περιφέρειας.
2. Στις επιτροπές προεδρεύει περιφερειακός σύμβουλος, που ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Σε αυτές μπορεί να μετέχουν σύμβουλοι που προτείνονται από όλες τις παρατάξεις του περιφερειακού συμβουλίου, υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης του περιφέρειας, καθώς και ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της επιτροπής και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της περιοχής.
3. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δυο τρίτων ($2/3$) του συνόλου των μελών του, είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, που συγκροτούνται, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό καθορίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης και τα έξοδα κίνησης στο εξωτερικό καθορίζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.
4. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του περιφερειάρχη ή του ενός πέμπτου ($1/5$) των μελών του περιφερειακού συμβουλίου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισηγήσεως. Θέματα που εισάγει προς συζήτηση η οικονομική επιτροπή ή κάποια από τις επιτροπές του άρθρου 164 παραπέμπονται σε γνωμοδοτική επιτροπή, μόνο αν τη σχετική απόφαση λάβει η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του περιφερειακού συμβουλίου. Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου δύναται να παραπέμψει σε γνωμοδοτική επιτροπή

οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη».

Άρθρο 96

Συγκρότηση - εκλογή προεδρείου περιφερειακού συμβουλίου -

Αντικατάσταση άρθρου 165 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 165 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής :

«Συγκρότηση - Εκλογή προεδρείου του Περιφερειακού Συμβουλίου

1. Το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου αναδεικνύεται για διετή θητεία το πρώτο και το τρίτο έτος της περιφερειακής περιόδου.

Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της περιφερειακής περιόδου , το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται, προς τούτο, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους της περιφέρειας. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται για την ανάδειξη νέου προεδρείου, με πρόσκληση του προέδρου του, ενώ καθήκοντα ειδικού γραμματέα ασκεί ο γραμματέας του περιφερειακού συμβουλίου.

2. Το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου συγκροτείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τον γραμματέα, ως εξής :

α) Ο πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος περιφερειάρχη, είτε αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη.

- β) Ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον περιφερειάρχη.
- γ) Ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη.
3. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του περιφερειακού συμβουλίου εκλέγονται κατά τη συνεδρίαση της παραγράφου 1, χωριστά και με μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία :
- α) Πρώτα καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη του περιφερειάρχη και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών, ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου. Υποψήφιος για το αξίωμα αυτό εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.
- β) Έπειτα καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περ. β της προηγούμενης παραγράφου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του περιφερειακού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.
- γ) Εν συνεχεία καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περ. γ της προηγούμενης παραγράφου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για

το αξίωμα του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

Σε περίπτωση που, για οποιαδήποτε από τις ανωτέρω θέσεις, δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, τότε καλείται το σύνολο του σώματος, προκειμένου να εκλέξει μεταξύ του συνόλου των περιφερειακών συμβούλων τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο ελλείπει υποψήφιος, με την διαδικασία της περ. α' του παρόντος.

δ) Μετά την εκλογή του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου, το περιφερειακό συμβούλιο καλείται να επικυρώσει με ψηφοφορία την εκλογή του υποδειχθέντος υποψηφίου για κάθε αξίωμα.

Ο υποδειχθείς υποψήφιος για κάθε αξίωμα θεωρείται ότι εκλέχθηκε, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών του περιφερειακού συμβουλίου.

4. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η παράγραφος 1, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση, για την πρώτη θητεία του Προέδρου περιφερειακού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της περιφερειακής περιόδου στις 10:00 π.μ. στην αίθουσα συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου και, για τη δεύτερη θητεία του Προέδρου περιφερειακού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του μηνός Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, στις 10:00 π.μ. στη αίθουσα συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου.
5. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, από την αντίστοιχη παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι των παρατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, οι θέσεις καταλαμβάνονται από τους συμβούλους της παράταξης του περιφερειάρχη, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών, από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.
7. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης.
8. Η εκλογή στη θέση του αντιπροέδρου και του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου δεν συνεπάγεται κώλυμα συμμετοχής στις επιτροπές του περιφερειακού συμβουλίου».

Άρθρο 97

Παραίτηση μελών του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου -

Αντικατάσταση άρθρου 166 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 166 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Παραίτηση

1. Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, του αντιπροέδρου και του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου υποβάλλεται στο συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος.
2. Για την αποδοχή της παραίτησης γίνεται ειδική συνεδρίαση την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης. Στην ίδια συνεδρίαση, με τη διαδικασία του προηγούμενου άρθρου, το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα, με τη διαδικασία του προηγούμενου άρθρου».

Άρθρο 98

Σύγκληση περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 167 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 167 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Σύγκληση Περιφερειακού Συμβουλίου

1. Το περιφερειακό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του, σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου γίνονται πάντοτε στο κατάστημα της έδρας της περιφέρειας και είναι δημόσιες. Το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάσει σε άλλον τόπο μετά από απόφαση του συμβουλίου. Το συμβούλιο, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Στις νησιωτικές περιφέρειες το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και μέσω τηλεδιάσκεψης σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Το ίδιο ισχύει και για τις λοιπές περιφέρειες σε κατεπείγουσες μόνο περιπτώσεις.

2. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και συνοδεύεται από γραπτή εισήγηση επί των θεμάτων που θα συζητηθούν. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και αποστέλλεται ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικά μαζί με τις εισηγήσεις στους συμβούλους πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Ο περιφερειακός σύμβουλος οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση του να δηλώσει στον πρόεδρο τη διεύθυνση κατοικίας του και τα στοιχεία επικοινωνίας ή να ορίσει με την ίδια δήλωση αντικλητο στην έδρα της περιφέρειας, στον οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου, καθώς και να ορίσει με την ίδια δήλωση τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ή οποιοδήποτε, κατά την επιλογή του, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.
3. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει ο περιφερειάρχης, η οικονομική επιτροπή ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου με γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην περίπτωση αυτή τα θέματα αυτά προηγούνται, έναντι των λοιπών θεμάτων, στη συζήτηση κατά τη συνεδρίαση του περιφερειακού συμβουλίου. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Αν το συμβούλιο δεν συγκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2, ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την

αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκληση του.

Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί με απόφαση του οικείου Επόπτη ΟΤΑ, να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα, σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234.

Δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθουν δύο (2) μήνες, απότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

4. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου καλείται ο περιφερειάρχης, διαφορετικά η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο περιφερειάρχης μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Ο περιφερειάρχης έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο περιφερειάρχης απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο. Στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου μπορούν να λάβουν το λόγο, εκτός του περιφερειάρχη, οι αντιπεριφερειάρχες, οι επικεφαλής των παρατάξεων και οι ειδικοί αγορητές ανά θέμα, οι οποίοι ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωση τους στο προεδρείο πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και οι περιφερειακοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του περιφερειακού συμβουλίου επιβάλλονται χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο περιφερειακό συμβούλιο, για τον περιφερειάρχη, τους αντιπεριφερειάρχες, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τους περιφερειακούς συμβούλους.
5. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών του, το περιφερειακό συμβούλιο μπορεί να επιτρέπει

να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφ' όσον το ζητήσουν.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από πρόταση της Ένωσης Περιφερειών, εκδίδεται πρότοπος κανονισμός λειτουργίας του περιφερειακού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Εάν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το περιφερειακό συμβούλιο, ισχύει ο πρότοπος κανονισμός».

Άρθρο 99

Λειτουργία - παρατάξεις περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 168 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 168 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Λειτουργία Περιφερειακού Συμβουλίου - Περιφερειακές παρατάξεις

1. Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και η οικονομική επιτροπή. Το περιφερειακό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του περιφερειάρχη ή οποιουδήποτε συμβούλου επικεφαλής περιφερειακής παράταξης και χωρίς συζήτηση, με την πλειοψηφία των παρόντων μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.
2. Τον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου που απουσιάζει ή κωλύεται αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, καθήκοντα προέδρου ασκεί όποιος από τους παρόντες σύμβουλος της παράταξης του περιφερειάρχη έχει εκλεγεί με τις

περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου.

3. Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί να ζητεί στοιχεία από τις υπηρεσίες της περιφέρειας και να καλεί στις συνεδριάσεις οποιονδήποτε για τη διατύπωση απόψεων ή παροχή στοιχείων και πληροφοριών για τις υποθέσεις της περιφέρειας.
4. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση, λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ομαλή διεξαγωγή της συνεδρίασης και μπορεί να διατάξει την αποβολή από την αίθουσα κάθε προσώπου, από το ακροατήριο, που διαταράσσει τη συνεδρίαση.
5. Για τη γραμματειακή υποστήριξη των συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου ορίζονται υπάλληλοι της περιφέρειας με απόφαση του περιφερειάρχη. Στους υπαλλήλους αυτούς παρέχεται, για κάθε συνεδρίαση στην οποία λαμβάνουν μέρος, αποζημίωση ίση με τα δύο τρίτα (2/3) της αποζημίωσης που λαμβάνουν τα μέλη του περιφερειακού συμβουλίου.
6. Τα μέλη του περιφερειακού συμβουλίου ανήκουν σε περιφερειακές παρατάξεις ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί, ανεξαρτήτως αριθμού εκλεγέντων.
7. Επικεφαλής της περιφερειακής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος περιφερειάρχης και στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των περιφερειακών συμβούλων, που ανήκουν στην παράταξη.
8. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον περιφερειάρχη οι επικεφαλής των παρατάξεων εκφράζουν τις απόψεις τους σύμφωνα με τη σειρά εκλογής τους.
9. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωση του προς το προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη περιφερειακή παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.
10. Εάν η περιφερειακή παράταξη έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3)

αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.

11. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξη του, μπορεί να ενταχθεί σε άλλη, με γραπτή δήλωση που υποβάλλεται στο προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου και υπογράφεται από τον ίδιο και τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των μελών της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφ' όσον αυτή έχει τουλάχιστον 3 μέλη, ή από όλα τα μέλη της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφ' όσον αυτή έχει λιγότερα από 3 μέλη.
12. Μέλη του περιφερειακού συμβουλίου που έχουν ανεξαρτητοποιηθεί ή διαγραφεί από την παράταξή τους, μπορούν να σχηματίσουν νέα παράταξη, με γραπτή δήλωσή τους που υποβάλλεται στο προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου και υπογράφεται από το σύνολο των μελών που θα απαρτίζουν τη νέα παράταξη.
13. Υφιστάμενες παρατάξεις μπορούν να συνενωθούν σχηματίζοντας νέα παράταξη, με γραπτή δήλωση προς το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου, την οποία υπογράφει το σύνολο των μελών των συνενούμενων παρατάξεων.
14. Το μέλος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, εκτός από την περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε. Είναι δυνατή, όμως, η επανένταξη του στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη.
15. Για την αποδοτικότερη λειτουργία των περιφερειακών παρατάξεων η περιφερειακή αρχή τους παραχωρεί κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο και γραμματειακή υποστήριξη».

Άρθρο 100

Τροποποίηση άρθρου 169 του ν. 3852/2010

Το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 169 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον υπολογισμό της απαρτίας, ενώ τόσο η άρνηση όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται για την καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων».

Άρθρο 101

Οικονομική Επιτροπή – Αντικατάσταση άρθρου 175 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 175 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής :

«Οικονομική Επιτροπή

- 1.** Η οικονομική επιτροπή αποτελείται από τον περιφερειάρχη ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιπεριφερειάρχη ως πρόεδρο, έναν ακόμη αντιπεριφερειάρχη ως μέλος οριζόμενο από τον περιφερειάρχη και έξι (6) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό έως 300.000 κατοίκους, οκτώ (8) μέλη στις περιφέρειες έως 800.000 κατοίκους και δέκα (10) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό άνω των 800.000 κατοίκων. Τα μέλη της οικονομικής επιτροπής εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο.
- 2.** Η διάρκεια της θητείας της οικονομικής επιτροπής είναι δύο έτη. Το περιφερειακό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 165 του παρόντος και κατά τη διάρκεια της ίδιας συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του, με μυστική ψηφοφορία, τα μέλη της οικονομικής επιτροπής.

Δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της οικονομικής επιτροπής ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου και οι αντιπεριφερειάρχες.

3. Κάθε σύμβουλος ψηφίζει υποψήφιους σε αριθμό ίσο με το 50% των μελών της οικονομικής επιτροπής. Εκλέγονται όσοι λάβουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για τις θέσεις για τις οποίες δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία. Αν δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία και στη δεύτερη ψηφοφορία, γίνεται τρίτη ψηφοφορία οπότε εκλέγονται όσοι λάβουν τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Αν σε οποιαδήποτε ψηφοφορία υπάρχει ισοψηφία, ο πρόεδρος του συμβουλίου ενεργεί κλήρωση στην ίδια συνεδρίαση. Στην ίδια συνεδρίαση και με τον ίδιο τρόπο εκλέγονται και, ισάριθμα με τα τακτικά, αναπληρωματικά μέλη, τα οποία, με τη σειρά της εκλογής τους, παίρνουν τις θέσεις των τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Αναπληρώνουν, επίσης, τα τακτικά μέλη σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος. Με την ίδια διαδικασία εκλέγονται νέα αναπληρωματικά μέλη σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός τούτων ανά κατηγορία.
4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3.
Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται εκείνοι που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση ανακήρυξης.
5. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 165 του παρόντος εφαρμόζονται και για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής.
6. Αντιπρόεδρος της οικονομικής επιτροπής εκλέγεται στην πρώτη συνεδρίαση αυτής, μετά την εκλογή της, ένα από τα μέλη της με μυστική ψηφοφορία. Δικαίωμα ψήφου έχει και ο πρόεδρος της

επιτροπής. Ο αντιπρόεδρος της οικονομικής επιτροπής αναπληρώνει τον πρόεδρο όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται».

Άρθρο 102

Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής – Αντικατάσταση άρθρου 177 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 177 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής

- 1.** Η Οικονομική Επιτροπή συνεδριάζει, κατόπιν προσκλήσεως του προέδρου της, τουλάχιστον μια φορά το μήνα. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής γίνονται πάντοτε στο κατάστημα της περιφέρειας και είναι δημόσιες. Η επιτροπή μπορεί να συνεδριάσει σε άλλον τόπο μετά από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του συνολικού αριθμού των μελών της. Η επιτροπή, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κλεισμένων των θυρών.
- 2.** Η Οικονομική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία, εφόσον τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Η επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου.
Αν μέλος της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον υπολογισμό της απαρτίας, ενώ τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση των θετικών και αρνητικών ψήφων.
Αν σε δυο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, το σχετικό θέμα παραπέμπεται στο περιφερειακό συμβούλιο για λήψη αποφάσεως με ευθύνη του προέδρου της περιφερειακής επιτροπής.

3. Στις συνεδριάσεις της Οικονομικής Επιτροπής προσκαλείται επίσης ο πρόεδρος της αντιπροσωπευτικότερης πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων της Περιφέρειας, ο οποίος δικαιούται να λαμβάνει το λόγο.
4. Με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η οικονομική επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφ' όσον το ζητήσουν».

Άρθρο 103

Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης - Αντικατάσταση άρθρου 178 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 178 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης

1. Σε κάθε περιφέρεια συνιστάται, με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των περιφερειακών αρχών, Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης ως γνωμοδοτικό όργανο. Η θητεία της επιτροπής διαβούλευσης ακολουθεί τη θητεία των περιφερειακών αρχών. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους των, κατά το δυνατόν, αντιπροσωπευτικότερων, σε περιφερειακό επίπεδο, φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως:
  - α) των οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων,
  - β) των επιμελητηρίων και των επιστημονικών οργανώσεων, συλλόγων και φορέων,
  - γ) των συνεταιριστικών οργανώσεων,
  - δ) των εργαζομένων στην περιφέρεια και στα νομικά της πρόσωπα,
  - ε) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων και

στ) οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην περιφέρεια,

ζ) πολίτες.

Ο αριθμός των μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης που ορίζονται από τους φορείς των περ. α΄ έως και στ΄ μπορεί να είναι από τριάντα (30) έως εξήντα (60) μέλη. Στην περιφερειακή επιτροπή διαβούλευσης συμμετέχουν και δημότες, σε αριθμό ίσο με το 1/3 του αριθμού των μελών εκπροσώπων φορέων των περιπτώσεων α΄ έως στ΄, οι οποίοι ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στην περιφέρεια και στον οποίο μπορεί να εγγράφεται κάθε πολίτης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων της περιφέρειας. Έναν τουλάχιστον μήνα πριν από τη συγκρότηση της επιτροπής, ο περιφερειάρχης δημοσιεύει υποχρεωτικά με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της περιφέρειας πρόσκληση προς τους πολίτες για εγγραφή στον ειδικό κατάλογο του προηγούμενου εδαφίου. Οι οριζόμενοι από τον ειδικό κατάλογο αυτό, έχουν δικαίωμα ψήφου, δεν συνυπολογίζονται όμως για την απαρτία της επιτροπής.

Στην Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης προεδρεύει ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου. Στις συνεδριάσεις της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης προσκαλούνται και συμμετέχουν υποχρεωτικά με δικαίωμα λόγου ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, καθώς και οι επικεφαλής των περιφερειακών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο περιφερειακό συμβούλιο. Επίσης είναι δυνατόν να καλούνται και να παίρνουν το λόγο, ανάλογα με τα συζητούμενα θέματα, οι δήμαρχοι της περιφέρειας, καθώς και εκπρόσωποι της αποκεντρωμένης διοίκησης στην οποία υπάγεται η περιφέρεια, των κρατικών υπηρεσιών που έχουν την έδρα τους στην περιφέρεια και ο περιφερειακός διαμεσολαβητής.

2. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης:
- α) Εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο σχετικά με τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφέρειας.
  - β) Γνωμοδοτεί ως προς θέματα γενικότερου περιφερειακού ενδιαφέροντος.
  - γ) Εξετάζει τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.
- Η διατύπωση γνώμης από την Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίαση της.
- δ) Μπορεί να εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο τη διεξαγωγή περιφερειακού δημοψηφίσματος.
  - ε) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4172/2013.
3. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, μετά από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη των προσχεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης, και τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις (3) μήνες για άλλα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση τουλάχιστον μια φορά ανά τρίμηνο είτε από τον πρόεδρο της επιτροπής είτε από τους φορείς των περ. α' έως στ' της παρ. 1 είτε από το 1/3 των πολιτών που συμμετέχουν στην επιτροπή σύμφωνα με την παρ. ζ' της παρ. 1 και διατυπώνει τη γνώμη της για τα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση. Η σύγκληση της γίνεται με πρόσκληση του προέδρου της, η οποία κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Η πρόσκληση περιλαμβάνει την

ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία και ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων. Σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία. Η γραμματειακή στήριξη της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης γίνεται από τις υπηρεσίες της περιφέρειας και τηρούνται πρακτικά. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης διατυπώνει τη γνώμη της μετά από συζήτηση στην οποία αναγράφονται όλες οι γνώμες των μελών της.

4. Με πρόταση οποιουδήποτε μέλους της επιτροπής και εφ' όσον αυτή εγκριθεί από το ένα πέμπτο (1/5) των μελών της, μπορεί να συζητηθεί και οποιοδήποτε θέμα εκτός ημερήσιας διάταξης.
5. Η πρόσκληση και η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης αναρτάται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και, με μέριμνα του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου, δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες και η επιτροπή μπορεί με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της να επιτρέπει να λάβουν το λόγο και πολίτες, πλέον των οριζόμενων, κατά την παρ. 1, ως μελών της, που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση.
6. Οι αποφάσεις της επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο περιφερειακό συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από τη λήψη τους.
7. Το περιφερειακό συμβούλιο, εντός τριών (3) μηνών από την εγκατάσταση των περιφερειακών αρχών, ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των

πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο της περιφέρειας, που δεν ρυθμίζονται στο παρόν».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 104

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου Ε΄

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 105

Αρχές - έκταση - περιεχόμενο κρατικής εποπτείας - Αντικατάσταση άρθρου 214 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 214 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αρχές - Έκταση και περιεχόμενο της κρατικής εποπτείας

1. Το Κράτος ασκεί στους ΟΤΑ και στα νομικά τους πρόσωπα εποπτεία, που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους ούτε να υπεισέρχεται σε κρίσεις περί της σκοπιμότητας της δράσης τους ή να θίγει τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλειά τους.

Ειδικότερα η κρατική εποπτεία των ΟΤΑ συνίσταται : (α) σε έλεγχο των πράξεων (έλεγχος νομιμότητας) (β) σε έλεγχο των προσώπων (πειθαρχικός έλεγχος των αιρετών) και (γ) σε παροχή εγκύκλιων οδηγιών και γενικών κατευθύνσεων για την ορθή εξειδίκευση και την ομοιόμορφη εφαρμογή της εκάστοτε νομοθεσίας, ασκείται δε σύμφωνα με τα επόμενα άρθρα.

2. Ο επιτελικός ρόλος του Υπουργείου Εσωτερικών στα θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αφορά ιδίως την παροχή εγκύκλιων οδηγιών και γενικών κατευθύνσεων, για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή της εκάστοτε ισχύουσας θεσμικής νομοθεσίας περί ΟΤΑ και της νομοθεσίας περί της οργάνωσης, της συγκρότησης και λειτουργίας των οργάνων τους, του προσωπικού, καθώς και των οικονομικών τους.
3. Ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο άσκησης επιμέρους αρμοδιοτήτων, καθώς και την ερμηνεία και εφαρμογή του εκάστοτε ειδικού θεσμικού πλαισίου, αρμόδιος είναι ο κατά περίπτωση καθ' ύλη αρμόδιος δημόσιος φορέας, ο οποίος δεν αποξενώνεται από τη συγκεκριμένη αρμοδιότητά του, λόγω της άσκησης αυτής από τους ΟΤΑ.

Άρθρο 106

Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 215 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 215 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, η κατά το άρθρο 214 κρατική εποπτεία των ΟΤΑ ασκείται από τις κατά τόπο αρμόδιες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ.
2. Συστήνονται επτά (7) Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ, οι οποίες αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών,

υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό και είναι αρμόδιες για την εποπτεία των ΟΤΑ, ως εξής:

- α. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Αττικής, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Αττικής και με έδρα την Αθήνα.
  - β. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας και με έδρα τη Λάρισα.
  - γ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας και με έδρα τα Ιωάννινα.
  - δ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα στα όρια των Περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων και με έδρα την Πάτρα.
  - ε. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Αιγαίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου και με έδρα τον Πειραιά.
  - στ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Κρήτης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Κρήτης και με έδρα το Ηράκλειο.
  - ζ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Μακεδονίας - Θράκης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη Θεσσαλονίκη.
3. Η αρμοδιότητα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ συνίσταται στην άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος.

4. Όταν προσβάλλονται πράξεις της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, παρίσταται ως διάδικος, πλην του Υπουργού Εσωτερικών και ο κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός.
5. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ μπορεί να εκδίδει οδηγίες αυτεπαγγέλτως με σκοπό τη διασφάλιση της νομιμότητας στη δράση των δήμων, περιφερειών, και των φορέων αυτών. Είναι επίσης αρμόδια να διαβιβάζει στους ΟΤΑ της χωρικής της αρμοδιότητας τις εγκύκλιες οδηγίες και γενικές κατευθύνσεις που δίδει το Υπουργείο Εσωτερικών ή τα κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, στο πλαίσιο του επιτελικού τους ρόλου, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 214.

Άρθρο 107

Επόπτης ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 216 του ν. 3852/210

Το άρθρο 216 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επόπτης ΟΤΑ

1. Σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. συστήνεται θέση προϊσταμένου αυτής, της κατηγορίας ειδικών θέσεων πρώτου βαθμού, που φέρει τον τίτλο «Επόπτης ΟΤΑ». Ο Επόπτης διορίζεται με τετραετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται, με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.
2. Τα προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στη θέση του Επόπτη ΟΤΑ είναι: α) πτυχίο νομικού τμήματος ή οικονομικών επιστημών ή πολιτικών επιστημών ή δημόσιας διοίκησης ελληνικού Α.Ε.Ι ή ισότιμο της αλλοδαπής και β) είτε διδακτορικό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής στο γνωστικό αντικείμενο του δημοσίου δικαίου είτε δεκαετής δικηγορική εμπειρία και γ) άριστη ή πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας.

3. Ο ορισμός δικηγόρου σε θέση Επόπτη ΟΤΑ δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου, αναστέλλει όμως την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος κατά τη διάρκεια της θητείας του.
4. Η επιλογή του Επόπτη ΟΤΑ γίνεται, μετά από προκήρυξη του Υπουργού Εσωτερικών, από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων (Ε.Σ.Ε.Δ) με τη διαδικασία της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του νόμου 4369/2016 (Α' 33). Υποψήφιοι μπορούν να είναι και όσοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, εφόσον διαθέτουν τα προσόντα της παραγράφου 2. Οι αιτήσεις των υποψηφίων μπορούν να αφορούν μόνο μία Αυτοτελή υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ. Οι επλεγέντες διορίζονται στην οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
5. Δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι για τη θέση του Επόπτη ΟΤΑ:
  - α) Όσοι δεν μπορούν να εγγραφούν στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4369/2016.
  - β) Όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) χρόνια πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό αξίωμα εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, ακόμα και αν παραιτηθούν του αιρετού αξιώματός τους,
  - γ) Οι διατελέσαντες δικαστικοί λειτουργοί και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας.
6. Τον Επόπτη, όταν απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ. Ο ίδιος προϊστάμενος ασκεί τα καθήκοντα του Επόπτη, εάν η θέση είναι κενή.
7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τα ανωτέρω προσόντα των υποψηφίων και τη διαδικασία επιλογής του Επόπτη ΟΤΑ.

Άρθρο 108

Προσωπικό Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ

Το άρθρο 217 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Προσωπικό Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ

1. Σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. συνιστώνται, με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 3 του άρθρου 218, θέσεις μονίμων υπαλλήλων κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ και ΥΕ, οι οποίοι διορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994, όπως ισχύει, καθώς και θέσεις δικηγόρων με σχέση έμμισθης εντολής, έως δέκα (10) για την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ Αττικής και έως πέντε (5) για τις υπόλοιπες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ.
2. Για διορισμό στις θέσεις της κατηγορίας ΠΕ απαιτείται: α) πτυχίο νομικής ή πολιτικής επιστήμης ή διοικητικής επιστήμης ή οικονομικών επιστημών ή πολυτεχνικών σχολών ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής και β) άριστη ή πολύ καλή γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας. Οι οργανικές θέσεις κατηγορίας ΠΕ για τις οποίες προβλέπεται ως τυπικό προσόν διορισμού πτυχίο οικονομικών επιστημών ή πολυτεχνικών σχολών δεν υπερβαίνουν το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των θέσεων της κατηγορίας ΠΕ σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ.
3. Για το διορισμό στη θέση του δικηγόρου με σχέση έμμισθης εντολής, απαιτείται μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής στο γνωστικό αντικείμενο του δημοσίου δικαίου ή της διοικητικής επιστήμης και πενταετής, τουλάχιστον, δικηγορική εμπειρία. Ο διορισμός δικηγόρου σε θέση δικηγόρου με σχέση έμμισθης εντολής γίνεται με τη διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 43 του

νόμου 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208), δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου, αναστέλλει όμως την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος κατά τη διάρκεια της θητείας του.

4. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ μπορεί να στελεχώνεται και με απόσπαση ή μετάταξη προσωπικού από άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του νόμου 1256/1982, με εξαίρεση τους ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών.
5. Η μετάταξη του προσωπικού της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. σε άλλη υπηρεσία επιτρέπεται μετά την πάροδο πενταετίας από το διορισμό του, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες περί μετατάξεων διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 109

Διάρθρωση - οργάνωση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 218 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 218 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Διάρθρωση - Οργάνωση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ

1. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ έχει την ακόλουθη βασική οργανωτική διάρθρωση:
  - α) Επόπτης ΟΤΑ
  - β) Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α.
  - γ) Τμήμα Νομικών Συμβούλων, το οποίο στελεχώνεται από τους νομικούς συμβούλους με σχέση έμμισθης εντολής και υπάγεται στον Επόπτη. Το Τμήμα Νομικών Συμβούλων συνεπικουρεί το έργο της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ και διατυπώνει γνώμη για κάθε νομικό ζήτημα που του τίθεται από τον Επόπτη και τη Διεύθυνση Εποπτείας ΟΤΑ.

2. Σε κάθε νομό της χωρικής περιφέρειας κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, πλην του νομού της έδρας, συστήνεται οργανική μονάδα επιπέδου Γραφείου με τίτλο «Γραφείο Εποπτείας ΟΤΑ και την ονομασία του νομού» ως αποκεντρωμένη μονάδα της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ ή Τμημάτων αυτής.
3. Η περαιτέρω ή ειδικότερη διαίρεση της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α. σε οργανικές μονάδες επιπέδου Τμήματος ή Γραφείου μπορεί να γίνεται με κριτήριο την καθ' ύλη ή την κατά τόπο αρμοδιότητα κάθε οργανικής μονάδας και ρυθμίζεται με τον οργανισμό κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, ο οποίος καταρτίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με κοινή πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και λειτουργίας, καθορισμού των οργανικών μονάδων και των αρμοδιοτήτων τους, σύστασης και κατανομής οργανικών θέσεων, κατηγοριών, κλάδων και τυπικών προσόντων για την επιλογή των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων της κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α.».

Άρθρο 110

Υπηρεσιακές μεταβολές - πειθαρχικός έλεγχος - Αντικατάσταση άρθρου 220 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 220 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Υπηρεσιακές μεταβολές - Πειθαρχικός έλεγχος

1. Στον Επόπτη ΟΤΑ επιβάλλονται οι εξής πειθαρχικές ποινές: α) η έγγραφη επίπληξη, β) το πρόστιμο έως τις αποδοχές τριών (3) μηνών, γ) η οριστική παύση.
2. Την πειθαρχική εξουσία επί του Επόπτη ΟΤΑ ασκεί ο Υπουργός Εσωτερικών. Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να επιβάλλει στον

Επόπτη ΟΤΑ την ποινή του προστίμου έως τις αποδοχές τριών (3) μηνών. Για σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα στην άσκηση των καθηκόντων του, καθώς και σε περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας άσκησης των καθηκόντων του ή μετά από αίτηση παραίτησης, ο Υπουργός Εσωτερικών παύει από τη θέση του τον Επόπτη ΟΤΑ, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

3. Κατά της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών που επιβάλλει ποινή, ασκείται προσφυγή ουσίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Για τον Επόπτη ΟΤΑ ισχύουν κατά τα λοιπά οι πειθαρχικές διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.
4. Όταν ως Επόπτης ΟΤΑ υπηρετεί μόνιμος δημόσιος υπάλληλος και επιβληθεί σε αυτόν η ποινή της παύσης λόγω σοβαρού πειθαρχικού παραπτώματος στην άσκηση των καθηκόντων του, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο κρίνει, στη συνέχεια, εάν η σοβαρότητα του διαπραχθέντος πειθαρχικού παραπτώματος επιβάλλει και να απολυθεί από τη θέση του δημοσίου υπαλλήλου ή να του επιβληθεί άλλη πειθαρχική ποινή.
5. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ είναι το οικείο Συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Την πειθαρχική εξουσία στους υπαλλήλους που υπηρετούν στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. ασκούν:
  - α. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α..
  - β. Ο Επόπτης ΟΤΑ
  - γ. Ο Υπουργός Εσωτερικών
  - δ. Το κοινό Πειθαρχικό Συμβούλιο των υπαλλήλων του Υπουργείου Εσωτερικών, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των φορέων που υπάγονται σε αυτές.
7. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται, ως προς το προσωπικό της Αυτοτελούς Υπηρεσίας ΟΤΑ, οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 111

Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ

Το άρθρο 223 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών συστήνεται Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ, το οποίο αποτελείται από τους επτά (7) Επόπτες ΟΤΑ.
2. Το Συμβούλιο εκλέγει τον Πρόεδρό του μεταξύ των μελών του για θητεία δύο (2) ετών.
3. Έργο του Συμβουλίου είναι ο συντονισμός του έργου των Εποπτών ΟΤΑ, η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των μελών του σχετικά με ζητήματα που αναφέρονται κατά την άσκηση της κρατικής εποπτείας, καθώς και η από κοινού αντιμετώπιση μείζονος σπουδαιότητας ζητημάτων εποπτείας των ΟΤΑ.
4. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου έχουν εισηγητικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα και δεν δεσμεύουν τα μέλη του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
5. Το Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ μπορεί να εισηγείται στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό την υποβολή ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, για θέματα μείζονος σημασίας που αφορούν τον έλεγχο νομιμότητας που ασκείται από τις Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ. Η γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για τα ζητήματα αυτά είναι υποχρεωτική, εφόσον γίνει δεκτή από τον αρμόδιο Υπουργό.
6. Διοικητική υποστήριξη στο Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ παρέχει η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών.
7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να καταρτίζεται Κανονισμός Λειτουργίας του Συμβουλίου Εποπτών ΟΤΑ, ύστερα από πρόταση αυτού.

Άρθρο 112

Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ

Στο ν. 3852/2010 τίθεται άρθρο 223Α ως εξής:

«Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών συγκροτείται, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ, στην οποία συμμετέχουν ο Υπουργός Εσωτερικών, ως πρόεδρος, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Εποπτών ΟΤΑ, ένας Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται από τον Πρόεδρο αυτού, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, ο Συνήγορος του Πολίτη, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, ο Ειδικός Γραμματέας του ΣΕΕΔΔ, ο Πρόεδρος του Παρατηρητήριου Οικονομικής Αυτοτέλειας ΟΤΑ, ο Τομεακός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και ο Πρόεδρος της ΕΝΠΕ ή οι υπ' αυτών οριζόμενοι αναπληρωτές τους.
2. Αποστολή της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου είναι ο περιοδικός έλεγχος του επιπέδου συμμόρφωσης των ΟΤΑ, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού εποπτείας, η αμοιβαία ενημέρωση όλων των διοικητικών και δικαστικών φορέων για τα θέματα αρμοδιότητάς τους που αφορούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση και η εν γένει παρακολούθηση και η μέριμνα για τη διαρκή αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας της κρατικής εποπτείας επί των ΟΤΑ.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καταρτίζεται ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ που καθορίζει και τις αναγκαίες λεπτομέρειες για ζητήματα υποστήριξης της Επιτροπής.

ΤΜΗΜΑ Β΄
ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 113

Το άρθρο 225 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας

1. Οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των ΝΠΔΔ αυτών, αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α., εφόσον αφορούν: α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου, β) την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., γ) την αγορά και εκποίηση, λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα, ακινήτων, δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, ε) τη μίσθωση ακινήτων από τρίτους, στ) τη σύναψη πάσης φύσεως δανείων ζ) την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, η) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 100 και θ) τη διεξαγωγή δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος.

Στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας και οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. που αφορούν α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) σύναψη δανείων και ε) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών,

εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α στ) μίσθωση ακινήτων από τρίτους και ζ) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100. Επίσης, αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις και ο προϋπολογισμός των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις αυτών κοινοποιούνται στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.

2. Η απόφαση αποστέλλεται για έλεγχο νομιμότητας συνοδευόμενη από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και από τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία για την νόμιμη έκδοσή της, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου. Οι δήμοι, οι περιφέρειες και οι ανωτέρω επιχειρήσεις τους υποχρεούνται να διαβιβάζουν αμελλητί και κάθε επιπλέον στοιχείο που ζητείται από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.
3. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευσή της στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη. Η μη έκδοση της ειδικής πράξης του προηγούμενου εδαφίου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του Επόπτη ΟΤΑ. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι η ελεγχόμενη απόφαση είναι παράνομη, τότε αυτή ακυρώνεται.
4. Εκθέσεις τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε ΟΤΑ ή νομικά πρόσωπα αυτών, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, που διενεργείται σύμφωνα με ειδικές διατάξεις νόμου ή Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στον Επόπτη Ο.Τ.Α., για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων ή πορισμάτων».

Άρθρο 114

**Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας - Αντικατάσταση άρθρου 226 του ν.
3852/2010**

Το άρθρο 226 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας

1. Ο Επόπτης ΟΤΑ μπορεί αυτεπαγγέλτως να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, για λόγους νομιμότητας, μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από του η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί.
2. Οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι και τα νομικά πρόσωπα αυτών υποχρεούνται να παρέχουν αμελλητί κάθε στοιχείο που ζητείται από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ με σκοπό την άσκηση του ελέγχου νομιμότητας.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται έπειτα από γνώμη του Συμβουλίου Εποπτών ΟΤΑ και της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ, μπορεί να προβλέπεται η διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου, σύμφωνα με συγκεκριμένες ποσοτώσεις ανά κατηγορία πράξης ή ανά ΟΤΑ, με τη χρήση μεθόδων εκτίμησης κινδύνου, καθώς και η διαδικασία μέσω της οποίας η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ θα λαμβάνει γνώση των εκδιδόμενων πράξεων, η μέθοδος ανάρτησης ή ηλεκτρονικής διακίνησης της σχετικής αλληλογραφίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια».

Άρθρο 115

Ειδική διοικητική προσφυγή - Αντικατάσταση άρθρου 227 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 227 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ειδική διοικητική προσφυγή

1. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει τις αποφάσεις των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, για λόγους νομιμότητας, ενώπιον του Επόπτη ΟΤΑ, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτηση της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίηση της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.
2. Προσφυγή επιτρέπεται και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την άπρακτη παρέλευση της ειδικής προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.
3. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης θεραπείας κατά των αποφάσεων ή των παραλείψεων της προηγούμενης παραγράφου, οι προβλεπόμενες για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Επόπτη ΟΤΑ προθεσμίες αναστέλλονται από την υποβολή της αίτησης θεραπείας και μέχρι την έκδοση απόφασης επί αυτής ή την παρέλευση άπρακτης της σχετικής προθεσμίας.
4. Έννομο συμφέρον για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής τεκμαίρεται ότι έχουν όλοι οι αιρετοί του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, ανεξάρτητα από το εάν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση. Έννομο συμφέρον τεκμαίρεται ότι έχουν ομοίως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου ή δεύτερου βαθμού, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και εν γένει κοινωνικούς σκοπούς.

5. Ο Επόπτης ΟΤΑ αποφαινεται επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση θεωρείται ότι η προσφυγή έχει σιωπηρώς απορριφθεί.
6. Η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων».

Άρθρο 116

Αναστολή εκτέλεσης – Αντικατάσταση άρθρου 228 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 228 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αναστολή εκτέλεσης

1. Ο Επόπτης ΟΤΑ μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με την προσφυγή του προηγούμενου άρθρου, να αναστέλλει με απόφασή του την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης. Οι δήμοι, οι περιφέρειες και οι φορείς αυτών ειδοποιούνται από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. για την άσκηση της προσφυγής και της αίτησης αναστολής και τους παρέχεται σύντομη προθεσμία για την έκθεση των απόψεων τους. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι επείγοντος χαρακτήρα ο Επόπτης μπορεί να αναστείλει την προσβαλλόμενη πράξη και πριν από τη διαβίβαση των απόψεων των ανωτέρω νομικών προσώπων.
2. Η αναστολή χορηγείται εφόσον η προσφυγή παρίσταται προδήλως βάσιμη ή κρίνεται ότι ο ασκών την ειδική διοικητική προσφυγή θα υποστεί ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη μέχρι την εξέτασή της.
3. Η πράξη αναστολής ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης του Επόπτη επί της προσφυγής ή την άπρακτη πάροδο των δύο (2) μηνών, εντός των οποίων οφείλει να αποφανθεί ο Επόπτης ΟΤΑ κατά την παράγραφο 5 του προηγούμενου άρθρου.

4. Ανάκληση της απόφασης που χορηγεί την αναστολή επιτρέπεται μόνο εφόσον γίνει επίκληση νεότερων κρίσιμων στοιχείων τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη του Επόπτη ΟΤΑ κατά την έκδοση της απόφασής του ή μεταβλήθηκαν τα δεδομένα βάσει των οποίων χορηγήθηκε η αναστολή.
5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα της διαδικασίας για τη χορήγηση αναστολής».

Άρθρο 117

Επιτόπιοι έλεγχοι - Αντικατάσταση άρθρου 229 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 229 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επιτόπιοι έλεγχοι

Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ μπορεί στο πλαίσιο του έργου της να ενεργεί επιτόπιους ελέγχους προκειμένου να διαμορφώνει ίδια αντίληψη. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διαδικασία διεξαγωγής των επιτόπιων ελέγχων».

Άρθρο 118

Δημοσίευση αποφάσεων Επόπτη ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 230 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 230 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Δημοσίευση αποφάσεων του Επόπτη ΟΤΑ

1. Οι αποφάσεις του Επόπτη ΟΤΑ, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 225 έως 228 κοινοποιούνται στον φορέα που εξέδωσε την πράξη την οποία αφορούν, στον οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, καθώς και σε αυτόν που έχει ασκήσει

την προσφυγή κατά της πράξης, εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοση τους.

2. Οι αποφάσεις της παραγράφου 1 αναρτώνται στην επίσημη ιστοσελίδα της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, καθώς και στην ιστοσελίδα του προγράμματος «Διαύγεια» εντός δύο (2) ημερών από την έκδοσή τους. Παράλειψη της σχετικής υποχρέωσης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για τον Επόπτη ΟΤΑ.
3. Οι αποφάσεις του Επόπτη ΟΤΑ προσβάλλονται στα αρμόδια δικαστήρια με τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 119

Ετήσια Έκθεση

Στο νόμο 3852/2010 προστίθεται άρθρο 230 Α ως εξής:

«Ετήσια Έκθεση

Ο Επόπτης ΟΤΑ συντάσσει στο τέλος κάθε έτους έκθεση στην οποία καταγράφει το έργο της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, της οποίας προΐσταται και ειδικότερα τον αριθμό των πράξεων που ελέγχθηκαν, τους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησαν, τις προσφυγές που εξετάστηκαν και τα ζητήματα εν γένει που απασχόλησαν την υπηρεσία κατά τη διενέργεια της εποπτείας, όπως τυχόν καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην υπηρεσία από πρόσωπα για θέματα νομιμότητας. Στην ίδια έκθεση μπορεί να προτείνονται μέτρα, νομοθετικά και άλλα, τα οποία πρέπει να ληφθούν για την αποτελεσματικότερη διενέργεια του ελέγχου νομιμότητας. Η έκθεση υποβάλλεται εντός ενός (1) μήνα από το τέλος του έτους στο οποίο αφορά στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιείται στο Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ και δια του Υπουργού Εσωτερικών στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων. Επίσης εντός της ίδιας προθεσμίας υποβάλλεται στην Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ, η οποία συζητά

υποχρεωτικά, εντός μηνός από την υποβολή της τελευταίας έκθεσης, επί των υποβληθεισών εκθέσεων και μπορεί να συντάσσει πόρισμα σχετικά».

Άρθρο 120

Υποχρέωση συμμόρφωσης – Αντικατάσταση άρθρου 231 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 231 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Υποχρέωση συμμόρφωσης

1. Όλα τα όργανα των δήμων και των περιφερειών, συλλογικά και μονομελή, τα νομικά πρόσωπα και οι σύνδεσμοι αυτών έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης χωρίς καθυστέρηση προς τις αποφάσεις του Επόπτη ΟΤΑ που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 225 έως 228.
2. Την υποχρέωση της παραγράφου 1 έχει και το πάσης φύσεως προσωπικό που υπηρετεί στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου με οποιαδήποτε σχέση εργασίας.
3. Η μη τήρηση των υποχρεώσεων των προηγούμενων παραγράφων συνιστά σοβαρή παράβαση καθήκοντος, η οποία ελέγχεται πειθαρχικά κατά τις οικείες διατάξεις που διέπουν τους αιρετούς και το προσωπικό των ανωτέρω νομικών προσώπων».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΕΥΘΥΝΗ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 121

Αστική ευθύνη – Αντικατάσταση άρθρου 232 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 232 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αστική ευθύνη

1. Οι περιφερειάρχες, οι αντιπεριφερειάρχες, οι περιφερειακοί σύμβουλοι, οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων, καθώς και τα μέλη των συλλογικών οργάνων που διοικούν τα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ, καθώς και τους συνδέσμους αυτών, είτε είναι αιρετοί των οικείων ΟΤΑ είτε όχι, οφείλουν να αποζημιώσουν το δήμο, την περιφέρεια, το νομικό πρόσωπο ή το σύνδεσμο, για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν σε βάρος της περιουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων.
2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από:
  - α. Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
  - β. Τον Επόπτη ΟΤΑ της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., με αναπληρωτή τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ της ίδιας υπηρεσίας.
  - γ. Όταν αφορά δήμους ή φορείς τους, έναν εκπρόσωπο της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων με τον αναπληρωτή του, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής και, όταν αφορά περιφέρειες ή φορείς τους, έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών και τον αναπληρωτή του, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. που υποδεικνύεται από τον Επόπτη ΟΤΑ.
3. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του δήμου ή της περιφέρειας ή του νομικού προσώπου ή του συνδέσμου ή με αίτημα του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ή ύστερα από αίτηση

οποιοδήποτε δημότη και αποφασίζει μέσα σε εύλογο διάστημα, αφού κάνει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας προς παροχή εξηγήσεων.

4. Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο Διοικητικό Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ από τον Επόπτη ΟΤΑ και από το πρόσωπο σε βάρος του οποίου έγινε ο καταλογισμός, μέσα σε προθεσμία 60 ημερών από την κοινοποίηση της πράξης καταλογισμού σε αυτούς. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξης της επιτροπής.
5. Κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου μπορεί να ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.
6. Εάν επιβληθεί καταλογισμός στο πλαίσιο δημοσιονομικού ελέγχου σε ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αποκλείεται η αστική ευθύνη έναντι του οικείου Ο.Τ.Α. για τυχόν προκληθείσα ζημία, εφόσον πρόκειται για την ίδια ιστορική αιτία. Σε περίπτωση επιγενόμενου καταλογισμού στο πλαίσιο δημοσιονομικού ελέγχου, μετά από ανόρθωση της ζημίας από τον υπαίτιο κατά τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, συμψηφίζεται το ήδη καταβληθέν ποσό με το καταλογιζόμενο εφόσον πρόκειται για την ίδια ιστορική αιτία».

Άρθρο 122

Πειθαρχική ευθύνη - Αντικατάσταση άρθρου 233 του ν 3852/2010

Το άρθρο 233 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Πειθαρχική ευθύνη

1. Την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τους περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, περιφερειακούς συμβούλους, δημάρχους, αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους και

προέδρους κοινοτήτων, η οποία αφορά παραβάσεις των καθηκόντων τους, ασκεί ο Επόπτης ΟΤΑ.

2. Στους αιρετούς της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές της αργίας έως έξι (6) μηνών και της έκπτωσης.
3. Ο Επόπτης ΟΤΑ μπορεί να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές της προηγούμενης παραγράφου στους αιρετούς που αναφέρονται σε αυτή:
  - α. αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια,
  - β. αν έχουν διαπράξει παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις.
4. Οι πειθαρχικές ποινές της παραγράφου 2 επιβάλλονται μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του επόμενου άρθρου.
5. Τα πειθαρχικά παραπτώματα της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την ημέρα που διαπράχθηκαν».

Άρθρο 123

Πειθαρχική διαδικασία - Αντικατάσταση άρθρου 234 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 234 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Πειθαρχική διαδικασία

1. Οι πειθαρχικές ποινές της αργίας και της έκπτωσης επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Επόπτη ΟΤΑ, αφού προηγηθεί απολογία του εγκαλουμένου ή περάσει η προθεσμία που έχει τάξει ο Επόπτης ΟΤΑ με γραπτή κλήση στον εγκαλούμενο, χωρίς αυτός να έχει απολογηθεί. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες.

2. Για την επιβολή των πειθαρχικών ποινών της αργίας και τη διάρκεια της, καθώς και της έκπτωσης απαιτείται σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο αποτελείται: α) από έναν πρόεδρο Εφετών του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, β) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο ανωτέρω Διοικητικό Εφετείο, με τους αναπληρωτές τους, γ) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο Εφετείο στο οποίο υπάγεται η έδρα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, με τους αναπληρωτές τους, δ) έναν Προϊστάμενο Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του και ε) τρεις αιρετούς εκπροσώπους της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός δήμων, ή της Ένωσης Περιφερειών, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός περιφέρειας, ως μέλη. Γραμματέας του συμβουλίου και αναπληρωτής του ορίζεται με απόφαση του Επόπτη ΟΤΑ υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ.
3. Ο εγκαλούμενος μπορεί να εμφανίζεται αυτοπροσώπως, καθώς και με πληρεξούσιο δικηγόρο ή να εκπροσωπείται από πληρεξούσιο δικηγόρο στο συμβούλιο. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε δημόσια συνεδρίαση για την οποία συντάσσονται πρακτικά, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να εκτιμά οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η σύμφωνη γνώμη παρέχεται ύστερα από μυστική διάσκεψη, δύο (2) μήνες το αργότερο, αφότου το συμβούλιο έλαβε το σχετικό παραπεμπτικό έγγραφο του Επόπτη ΟΤΑ. Η ποινή πρέπει να είναι ανάλογη με τη βαρύτητα του παραπτώματος, στο οποίο έχει υποπέσει ο εγκαλούμενος.
4. Σε περίπτωση παραπομπής στο πειθαρχικό συμβούλιο, το παραπεμπτήριο έγγραφο προς αυτό πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να διαλαμβάνει πρόταση επί της ποινής, αφού ληφθεί υπόψη η

απολογία του πειθαρχικώς διωκόμενου. Το παραπεμπτήριο έγγραφο δεν ανακαλείται.

5. Το πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί α) να παράσχει σύμφωνη γνώμη ως προς την πρόταση του Επόπτη β) να μην παράσχει σύμφωνη γνώμη, εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχει πειθαρχική ευθύνη του ελεγχόμενου και γ) να εισηγηθεί στον Επόπτη την επιβολή ηπιότερης ή αυστηρότερης ποινής. Στην περίπτωση γ' η εισήγηση του πειθαρχικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική για τον Επόπτη.
6. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου της παραγράφου 2 ορίζονται με απόφαση του οργάνου που διευθύνει το οικείο δικαστήριο, ύστερα από αίτημα του Επόπτη ΟΤΑ. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών που υπηρετούν είναι επαρκής.
7. Οι αιρετοί εκπρόσωποι της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων ή οι αιρετοί εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της οικείας Ένωσης.
8. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, μαζί με τον αναπληρωτή του, ορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών.
9. Το συμβούλιο της παραγράφου 2 συγκροτείται για δύο (2) χρόνια με απόφαση του Επόπτη ΟΤΑ και το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη της θητείας του προηγούμενου. Τα αρμόδια όργανα για τον ορισμό μελών στο πειθαρχικό συμβούλιο, σύμφωνα με την παράγραφο 6, οφείλουν να ορίσουν αυτά εντός ενός μήνα από την υποβολή του αιτήματος του Επόπτη.
10. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης του Επόπτη ΟΤΑ να προσφύγει κατά αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η

επιτροπή αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών».

Άρθρο 124

Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαιρέση από συνοπτική διαδικασία

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 235 ως εξής:

«Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαιρέση από τη συνοπτική διαδικασία

1. Οι δήμαρχοι, οι περιφερειάρχες, καθώς και οι πρόεδροι των συνδέσμων υπάγονται στην ιδιάζουσα δωσιδικία της παρ. 6 του άρθρου 111 και της παρ. 2 του άρθρου 112 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύει κάθε φορά.
2. Για πταίσματα ή πλημμελήματα των αιρετών της προηγούμενης παραγράφου που διαπράττονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και εξαιτίας αυτών, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 409-413 και 417-427 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύουν κάθε φορά».

Άρθρο 125

Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης - Αντικατάσταση άρθρου 236 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 236 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης

1. Οι περιφερειάρχες, οι αντιπεριφερειάρχες, οι δήμαρχοι, οι δημοτικοί και περιφερειακοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι και

πρόεδροι των κοινοτήτων εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα τους:

α. Αν στερηθούν τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

β. Αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

γ. Αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προξενείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά τους πρόσωπα.

2. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Επόπτη ΟΤΑ, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης. Η διαπιστωτική πράξη ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για κάθε περίπτωση της παραγράφου 1 του παρόντος.
3. Με την επιμέλεια της αρμόδιας Εισαγγελίας κοινοποιείται στον οικείο Επόπτη ΟΤΑ κάθε καταδικαστική απόφαση σε βάρος των προσώπων της παραγράφου 1 για τα ποινικά αδικήματα της περίπτωσης γ' αυτής. Ο Επόπτης ΟΤΑ δύναται να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών».

Άρθρο 126

Διοικητικά μέτρα - Αργία

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 236Α ως εξής:

«Διοικητικά μέτρα - Αργία

- 1.** Εάν εκδοθεί τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, για τα πλημμελήματα της περίπτωσης γ. της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου ή καταδικαστική απόφαση σε πρώτο βαθμό για κακούργηματα, ο Επόπτης ΟΤΑ οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας. Η αυτοδίκαιη θέση σε αργία επιβάλλεται με την ίδια διαδικασία και σε περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα. Εάν εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από του χρόνου εκδόσεως της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.
- 2.** Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 236. Στην περίπτωση που η αργία επιβάλλεται λόγω αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, όπου στις συγκεκριμένες παραγράφους αναφέρεται ο δικαστής, εννοείται ο εισαγγελέας που χειρίζεται την υπόθεση, ενώ όπου αναφέρεται η δικαστική απόφαση εννοείται το βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση».

Άρθρο 127

Παύση - Αντικατάσταση άρθρου 237 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 237 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Παύση

1. Περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, δημοτικοί και περιφερειακοί σύμβουλοι, σύμβουλοι και πρόεδροι κοινοτήτων επιτρέπεται να παυθούν για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη έκθεση του οικείου Επόπτη ΟΤΑ και σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο αποτελείται: α) από έναν πρόεδρο Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ως πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του β) δύο εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον υπηρεσία στο βαθμό αυτόν και υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, με τους αναπληρωτές τους, γ) δύο εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον υπηρεσία στο βαθμό αυτόν και υπηρετούν στο Εφετείο Αθηνών, με τους αναπληρωτές τους, δ) έναν προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του και ε) τον πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, προκειμένου για τους αιρετούς των δήμων, ή τον πρόεδρο της Ένωσης Περιφερειών, προκειμένου για τους αιρετούς των περιφερειών, με τους αναπληρωτές τους. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου, τακτικά και αναπληρωματικά, ορίζονται από το όργανο που διευθύνει το οικείο δικαστήριο. Ο ανωτέρω προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης και ο αναπληρωτής του ορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών. Οι αναπληρωτές του προέδρου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και του προέδρου της Ένωσης Περιφερειών ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτών. Το πειθαρχικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με θητεία 2 ετών.
2. Για τον ίδιο λόγο και με την ίδια διαδικασία, μπορεί να διαλυθεί ένα δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο. Η διάλυση αυτή συνεπιφέρει και τη διάλυση των συμβουλίων των κοινοτήτων. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέα εκλογή σύμφωνα με το άρθρο 56,

εφόσον πρόκειται για δημοτικό συμβούλιο, ή το άρθρο 158, εφόσον πρόκειται για περιφερειακό συμβούλιο.

3. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 που διατάσσει την παύση, ο παυθείς μπορεί να ασκήσει προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σε αυτόν.
4. Καθήκοντα γραμματέα του συμβουλίου της παραγράφου 1 εκτελεί υπάλληλος της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών του Κλάδου ΠΕ Διοικητικού με βαθμό Α', που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εσωτερικών.
5. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 3 και 10 του άρθρου 234 εφαρμόζονται αναλόγως».

Άρθρο 128

Αντικατάσταση άρθρου 238 του ν.3852/2010

Το άρθρο 238 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εποπτεία των ΟΤΑ μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. – Μετάταξη στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ προσωπικού των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων – Έναρξη λειτουργίας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ

1. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων, κατά τα άρθρα 225 έως 228, ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του Κ.Δ.Κ, οι οποίες βρίσκονται στις έδρες των περιφερειών που ανήκουν στην ανωτέρω Αποκεντρωμένη Διοίκηση, καθώς και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ. 30/1996), που βρίσκονται στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Οι επιτροπές αυτές

συγκροτούνται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

2. Όπου στα ανωτέρω άρθρα αναφέρεται ο Επόπτης ΟΤΑ, κατά το μεταβατικό διάστημα, νοείται ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, νοείται ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας ή της αντίστοιχης Διεύθυνσης στην οποία υπάγεται η εποπτεία των ΟΤΑ της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται υπάλληλος της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται υπάλληλος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
3. Το προσωπικό που υπηρετεί σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση και που, στα υπηρεσιακά του καθήκοντα, περιλαμβάνονταν, κατά την 1.1.2018, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ και τα θέματα της πειθαρχικής ευθύνης των αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μετατάσσεται αυτοδίκαια, με τη δημοσίευση της διαπιστωτικής πράξης της επόμενης παραγράφου, σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις στις οικείες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α. και στα αντίστοιχα Γραφεία αυτών, ακόμα και αν δεν διαθέτει τα προσόντα της παραγράφου 2 του άρθρου 217 του ν. 3852/2010. Στο προσωπικό που μετατάσσεται κατά το προηγούμενο εδάφιο περιλαμβάνεται και το 50% τουλάχιστον των υπαλλήλων που, κατά την 1.1.2018, ασκούσαν, παράλληλα με τα καθήκοντα της οργανικής τους θέσης και καθήκοντα ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ. Κριτήριο για τον προσδιορισμό των μετατασσόμενων, κατά το προηγούμενο εδάφιο, υπαλλήλων είναι ο μακρότερος χρόνος άσκησης των παράλληλων καθηκόντων. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή καθορίζονται με απόφαση του οικείου Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός ενός (1) μήνα από τη θέση σε ισχύ του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών

και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορούν να ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου αυτής.

4. Η έναρξη λειτουργίας κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. διαπιστώνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.
5. Οι πράξεις των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών, των επιχειρήσεων τους, των συνδέσμων, καθώς και τυχόν προσφυγές που εκκρεμούν προς έλεγχο νομιμότητας και εκκρεμείς πειθαρχικές διώξεις, κατά το χρόνο έναρξης λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των ως άνω Επιτροπών, διαβιβάζονται στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. και οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.
6. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 227.

Άρθρο 129

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου ΣΤ'

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 221, 222 και 225 του ν. 3852/2010, η παρ. 10 περ. ιζ' του άρθρου 18 του ν. 3870/2010, καθώς και κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας.
2. Κατά την πρώτη εφαρμογή του εδαφίου β' της παραγράφου 2 του άρθρου 214 του ν. 3852/2010, το σχετικό προεδρικό διάταγμα μπορεί να εκδοθεί και χωρίς τη γνώμη της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ του άρθρου 223Α του ν. 3852/2010.
3. Οι προκηρύξεις για την πρώτη επιλογή των Εποπτών ΟΤΑ, καθώς και των δικηγόρων με έμμισθη εντολή των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ εκδίδονται από τον Υπουργό Εσωτερικών εντός

ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος και οι διαδικασίες πρόσληψης αυτών ολοκληρώνονται εντός τριών (3) μηνών από την έκδοση των προκηρύξεων.

4. Οι διατάξεις του άρθρου 235 του ν. 3852/2010 εφαρμόζονται για πράξεις που φέρονται ότι τελέσθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ -

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Άρθρο 130

Αντικείμενο του δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος

1. Δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα μπορεί να προκηρύσσεται για κάθε θέμα, εκτός από ζητήματα σχετικά με την εθνική ασφάλεια, την εξωτερική πολιτική, τη μεταναστευτική πολιτική, την ερμηνεία και εφαρμογή διεθνών συνθηκών, ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και λατρείας ή με την θεσμική οργάνωση όλων των γνωστών θρησκειών. Επίσης δημοψήφισμα δεν προκηρύσσεται για θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης του οικείου Ο.Τ.Α. και επιβολής τελών.
2. Ο χαρακτήρας του δημοψηφίσματος ως αποφασιστικού ή συμβουλευτικού καθορίζεται στην απόφαση προκήρυξής του. Όταν το αντικείμενο του δημοψηφίσματος δεν ανάγεται στην αποφασιστική αρμοδιότητα του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, έχει υποχρεωτικά συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Άρθρο 131

Πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος

1. Δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα διεξάγεται :
  - α) μετά από απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του ή
  - β) μετά από αίτηση εγγεγραμμένων εκλογέων του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού αριθμού των εγγεγραμμένων εκλογέων.
2. Όταν η πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος ανήκει στους εκλογείς του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, σύμφωνα με την περ. β' της προηγούμενης παραγράφου, το αίτημα των ενδιαφερομένων υποβάλλεται στον πρόεδρο του Δημοτικού ή του Περιφερειακού Συμβουλίου, αντίστοιχα, ο οποίος οφείλει να εισαγάγει το θέμα προς συζήτηση και ψήφιση στο οικείο Συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από την υποβολή του. Στην περίπτωση αυτή και εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, το Συμβούλιο εγκρίνει, με απλή πλειοψηφία, την προκήρυξη του δημοψηφίσματος και αποφασίζει για τα θέματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 123.
3. Η μη εισαγωγή προς συζήτηση και ψήφιση του αιτήματος δημοψηφίσματος από τον πρόεδρο του οικείου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου συνιστά σοβαρό πειθαρχικό αδίκημα.

Άρθρο 132

Περιορισμοί στη διεξαγωγή δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος

1. Δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών ή για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σε εθνικό επίπεδο. Δημοψήφισμα, επίσης, δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί κατά το ημερολογιακό έτος της διενέργειας των εκλογών για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών.
2. Δεν μπορεί να διεξαχθεί δημοψήφισμα πριν περάσει ένα έτος από την διεξαγωγή του προηγούμενου.

Άρθρο 133

Διαδικασία προκήρυξης του δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος - Ερώτημα

1. Το δημοψήφισμα προκηρύσσεται με την απόφαση του Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου του άρθρου 121. Με την απόφαση αυτή προσδιορίζεται επίσης το ερώτημα ή τα ερωτήματα που πρόκειται να τεθούν σε ψηφοφορία και οι εναλλακτικές απαντήσεις που θα τεθούν υπόψη των εκλογέων, η ημερομηνία διεξαγωγής της ψηφοφορίας, ο χαρακτήρας του προκηρυσσόμενου δημοψηφίσματος ως αποφασιστικού ή συμβουλευτικού, το ύψος της προκαλούμενης δαπάνης, η οποία βαρύνει το Δήμο ή την Περιφέρεια που προκηρύσσει το δημοψήφισμα, καθώς και οποιαδήποτε σχετική λεπτομέρεια.
2. Στην περίπτωση δημοψηφίσματος που προκηρύσσεται ύστερα από αίτηση των εκλογέων, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 121 και μόνον εφόσον το αρχικώς υποβληθέν αίτημα έχει διατυπωθεί κατά τρόπο ασαφή ή πρόδηλα μεροληπτικό, το οικείο Συμβούλιο, με

απόφασή του, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του, μπορεί να αναδιατυπώνει το ερώτημα, κατά τρόπο ώστε αυτό να μην αφίσταται, πάντως, από το νόημα και το σκοπό του αρχικώς υποβληθέντος αιτήματος. Επίσης, το οικείο Συμβούλιο μπορεί, με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του, να προκηρύσσει την ταυτόχρονη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα.

3. Το ερώτημα ή τα ερωτήματα στα οποία θα κληθούν να απαντήσουν οι εκλογείς πρέπει να είναι κατά το δυνατόν πλήρη, σύντομα και σαφή. Η προτίμηση του εκλογικού σώματος εκφράζεται επί δύο εκ των προτέρων καθορισμένων απαντήσεων, είτε με τη χρήση των όρων "ΝΑΙ" ή "ΟΧΙ" και άλλων συναφών, είτε με την επιλογή μεταξύ δύο προτεινόμενων λύσεων ή επιλογών.
4. Η απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου για την προκήρυξη δημοψηφίσματος δημοσιεύεται εντός τριών (3) ημερών από τη λήψη της, με ευθύνη του Προέδρου του, στο δημοτικό ή περιφερειακό κατάστημα, καθώς και σε μία τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα και στην ιστοσελίδα του Δήμου ή της Περιφέρειας. Επιπλέον, το Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο, αντίστοιχα, λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση της απόφασης, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου μέσου.
5. Η απόφαση για την προκήρυξη δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, καθώς και στον τυχόν καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

Άρθρο 134

Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας απόφασης περί διενέργειας δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος

1. Η απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου για τη διενέργεια του δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 2 του παρόντος, συνοδευόμενη από τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη νόμιμη έκδοση της, αποστέλλεται υποχρεωτικά για έλεγχο στον Επόπτη Ο.Τ.Α. εντός πέντε (5) ημερών από την επομένη της συνεδρίασης του αρμόδιου συλλογικού οργάνου.
2. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ελέγχει την νομιμότητα της απόφασης και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη με την οποία επικυρώνεται ή ακυρώνεται η ελεγχθείσα απόφαση, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την περιέλευσή της σε αυτόν.
3. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλλει την απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. για λόγους νομιμότητας μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο.
4. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. αποφαινεται υποχρεωτικά επί της προσφυγής εντός αποκλειστικής προθεσμίας 15 ημερών από την υποβολή της.
5. Η απόφαση του Ελεγκτή νομιμότητας προσβάλλεται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.

Άρθρο 135

Ψηφοφορία - Δικαίωμα εκλέγειν

1. Το δημοψήφισμα διενεργείται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η ψηφοφορία διεξάγεται εντός τριάντα (45) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία προκηρύσσεται το δημοψήφισμα.
3. Η ψηφοφορία διεξάγεται πάντοτε ημέρα Κυριακή και διαρκεί από τις 7.00' έως τις 19.00' της ίδιας ημέρας.
4. Δικαίωμα ψήφου στο δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα έχουν όσοι έχουν δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών ή περιφερειακών αρχών, αντίστοιχα.

Άρθρο 136

Δημόσιος διάλογος

1. Στο δημόσιο διάλογο, επί του ερωτήματος ή των ερωτημάτων που τίθενται στην ψηφοφορία μπορούν να συμμετέχουν πολιτικά κόμματα, δημοτικές και περιφερειακές παρατάξεις, συνδυασμοί που έλαβαν μέρος στις τελευταίες δημοτικές και περιφερειακές εκλογές ανεξαρτήτως της εκπροσώπησης τους στο δημοτικό συμβούλιο, τοπικές και περιφερειακές ενώσεις προσώπων, τοπικές και περιφερειακές επιστημονικές ενώσεις, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλος φορέας της κοινωνίας των πολιτών.
2. Οι φορείς της προηγούμενης παραγράφου, αλλά και εκλογείς, μπορούν να συγκροτούν Επιτροπές Πρωτοβουλίας για την υποστήριξη και προβολή κάποιας εκ των εναλλακτικών απαντήσεων στο ερώτημα του δημοψηφίσματος. Η συγκρότηση Επιτροπής Πρωτοβουλίας, καθώς και το φυσικό πρόσωπο που αποτελεί τον νόμιμο εκπρόσωπο αυτής, γνωστοποιούνται στον Πρόεδρο του Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου, αντίστοιχα.

3. Το Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο οφείλει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επαρκή και πολύπλευρη ενημέρωση των πολιτών γύρω από το θέμα επί του οποίου καλούνται να αποφασίσουν.
4. Για την οργάνωση και προαγωγή του δημοσίου διαλόγου, το Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο μπορεί να συγκροτεί ειδική επιτροπή με τη συμμετοχή αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπαλλήλων του οικείου ΟΤΑ και προσωπικοτήτων εγνωσμένου τοπικού κύρους. Η Επιτροπή αυτή μπορεί να διοργανώνει εκδηλώσεις και συζητήσεις, να εκδίδει πληροφοριακό υλικό και να λαμβάνει όλα τα μέτρα που ενθαρρύνουν το δημόσιο διάλογο για το θέμα του δημοψηφίσματος, με τρόπο που να διασφαλίζει την ισότιμη και πλουραλιστική προβολή και έκφραση των διαφορετικών απόψεων.

Άρθρο 137

Προεκλογική περίοδος - Χρηματοδότηση και δαπάνες των μετεχόντων στο δημοψήφισμα

1. Ως προεκλογική περίοδος, για το δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα, ορίζεται η περίοδος από την επομένη της προκήρυξης έως την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος.
2. Τα έσοδα και οι δαπάνες όσων μετέχουν στο δημόσιο διάλογο για το δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου θεωρούνται εκλογικές.
3. Στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας του άρθρου 126 παρ. 2 δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση.
4. Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε άλλου είδους παροχές ή διευκολύνσεις προς τις Επιτροπές Πρωτοβουλίας από:

α) Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια

β) Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή που είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών. Η απαγόρευση της περίπτωσης αυτής, δεν περιορίζει την ισότιμη και αμερόληπτη προβολή στον Τύπο των θέσεων επί των εναλλακτικών απόψεων που τίθενται σε ψηφοφορία.

β) Νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, και

γ) Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του πρώτου και του δεύτερου βαθμού.

5. Η χρηματοδότηση από το ίδιο φυσικό πρόσωπο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

6. Όποιος από τους συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια του δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 4 του παρόντος, τιμωρείται με πρόστιμο έως δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια του δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 4 του παρόντος, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη και πρόστιμο τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

7. Όποιος από τους συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 5, τιμωρείται με πρόστιμο στο εκατονταπλάσιο της υπέρβασης.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 5,

τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος και πρόστιμο τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

8. Για τη συμμετοχή στη διενέργεια δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος, επιβάλλεται κοινό όριο δαπανών, το οποίο για κάθε Επιτροπή Πρωτοβουλίας, πολιτικό κόμμα, δημοτική ή περιφερειακή παράταξη ή άλλο φορέα είναι ίσο με το τριάντα τοις εκατό (30%) του ορίου δαπανών που ίσχυσε κατά τις τελευταίες πριν τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος δημοτικές ή περιφερειακές εκλογές, για το συνδυασμό με τους περισσότερους υποψηφίους συμβούλους.
9. Η υπέρβαση του ορίου δαπανών τιμωρείται με πρόστιμο που ανέρχεται στο πενταπλάσιο του ποσού της υπέρβασης.
10. Όταν παραβάσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους διαπράττονται από τις Επιτροπές Πρωτοβουλίας οι προβλεπόμενες ποινές και πρόστιμα βαρύνουν τον ορισθέντα ως νόμιμο εκπρόσωπό τους.

Άρθρο 138

Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών και Εκλογικών Παραβάσεων

Για τον έλεγχο των δαπανών και εκλογικών παραβάσεων των συμμετεχόντων κατά το προηγούμενο άρθρο, συγκροτείται η προβλεπόμενη από το άρθρο 12 του ν. 3870/2010 Επιτροπή, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών από την προκήρυξη του δημοψηφίσματος.

Άρθρο 139

Κανόνες οικονομικής διαχείρισης

1. Η οικονομική διαχείριση κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 3870/2010 (Α' 138).
2. Οι Επιτροπές Πρωτοβουλίας, οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, οι επαγγελματικές ή οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών, που συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος υποχρεούνται στη σύνταξη ειδικής έκθεσης εσόδων και δαπανών, η οποία αποστέλλεται στον Επόπτη του οικείου Ο.Τ.Α. και στον Πρόεδρο του οικείου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου, εντός ενός (1) μήνα από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος και αναρτάται με ευθύνη του τελευταίου στην ιστοσελίδα του Δήμου ή της Περιφέρειας.

Άρθρο 140

Δημόσια προβολή - Απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου -Δημοσκοπήσεις

1. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς επίσης οι φορείς παροχής συνδρομητικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε μορφής, τοπικής ή εθνικής εμβέλειας, απαγορεύεται να μεταδίδουν μηνύματα όσων συμμετέχουν στο δημοψήφισμα. Ως προς τις απαγορεύσεις που αφορούν τους μετέχοντες στο δημοψήφισμα, ισχύει αναλόγως το άρθρο 46 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

3. Ως προς τη δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων ισχύει αναλόγως το άρθρο 49 του π.δ. 26/2012.

Άρθρο 141

Αντιπρόσωποι και έφοροι δικαστικής αρχής - Εφορευτικές επιτροπές

1. Για τον ορισμό των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής και των εφορευτικών επιτροπών, τα καθήκοντα και τις εξουσίες αυτών και κάθε σχετικό θέμα αρμόδια είναι, για την περίπτωση των δημοτικών δημοψηφισμάτων, το πρωτοδικείο στο οποίο ανήκει ο δήμος, και, για την περίπτωση των περιφερειακών δημοψηφισμάτων, το πρωτοδικείο της έδρας της Περιφέρειας.
2. Η αμοιβή των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής καταβάλλεται από τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας. Το ποσό της αμοιβής των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής της και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια καθορίζεται με απόφαση του δημάρχου ή περιφερειάρχη.

Άρθρο 142

Εκλογικά τμήματα - Καταστήματα ψηφοφορίας

Το δημοψήφισμα διεξάγεται στα ίδια εκλογικά τμήματα στα οποία διεξήχθησαν οι τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές στον οικείο δήμο ή περιφέρεια.

Άρθρο 143

Ψηφοδέλτια

1. Τα ψηφοδέλτια έχουν ορθογώνιο σχήμα και κατασκευάζονται ομοιόμορφα από λευκό χαρτί με φροντίδα του οικείου δήμου ή περιφέρειας. Πάνω στα ψηφοδέλτια αναγράφεται με σαφή και ευκρινή τρόπο κάθε ερώτημα κατά σειρά, ακολουθούμενο από τις εναλλακτικές διαθέσιμες απαντήσεις, όπως ακριβώς έχουν προσδιοριστεί στην απόφαση προκήρυξης του δημοψηφίσματος.
2. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, είναι ομοιόμορφοι και κατασκευάζονται, με φροντίδα του δήμου ή της περιφέρειας, από αδιαφανές χαρτί.
3. Τα ψηφοδέλτια και οι φάκελοι θα πρέπει να βρίσκονται στη διάθεση του οικείου δημάρχου ή αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού ή, για την Περιφέρεια Αττικής, στον Περιφερειάρχη, σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εγγεγραμμένων εκλογέων, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

Άρθρο 144

Τρόπος ψηφοφορίας

1. Οι εκλογείς εκφράζουν την προτίμησή τους σε έντυπο ψηφοδέλτιο θέτοντας σταυρό μαύρης ή κυανής απόχρωσης παραπλεύρως μίας εκ των διαθέσιμων προεπιλεγμένων απαντήσεων που έχουν καθοριστεί με την απόφαση προκήρυξης του δημοψηφίσματος για κάθε ερώτημα.

2. Ψηφοδέλτιο που δεν φέρει σταυρό παραπλεύρως μίας από τις διαθέσιμες απαντήσεις κατά την προηγούμενη παράγραφο θεωρείται, ως προς το συγκεκριμένο ερώτημα, λευκό.
4. Στις λοιπές περιπτώσεις εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρο 73 και 76 του π.δ. 26/2012.

Άρθρο 145

Διαλογή των ψήφων - Επικρατούσα απάντηση

5. Από τις προτιμήσεις των ψηφοφόρων σε κάθε ερώτημα επικρατεί εκείνη, η οποία συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψηφοδελτίων.
6. Στα έγκυρα ψηφοδέλτια δεν προσμετρώνται τα λευκά.
7. Κατά τα λοιπά για τη διαλογή των ψηφοδελτίων και την εξαγωγή του αποτελέσματος της ψηφοφορίας εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 89-94 του π.δ. 26/2012.

Άρθρο 146

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

1. Την επομένη της ψηφοφορίας αρχίζει από το αρμόδιο Πρωτοδικείο η συγκέντρωση και η εξαγωγή των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας.
2. Μόλις συγκεντρωθούν τα αποτελέσματα όλων των εφορευτικών επιτροπών, το αρμόδιο Πρωτοδικείο προβαίνει στη σύνταξη του πίνακα αποτελεσμάτων της επόμενης παραγράφου.

3. Στον πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται:
  - α. ο αριθμός των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων,
  - β. ο αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν,
  - γ. ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων,
  - δ. ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων, και
  - ε. ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων
  - στ. αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις σε κάθε ερώτημα.
4. Ο πίνακας υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου.
5. Επικυρωμένο αντίγραφο του αποστέλλεται αμέσως στον περιφερειάρχη ή το δήμαρχο, αντίστοιχα, οι οποίοι μεριμνούν για τη δημοσίευση και τη δημοσιοποίησή του.
6. Έγκυρο θεωρείται το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, εφόσον στην ψηφοφορία συμμετείχε το σαράντα τοις εκατό (40%) των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.
7. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, που διεξάγεται σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, δεσμεύει το οικείο συμβούλιο στο πλαίσιο της απόφασης που θα λάβει αυτό, ως προς το θέμα επί του οποίου διεξήχθη το δημοψήφισμα.

Άρθρο 147

Έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας

1. Ο έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας.
2. Η ένσταση κατά του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία αντίγραφα στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης με την οποία ανακηρύσσεται το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.
3. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.
4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκαση της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.
5. Οι ενστάσεις κατά του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας συζητούνται κατά προτίμηση και πάντως εντός μηνός από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Η απόφαση του Διοικητικού Εφετείου εκδίδεται εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από τη διεξαγωγή της συζήτησης.

Άρθρο 148

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Ζ'

1. Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται ειδικά στον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του π.δ. 26/2012.
2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών, όπου τούτο απαιτείται, μπορεί να ρυθμίζεται

κάθε ειδικότερο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου αυτού του παρόντος νόμου.

3. Το άρθρο 216 του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 11) καταργείται.
4. Η περ. η' της παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 (Α' 87) καταργείται.
5. Οι διατάξεις του κεφαλαίου Ζ' ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ - ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 149

Σκοπός της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης

Σκοπός της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης είναι :

- α) η καταπολέμηση φαινομένων κακοδιοίκησης στους ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών,
- β) η βελτίωση της σχέσης των πολιτών με τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές,
- γ) η επίλυση και αποτροπή διαφορών των πολιτών με τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές, ώστε να περιορίζεται η προσφυγή σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες και

δ) η συμβολή στη βελτίωση του τρόπου λειτουργίας των δημοτικών και περιφερειακών υπηρεσιών, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους και της προσβασιμότητας των πολιτών σε αυτές.

Άρθρο 150

Όργανα δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης

1. Η δημοτική διαμεσολάβηση ασκείται από τους Δημοτικούς Διαμεσολαβητές. Οι Δημοτικοί Διαμεσολαβητές είναι συνολικά πενήντα οκτώ (58) και η τοπική τους αρμοδιότητα κατανέμεται ως εξής:
  - α) Πενήντα (50) Δημοτικοί Διαμεσολαβητές με αρμοδιότητα, ο καθένας, τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών κάθε νομού, πλην Αττικής.
  - β) Οκτώ (8) Δημοτικοί Διαμεσολαβητές με αρμοδιότητα, ο καθένας, τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών κάθε Περιφερειακής Ενότητας της Περιφέρειας Αττικής.
2. Η περιφερειακή διαμεσολάβηση ασκείται από τους Περιφερειακούς Διαμεσολαβητές. Οι Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές είναι συνολικά δεκατρείς (13) και η τοπική αρμοδιότητα του καθενός εκτείνεται στην οικεία Περιφέρεια και στα νομικά της πρόσωπα.

Άρθρο 151

Γενικές αρχές που διέπουν την τοπική και περιφερειακή διαμεσολάβηση

1. Η δημοτική και περιφερειακή διαμεσολάβηση ασκείται με γνώμονα τη νομιμότητα, τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα της διοίκησης και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.
2. Ως Δημοτικοί και Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και ικανοτήτων, με τα προσόντα που ορίζονται στο επόμενο άρθρο.

3. Οι Δημοτικοί και Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές διαθέτουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, πλήρη λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία έναντι των δημοτικών, περιφερειακών και κρατικών αρχών και οφείλουν να ασκούν τα καθήκοντά τους με ευσυνειδησία και αμεροληψία.

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΠΡΟΣΟΝΤΑ - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ

Άρθρο 152

Προσόντα του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Για την επιλογή σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή απαιτούνται τα ακόλουθα ελάχιστα τυπικά προσόντα :
  - α) Κατοχή πτυχίου νομικών, πολιτικών, διοικητικών ή οικονομικών επιστημών
  - β) Προϋπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών σε συναφές με τις ανωτέρω επιστήμες αντικείμενο και
  - γ) άριστη γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας.
2. Επιτρέπεται η επιλογή δημοσίου υπαλλήλου ως Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Στην περίπτωση αυτή, τα καθήκοντα του επιλεγέντος αναστέλλονται για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία του ως Διαμεσολαβητή. Ο χρόνος που διανύεται σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή υπολογίζεται κανονικά ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε θέση προϊσταμένου επιπέδου Διεύθυνσης,

ως προς όλες τις υπηρεσιακές, μισθολογικές και ασφαλιστικές συνέπειες.

Άρθρο 153

Επαγγελματική δραστηριότητα - Κωλύματα και ασυμβίβαστα

1. Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που ισχύουν για τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, δυνάμει των άρθρων 14, 15 και 117, 118 του ν. 3852/2010, ισχύουν, αντίστοιχα, και για τους Δημοτικούς και Περιφερειακούς Διαμεσολαβητές.
2. Επιπλέον των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, δεν επιτρέπεται να επιλεγούν σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή :
  - α) όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) χρόνια πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό αξίωμα στον οικείο νομό, ακόμα και αν παραιτηθούν του αιρετού αξιώματός τους,
  - β) οι διατελέσαντες δικαστικοί λειτουργοί και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας,
  - γ) όσοι έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αποτελούν κώλυμα διορισμού βάσει του Υπαλληλικού Κώδικα.
3. Απαγορεύεται οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Δικηγόροι και καθηγητές ΑΕΙ και ΤΕΙ, τίθενται σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης καθηκόντων για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους ως Δημοτικών ή Περιφερειακών Διαμεσολαβητών.

Άρθρο 154

Ευθύνη του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής δεν διώκεται για γνώμη που διατυπώνει στην άσκηση των καθηκόντων του, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί συκοφαντικής δυσφήμισης.
2. Ο Διαμεσολαβητής ευθύνεται αστικά μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

Άρθρο 155

Αντιμισθία

1. Ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής λαμβάνει αντιμισθία α) ισόποση με ποσοστό 80% επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, όταν έχει αρμοδιότητα είτε σε νομό με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων είτε σε μία από τις Περιφερειακές Ενότητες του Νομού Αττικής, β) ισόποση με ποσοστό 60% επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, όταν έχει αρμοδιότητα σε νομό με πληθυσμό κάτω των 100.000 κατοίκων,
2. Ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με ποσοστό 80% επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων.
3. Σε περίπτωση που τη θέση του Διαμεσολαβητή καταλαμβάνει δημόσιος υπάλληλος, αυτός επιλέγει είτε την αντιμισθία του Διαμεσολαβητή είτε τις αποδοχές της οργανικής του θέσεως, οι οποίες καταβάλλονται από τον οικείο Δήμο ή Περιφέρεια, σύμφωνα με τα άρθρα 154 και 155 αντίστοιχα.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ - ΘΗΤΕΙΑ

Άρθρο 156

Θητεία του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής επιλέγονται για πενταετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης για μία (1) ακόμα φορά.
2. Αν για οποιονδήποτε λόγο η διαδικασία επιλογής και η ανάληψη των καθηκόντων του νέου Διαμεσολαβητή δεν έχει ολοκληρωθεί ως τη λήξη της θητείας του απερχόμενου, εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του ο απερχόμενος Διαμεσολαβητής.
3. Εάν ο Διαμεσολαβητής παραιτηθεί ή εάν αποβιώσει ή εάν αδυνατεί να ασκήσει τα καθήκοντά του για περισσότερους από έξι (6) μήνες, επιλέγεται νέος Διαμεσολαβητής, με την ίδια διαδικασία που ορίζεται. Στην περίπτωση αυτή ο νέος Διαμεσολαβητής επιλέγεται για πλήρη θητεία.

Άρθρο 157

Διαδικασία επιλογής του Δημοτικού Διαμεσολαβητή

1. Έξι (6) μήνες πριν τη λήξη της θητείας του απερχόμενου Δημοτικού Διαμεσολαβητή, ο δήμαρχος της έδρας του οικείου νομού εκδίδει προκήρυξη για τη θέση του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η οποία δημοσιεύεται σε δύο (2) εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας και σε δύο (2) τοπικές εφημερίδες του οικείου Νομού, ενώ επιπλέον αναρτάται στην ιστοσελίδα της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και κάθε δήμου του νομού και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η προκήρυξη εκδίδεται εντός ενός (1) μήνα από την ανάληψη των καθηκόντων των νέων Δημοτικών Αρχών.
2. Εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της προκήρυξης κατά τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, οι ενδιαφερόμενοι να καταλάβουν τη θέση του Δημοτικού Διαμεσολαβητή υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στο δήμο της έδρας του νομού. Κάθε αίτηση συνοδεύεται

από φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, επί ποινή αποκλεισμού, όλα τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, καθώς και αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου, ενώ δύναται να περιλαμβάνει και κάθε επιπλέον στοιχείο, το οποίο ο υποψήφιος κρίνει χρήσιμο για την αξιολόγηση της υποψηφιότητάς του.

3. Με το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου της έδρας του Νομού, ελέγχει τις κατατεθείσες αιτήσεις και τους σχετικούς φακέλους υποψηφιότητας ως προς την πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων. Με αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου της έδρας του νομού καταρτίζεται πίνακας των υποψηφιοτήτων που έγιναν τυπικά δεκτές, ο οποίος αποστέλλεται στους δήμους του νομού και κοινοποιείται σε όσους υπέβαλαν αίτηση και στον Υπουργό Εσωτερικών.
4. Όποιος υπέβαλε αίτηση και παραλείφθηκε από τον πίνακα των τυπικά δεκτών υποψηφιοτήτων της προηγούμενης παραγράφου, δικαιούται να προσφύγει κατά της απόφασης του δημάρχου της έδρας του νομού εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν ενώπιον του οικείου Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος αποφαινεται επί της προσφυγής σε πρώτο και τελευταίο βαθμό εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της.
5. Οι εκπρόσωποι των δημοτικών συμβουλίων του νομού στην οικεία Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ), πλην του Δημάρχου, συνιστούν το αρμόδιο για την επιλογή Δημοτικού Διαμεσολαβητή εκλεκτορικό σώμα.
6. Με την πάροδο εξήντα (60) ημερών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 3 εκδίδεται πρόσκληση του δημάρχου της έδρας του νομού για ειδική δημόσια συνεδρίαση του ως άνω οργάνου. Στη συνεδρίαση αυτή γίνεται ακρόαση των υποψηφίων για τη θέση του Διαμεσολαβητή.

7. Μετά την ακρόαση των υποψηφίων, διεξάγεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Δημοτικός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του εκλεκτορικού σώματος. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά άλλες δύο (2) φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε (5) και περισσότερες από δεκαπέντε (15) ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία, Δημοτικός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους.
8. Για το διορισμό του εκλεγέντος Δημοτικού Διαμεσολαβητή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Δημάρχου της έδρας του Νομού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
9. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να ολοκληρώσει επιτυχώς κύκλο εντατικής εκπαίδευσης μέγιστης διάρκειας δεκαπέντε (15) ημερών, που διοργανώνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και το ΕΚΔΔΑ. Οι λεπτομέρειες για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τον τρόπο πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσής της καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.
10. Όλες οι διαδικαστικές ενέργειες των προηγούμενων παραγράφων είναι υποχρεωτικές για τον Δήμαρχο της έδρας του Νομού και για τα μέλη του εκλεκτορικού σώματος της παρ. 5. Τυχόν παραβίασή τους θεωρείται σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 158

Διαδικασία επιλογής του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Έξι (6) μήνες πριν τη λήξη της θητείας του απερχόμενου Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, ο οικείος Περιφερειάρχης εκδίδει προκήρυξη για τη θέση του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η οποία δημοσιεύεται σε δύο (2) εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας και σε δύο (2) τοπικές εφημερίδες, εκ των οποίων τουλάχιστον η μία (1) της έδρας της Περιφέρειας και αναρτάται στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας και του Υπουργείου Εσωτερικών. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η προκήρυξη εκδίδεται εντός ενός (1) μήνα από την ανάληψη των καθηκόντων των νέων Περιφερειακών Αρχών.
2. Εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της προκήρυξης κατά τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, οι ενδιαφερόμενοι να καταλάβουν τη θέση του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στην οικεία Περιφέρεια. Κάθε αίτηση συνοδεύεται από φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, επί ποινή αποκλεισμού, όλα τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, καθώς και αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου, ενώ δύναται να περιλαμβάνει και κάθε επιπλέον στοιχείο, το οποίο ο υποψήφιος κρίνει χρήσιμο για την αξιολόγηση της υποψηφιότητάς του.
3. Με το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας ελέγχει τις κατατεθείσες αιτήσεις και τους σχετικούς φακέλους υποψηφιότητας ως προς την πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων. Με απόφαση του Περιφερειάρχη καταρτίζεται πίνακας των υποψηφιοτήτων που έγιναν τυπικά δεκτές, ο οποίος κοινοποιείται σε όσους υπέβαλλαν αίτηση, στον Πρόεδρο του Περιφερειακού Συμβουλίου και στον Υπουργό Εσωτερικών.
4. Όποιος υπέβαλε αίτηση και παραλείφθηκε από τον πίνακα των τυπικά δεκτών υποψηφιοτήτων της προηγούμενης παραγράφου, δικαιούται να προσφύγει κατά της απόφασης του Περιφερειάρχη εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν ενώπιον του οικείου Επόπτη ΟΤΑ, ο οποίος αποφαινεται επί της προσφυγής σε

πρώτο και τελευταίο βαθμό εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της.

5. Αρμόδιο όργανο για την επιλογή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή είναι το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο.
6. Με την πάροδο εξήντα (60) ημερών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 3 εκδίδεται πρόσκληση του Προέδρου του Περιφερειακού Συμβουλίου για ειδική δημόσια συνεδρίαση του Συμβουλίου. Στη συνεδρίαση αυτή γίνεται ακρόαση των υποψηφίων για τη θέση του Διαμεσολαβητή.
7. Μετά την ακρόαση των υποψηφίων, διεξάγεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του εκλεκτορικού σώματος. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά άλλες δύο (2) φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε (5) και περισσότερες από δεκαπέντε (15) ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία, Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους.
8. Για το διορισμό του εκλεγέντος Περιφερειακού Διαμεσολαβητή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Περιφερειάρχη, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
9. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να ολοκληρώσει επιτυχώς κύκλο εντατικής εκπαίδευσης μέγιστης διάρκειας δεκαπέντε (15) ημερών, που διοργανώνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και το ΕΚΔΔΑ. Οι λεπτομέρειες για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τον τρόπο πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσής της καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

10. Όλες οι διαδικαστικές ενέργειες των προηγούμενων παραγράφων είναι υποχρεωτικές για τον Περιφερειάρχη και τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου. Τυχόν παραβίασή τους θεωρείται σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 159

Παύση Διαμεσολαβητή

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητή μπορούν να παυθούν, με απόφαση του οργάνου που είναι αρμόδιο για την εκλογή τους, με πλειοψηφία τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, κατόπιν προηγούμενης σύμφωνης γνώμης της επιτροπής της παραγράφου 3, για σοβαρή πλημμέλεια στην άσκηση των καθηκόντων του.
2. Με απόφαση της ίδιας επιτροπής διαπιστώνεται η αντικειμενική αδυναμία του Διαμεσολαβητή να ασκήσει τα καθήκοντά του, για λόγους ανωτέρας βίας, όπως ιδίως λόγοι υγείας.
3. Η επιτροπή που ασκεί τις αρμοδιότητες των παραγράφων 1 και 2 αποτελείται από το Συνήγορο του Πολίτη ή τον οριζόμενο υπό αυτού Βοηθό Συνήγορο, ως πρόεδρο, τον Γενικό Διευθυντή Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, έναν (1) Δημοτικό Διαμεσολαβητή, έναν (1) Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών, με τους αναπληρωτές τους. Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των νέων κάθε φορά δημοτικών και περιφερειακών αρχών.

ΤΜΗΜΑ Δ΄

**ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ**

Άρθρο 160

Καθ' ύλην αρμοδιότητα

Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής επιλαμβάνεται, κατόπιν υποβολής ενυπόγραφης αναφοράς από θιγόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή και αυτεπαγγέλτως, υποθέσεων που αφορούν κακοδιοίκηση ή προβληματική εν γένει λειτουργία των υπηρεσιών του δήμου, της περιφέρειας, των νομικών τους προσώπων και των επιχειρήσεών τους και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν οι σχετικές διαφορές, προστατεύοντας τα δικαιώματα των διοικουμένων έναντι των εν λόγω υπηρεσιών.

Άρθρο 161

Επιμέρους αρμοδιότητες - Τρόπος επίλυσης υποθέσεων

Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκπληρώνει τους σκοπούς του άρθρου 139, εντός των ορίων της τοπικής και καθ' ύλην αρμοδιότητάς του, με τους εξής, κυρίως, τρόπους :

α) Ενημέρωση, η οποία συνίσταται κυρίως σε :

αα) Πληροφόρηση του κοινού, αλλά και ατομικά των πολιτών που απευθύνονται σε αυτόν, για τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου αυτού, καθώς και για τις δυνατότητες προστασίας που έχουν με βάση το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

ββ) Έκδοση σχετικού πληροφοριακού υλικού.

β) Διαμεσολάβηση, η οποία συνίσταται κυρίως σε :

αα) Παραλαβή καταγγελιών και αναφορών πολιτών και εξέτασή τους.

ββ) Αλληλογραφία ή/και επιτόπιες επισκέψεις στις υπηρεσίες του οικείου ΟΤΑ ή νομικού προσώπου αυτού και συνεργασία με τα αρμόδια αιρετά όργανα ή υπηρεσιακά στελέχη.

γγ) Οργάνωση συναντήσεων διαμεσολάβησης μεταξύ των ενδιαφερόμενων πολιτών και των αρμόδιων αιρετών ή υπηρεσιακών στελεχών.

δδ) Σύνταξη και κοινοποίηση έγγραφων αναφορών στον αρμόδιο Επόπτη ΟΤΑ ή και στον Υπουργό Εσωτερικών.

γ) Δημοσιότητα, η οποία συνίσταται κυρίως σε :

αα) Σύνταξη και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης, η οποία παρουσιάζεται και συζητείται υποχρεωτικά σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου ή των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων, αντιστοίχα, εντός ενός (1) μήνα από την κοινοποίηση σε αυτά.

ββ) Σύνταξη και δημοσίευση ειδικών εκθέσεων για συγκεκριμένα θέματα, που, κατά την κρίση του Διαμεσολαβητή προκαλούν μεγαλύτερα προβλήματα και χρήζουν διακριτής αντιμετώπισης και ειδικών πορισμάτων, με προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του Δήμου ή της Περιφέρειας και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι ειδικές αυτές εκθέσεις και πορίσματα κοινοποιούνται στο οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση το αργότερο εντός ενός (1) μήνα από την παραλαβή τους, με ευθύνη του Προέδρου του.

Άρθρο 162

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τους πολίτες

1. Ο Δημοτικός ή Περιφερειακός Διαμεσολαβητής είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της σχετικής καταγγελίας ή αναφοράς στους ενδιαφερόμενους, ως προς τις διαμεσολαβητικές ενέργειες στις οποίες προέβη. Σε περίπτωση που απαιτείται περισσότερος χρόνος για την επίλυση της υπόθεσης, λόγω των περιστάσεων αυτής, ο Διαμεσολαβητής ενημερώνει, επίσης εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τους ενδιαφερομένους για τους λόγους της καθυστέρησης και για τον εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσης της υπόθεσης.

2. Ο Διαμεσολαβητής δύναται να μην ανακοινώνει το όνομα και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του προσώπου που κατέθεσε καταγγελία, εφόσον το ζητήσει εγγράφως ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος και εφόσον η διερεύνηση της καταγγελίας είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος. Αν εκ των πραγμάτων η διερεύνηση δεν είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος, ο ενδιαφερόμενος ειδοποιείται ότι η αναφορά του θα τεθεί στο αρχείο, εφόσον ο ίδιος δεν συναινέσει εγγράφως στην ανακοίνωση του ονόματός του.

Άρθρο 163

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τις αυτοδιοικητικές υπηρεσίες

1. Οι υπηρεσίες των Δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, προς τις οποίες απευθύνεται ο Δημοτικός ή Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, στο πλαίσιο του διαμεσολαβητικού του ρόλου, υποχρεούνται να συνεργάζονται μαζί του, να λαμβάνουν μέρος στις διαμεσολαβητικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται και να τον υποβοηθούν στο έργο του, παρέχοντας, ιδίως, κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο που αφορά την εξεταζόμενη υπόθεση. Οφείλουν επίσης να απαντούν εγγράφως ή προφορικά σε ερωτήματα και αιτήματα του Διαμεσολαβητή, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την παραλαβή τους. Άρνηση υπαλλήλου να συνεργαστεί με το Διαμεσολαβητή κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.
2. Σε περίπτωση που από τον Διαμεσολαβητή συντάσσεται έκθεση ή πόρισμα που διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας συγκεκριμένης υπηρεσίας, αυτή οφείλει εντός εξήντα (60) ημερών, από την παραλαβή της έκθεσης ή του πορίσματος, να γνωστοποιεί εγγράφως στον Διαμεσολαβητή τα μέτρα που έχει λάβει για την υλοποίηση των προτάσεών του ή τους λόγους που καθιστούν αδύνατη ή μη σκόπιμη την υλοποίησή τους.

ΤΜΗΜΑ Ε΄

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Άρθρο 164

Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή

1. Σε κάθε Δήμο που αποτελεί έδρα του οικείου Δημοτικού Διαμεσολαβητή συστήνεται υποχρεωτικά Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Επικεφαλής του οικείου Γραφείου είναι ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής ο οποίος δεν υπάγεται ιεραρχικά στον δήμαρχο. Το Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή στελεχώνεται με τρεις (3) υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών του αντίστοιχου νομού, εκ των οποίων δύο (2) κατηγορίας ΠΕ και ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Για το σκοπό αυτό, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την επιλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με το άρθρο 147, ο δήμαρχος του δήμου της έδρας του νομού δημοσιεύει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία κοινοποιείται σε όλους τους δήμους του νομού και δημοσιεύεται στις ιστοσελίδες αυτών. Εντός προθεσμίας ενός (1) μήνα από τη δημοσίευση της πρόσκλησης, υποβάλλονται οι δηλώσεις ενδιαφέροντος των ενδιαφερόμενων υπαλλήλων και, μέσα σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας αυτής, ο δήμαρχος του δήμου της έδρας του νομού, κοινοποιεί στον Διαμεσολαβητή τις υποβληθείσες δηλώσεις. Ο Διαμεσολαβητής επιλέγει, μεταξύ των ενδιαφερόμενων και με βάση τα τυπικά τους προσόντα και την υπηρεσιακή τους εμπειρία, τους υπαλλήλους προς απόσπαση, με δήλωσή του, που κοινοποιείται στον δήμαρχο του δήμου της έδρας του

νομού και στον δήμαρχο του δήμου στον οποίο ανήκει η οργανική θέση κάθε αποσπώμενου υπαλλήλου. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Δημάρχου της έδρας του νομού, για χρονικό διάστημα ισάριθμο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση κάθε ειδικής ή γενικής διάταξης. Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας του Διαμεσολαβητή, ανανεώνεται αυτοδίκαια και η απόσπαση του προηγούμενου εδαφίου.

2. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου του, όπως ενδεικτικά οι δαπάνες για τη στέγαση, τον εξοπλισμό, τη λειτουργία ιστοσελίδας, την έκδοση και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης και λοιπών εκθέσεων, το κόστος μετακινήσεων του Διαμεσολαβητή και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου της έδρας του οικείου νομού, εγγράφονται δε σε ειδικό προς τούτο κωδικό. Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη επιμερίζεται αναλογικά στους δήμους του νομού, με βάση τον πληθυσμό καθενός από αυτούς, παρακρατείται από τους ΚΑΠ που αναλογούν σε αυτούς και αποδίδεται στο Δήμο της πρωτεύουσας από το Υπουργείο Εσωτερικών.
3. Το Γραφείο Διαμεσολαβητή λειτουργεί τις εργάσιμες ημέρες και ώρες και δέχεται καταγγελίες, αναφορές και αιτήσεις πολιτών ηλεκτρονικά, έγγραφα, τηλεφωνικά ή με αυτοπρόσωπη, προφορική έκθεση.
4. Ο Διαμεσολαβητής διατηρεί ιστοσελίδα, στην οποία αναρτώνται υποχρεωτικά όλες οι εκθέσεις και τα πορίσματα που εκδίδει, με διασφάλιση της ανωνυμίας των ενδιαφερομένων, καθώς και δυνητικά κάθε άλλη πληροφορία που είναι χρήσιμη για τους διοικούμενους κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του νομού και των νομικών προσώπων αυτών.

Άρθρο 165

Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συστήνεται υποχρεωτικά Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Επικεφαλής του οικείου Γραφείου είναι ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, ο οποίος δεν υπάγεται ιεραρχικά στον Περιφερειάρχη. Το Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή στελεχώνεται με τρεις (3) υπαλλήλους της οικείας Περιφέρειας και των νομικών προσώπων αυτής, δύο (2) εκ των οποίων κατηγορίας ΠΕ και ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Για το σκοπό αυτό Για το σκοπό αυτό, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την επιλογή του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με το άρθρο 148, ο περιφερειάρχης της οικείας περιφέρειας δημοσιεύει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα της περιφέρειας. Εντός προθεσμίας ενός (1) μήνα από τη δημοσίευση της πρόσκλησης, υποβάλλονται οι δηλώσεις ενδιαφέροντος των ενδιαφερόμενων υπαλλήλων και, μέσα σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας αυτής, ο περιφερειάρχης, κοινοποιεί στον Διαμεσολαβητή τις υποβληθείσες δηλώσεις. Ο Διαμεσολαβητής επιλέγει, μεταξύ των ενδιαφερόμενων, τους υπαλλήλους προς απόσπαση, με δήλωσή του, που κοινοποιείται στον περιφερειάρχη. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Περιφερειάρχη, για χρονικό διάστημα ισάριθμο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση κάθε ειδικής ή γενικής διάταξης. Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας του Διαμεσολαβητή, ανανεώνεται αυτοδίκαια και η απόσπαση του προηγούμενου εδαφίου.
2. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου του, όπως ενδεικτικά οι δαπάνες για τη στέγαση, τον εξοπλισμό, τη λειτουργία ιστοσελίδας, την έκδοση και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης και λοιπών εκθέσεων, το κόστος μετακινήσεων και

λοιπές λειτουργικές δαπάνες, βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας, εγγράφονται δε σε ειδικό προς τούτο κωδικό.

3. Το Γραφείο Διαμεσολαβητή λειτουργεί καθημερινά, δέχεται δε καταγγελίες και αιτήματα πολιτών ηλεκτρονικά, έγγραφα, τηλεφωνικά ή με αυτοπρόσωπη προφορική έκθεση.
4. Ο Διαμεσολαβητής διατηρεί ιστοσελίδα, στην οποία αναρτώνται υποχρεωτικά όλες οι εκθέσεις και τα πορίσματα που εκδίδει, με διασφάλιση της ανωνυμίας των ενδιαφερομένων, καθώς και δυνητικά κάθε άλλη πληροφορία που είναι χρήσιμη για τους διοικούμενους κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας και των νομικών προσώπων αυτής.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ'

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ

Άρθρο 166

Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, ως εθνικός συντονιστικός και γνωμοδοτικός φορέας σε θέματα τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης, Εθνικό Συμβούλιο Διαμεσολαβητών.
2. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου αποτελείται από τον Υπουργό Εσωτερικών ως πρόεδρο, τον αρμόδιο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και το σύνολο των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών που υπηρετούν κάθε δεδομένη στιγμή.

Άρθρο 167

Αρμοδιότητες

Το Εθνικό Συμβούλιο Διαμεσολαβητών είναι αρμόδιο για:

- α) Το συντονισμό και την προαγωγή της συνεργασίας και της συναντίληψης μεταξύ των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών, με στόχο την όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφη αντιμετώπιση αντίστοιχων προβλημάτων
- β) Τη διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων προς το αρμόδιο Υπουργείο σχετικά με την τροποποίηση και βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για τον Δημοτικό και Περιφερειακό Διαμεσολαβητή.
- γ) Τη διατύπωση απόψεων σχετικά με όλα τα ζητήματα που αφορούν τη βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εφ' όσον του ζητηθεί ή κάθε φορά που το κρίνει σκόπιμο.
- δ) Την προαγωγή του θεσμού της τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενημέρωση του κοινού.
- ε) Τη συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο, καθώς και με όλους τους συναρμόδιους φορείς, όπως το Συνήγορο του Πολίτη, τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και λοιπά ελεγκτικά σώματα της Διοίκησης, τον Επόπτη ΟΤΑ, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και φορείς συνδικαλιστικής εκπροσώπησης εργαζομένων στους ΟΤΑ.

Άρθρο 168

Συγκρότηση και λειτουργία

1. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου εκλέγει :
  - α) Τον Πρόεδρο και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του. Στη Συντονιστική Επιτροπή μετέχει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένας (1) εκπρόσωπος από κάθε κατηγορία Διαμεσολαβητών (Δημοτικών και Περιφερειακών).
  - β) Τους εκπροσώπους των Διαμεσολαβητών στην ειδική επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 149.
2. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου συνέρχεται κατ' ελάχιστο δύο (2) φορές το χρόνο ή όποτε κριθεί απαραίτητο ή ζητηθεί από το ένα τρίτο (1/3)

- των μελών του ή από τον Υπουργό Εσωτερικών. Στο Συμβούλιο δύναται να καλείται και να παρίσταται και ο Συνήγορος του Πολίτη.
3. Όλες οι αποφάσεις, εκθέσεις και εισηγήσεις του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών υποβάλλονται στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιούνται στο Συνήγορο του Πολίτη.
  4. Το Συμβούλιο υποστηρίζεται διοικητικά από τη Διεύθυνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

ΤΜΗΜΑ Ζ΄

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Άρθρο 169

Γενικές αρχές

Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής συνεργάζεται με όλες τις αρχές που είναι αρμόδιες για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και τον έλεγχο της νόμιμης δράσης των ΟΤΑ, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, χωρίς να θίγονται οι εκατέρωθεν αρμοδιότητες.

Άρθρο 170

Σχέσεις με το Συνήγορο του Πολίτη

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής είναι ανεξάρτητος από το Συνήγορο του Πολίτη, η δε άσκηση των αρμοδιοτήτων του Διαμεσολαβητή δεν θίγει τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης και συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής.

2. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να κοινοποιεί την ετήσια έκθεσή του στον Συνήγορο του Πολίτη.
3. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης δικαιούται υποβάλλει ερωτήματα και να ζητεί τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη για το χειρισμό υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιόν του, εφ' όσον κρίνει αιτιολογημένα ότι αυτή έχει κεντρικό χαρακτήρα ή ευρύτερο ενδιαφέρον.
4. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί κατά την κρίση του :
  - α) Να ζητεί τη συνδρομή του κατά τόπο αρμόδιου Διαμεσολαβητή για υποθέσεις που χειρίζεται ο ίδιος, για ενέργειες που απαιτούν εγγύτητα ή αμεσότητα.
  - β) Να παρίσταται και να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών.
  - γ) Να επιλαμβάνεται ο ίδιος υποθέσεων που έχει ήδη χειριστεί ο Διαμεσολαβητής ή να τις παραπέμπει εκ νέου ενώπιόν του, εφόσον διαπιστώνει αστοχίες ή πλημμέλειες, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου πολίτη ή ΟΤΑ.
  - δ) Να αναλαμβάνει επιμορφωτικού χαρακτήρα πρωτοβουλίες για τη διαρκή κατάρτιση των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών.

Άρθρο 171

Τελικές - μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Η'

1. Όπου στο Κεφάλαιο αυτό αναφέρεται ο νομός, για την περίπτωση της Περιφέρειας Αττικής νοείται η εκάστοτε Περιφερειακή Ενότητα.
2. Το άρθρο 77 του ν. 3852/2010 καταργείται. Η θητεία των Συμπαραστατών του Δημότη και του Πολίτη και της Επιχείρησης εντός της αυτοδιοικητικής περιόδου 2014-2019, λογίζεται ως πρώτη θητεία, για τις ανάγκες εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 146, ανεξαρτήτως αν υπήρξε και προηγούμενη θητεία τους προ του 2014.

3. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Η΄ ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Άρθρο 172

Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα - Ετήσια Προγράμματα Δράσης δήμων - Τροποποίηση άρθρου 266 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 1 του άρθρου 266 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης. Το τεχνικό πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται, σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται η κατάρτιση τεχνικού προγράμματος για το έτος αυτό. Ο ετήσιος προϋπολογισμός εκάστου έτους, καθώς και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις και τις παραδοχές του αντίστοιχου Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, καθώς και με το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ειδικά για την

ψηφίση και εκτέλεση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος του πρώτου έτους κάθε δημοτικής περιόδου, δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί η κατάρτιση και έγκριση Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Για το πρώτο έτος κάθε δημοτικής περιόδου, ο αντίστοιχος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, μέχρι την κατάρτιση και έγκριση αυτού. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 266 Α, καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο, τη δομή, τις προδιαγραφές ανά κατηγορία δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2^Α, τη διαδικασία κατάρτισης, έγκρισης, αξιολόγησης και παρακολούθησης εφαρμογής των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των δήμων, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής».

2. Στο άρθρο 266 του ν. 3852/2010 προστίθεται παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Σκοπός των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού είναι η παρακολούθηση υλοποίησης του Χωρικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν α) στρατηγικό σχέδιο, β) επιχειρησιακό σχέδιο και γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης. Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος

χωρικός σχεδιασμός Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του δήμου. Κατά την κατάρτιση και υλοποίηση τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ν. 3882/2010 και του Ν. 4305/2014».

Άρθρο 173

Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα - Ετήσια Προγράμματα Δράσης περιφερειών - Τροποποίηση άρθρου 268 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 1 του άρθρου 268 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των περιφερειών, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης. Το τεχνικό πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται, σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται η κατάρτιση τεχνικού προγράμματος για το έτος αυτό. Ο ετήσιος προϋπολογισμός εκάστου έτους, καθώς και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις και τις παραδοχές του αντίστοιχου Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, καθώς

και με το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ειδικά για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος του πρώτου έτους κάθε περιφερειακής περιόδου δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί η κατάρτιση και έγκριση Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Για το πρώτο έτος κάθε περιφερειακής περιόδου ο αντίστοιχος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, μέχρι την κατάρτιση και έγκριση αυτού. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της περιφερειακής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 266 Α, καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο, τη δομή, τη διαδικασία κατάρτισης, έγκρισης, αξιολόγησης και παρακολούθησης εφαρμογής των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των περιφερειών, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

2. Η παρ. 2 του άρθρου 268 αντικαθίσταται ως εξής:

«1Α. Σκοπός των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των περιφερειών είναι η παρακολούθηση υλοποίησης του Χωρικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των περιφερειακών ενοτήτων και περιλαμβάνουν α) στρατηγικό σχέδιο, β) επιχειρησιακό σχέδιο και γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης. Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού

σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωρικός σχεδιασμός Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας. Κατά την κατάρτιση και υλοποίηση τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ν. 3882/2010 και του Ν. 4305/2014».

Άρθρο 174

«Επιτροπή Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Τοπικού και Περιφερειακού Επιπέδου

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 266 Α ως εξής:

«Επιτροπή Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Τοπικού και Περιφερειακού Επιπέδου

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, συγκροτείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Επιτροπή Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου. Η Επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους των Υπουργείων Εσωτερικών,

Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), εκπροσώπους επαγγελματικών, επιστημονικών και κοινωνικών φορέων και εμπειρογνώμονες εγνωσμένου κύρους, σε θέματα χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Αρμοδιότητα της Επιτροπής είναι η παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η ενημέρωση και υποστήριξη των ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε θέματα εναρμόνισης του σχεδιασμού τους με τον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό των άλλων επιπέδων διοίκησης και η προώθηση του συντονισμού του χωρικού και αναπτυξιακού του τοπικού και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού με σκοπό τη διαμόρφωση συνεκτικών πολιτικών χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε επίπεδο εθνικό. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου, ρυθμίζεται ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής, η γραμματειακή και διοικητική της υποστήριξη, η δυνατότητα αξιοποίησης προγραμμάτων χρηματοδότησης και τεχνικής υποστήριξης αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού».

ΤΜΗΜΑ Β'

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ - ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 175

Υποστήριξη των Δήμων από τη Μ.Ο.Δ Α.Ε για τη μελέτη και εκτέλεση έργων

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 97B ως εξής:

«Άρθρο 97B

Υποστήριξη των Δήμων από τη Μ.Ο.Δ Α.Ε για τη μελέτη και εκτέλεση έργων

Σε Δήμους με μη επαρκή τεχνική υπηρεσία για τη μελέτη και εκτέλεση έργων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, η ανώνυμη εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ. ΑΕ)» δύναται να αναλαμβάνει ως αναθέτουσα αρχή τη μελέτη και εκτέλεση συγχρηματοδοτούμενων ή μη έργων. Με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου υποβάλλεται το σχετικό αίτημα στη Μ.Ο.Δ Α.Ε, η οποία με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου αναλαμβάνει την άσκηση της αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής για τη μελέτη ή το έργο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Εσωτερικών καθορίζεται η διαδικασία εφαρμογής των προηγούμενων εδαφίων, τα κριτήρια ιεράρχησης των σχετικών αιτημάτων ως προς τη σειρά ικανοποίησής τους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια».

Άρθρο 176

Προγραμματικές συμβάσεις - Τροποποίηση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010

1. Η περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων,

τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, **οι** αναπτυξιακές Α.Ε. Ο.Τ.Α., μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε. ή μεταξύ τους ή και με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή αναθέτουσες αρχές των παρ. 1 , 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του Ν.4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Στην περίπτωση που ένας εκ των συμβαλλομένων είναι το Δημόσιο ή εποπτευόμενος φορέας του, η προγραμματική σύμβαση δεν υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225».

2. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 100 προστίθεται περίπτωση ε. ως εξής:

«ε. Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. δύναται με προγραμματική σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ αυτής και δήμου, ο οποίος δεν έχει τεχνική επάρκεια, να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών του δήμου

αυτού. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις εξ αυτής ευθύνες, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, ισχύουν οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 44 του ν.4412/2016 (Α' 147)».

3. Η περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης δαπανών και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Η συμμετοχή του κάθε συμβαλλόμενου μέρους στην Προγραμματική Σύμβαση μπορεί κατ' ελάχιστον να αφορά μόνο τη συμμετοχή του στο Όργανο Παρακολούθησης της εφαρμογής της (Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης). Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της θα πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης».

Διαδημοτικός σύνδεσμος τεχνικής υπηρεσίας

Στο νόμο 3852/2010 προστίθεται άρθρο 104Α ως εξής:

«Άρθρο 104Α

Σύσταση διαδημοτικού συνδέσμου τεχνικής υπηρεσίας

1. Δύο ή περισσότεροι δήμοι του ίδιου νομού, καθώς και όμορων νομών της ίδιας Περιφέρειας, μπορούν να συστήσουν, με απόφαση των δημοτικών τους συμβουλίων, σύνδεσμο με ειδικό σκοπό τη μελέτη και εκτέλεση των τεχνικών τους έργων. Οι σύνδεσμοι αυτοί αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και η τεχνική τους υπηρεσία αποτελεί την κοινή τεχνική υπηρεσία των συμμετεχόντων σε αυτούς Δήμων.
2. Η απόφαση των δημοτικών συμβουλίων, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, αναφέρει ως ειδικό σκοπό, για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη μελέτη και εκτέλεση έργων των συμμετεχόντων δήμων και ορίζει τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, τα τυχόν παραρτήματά του στους συνεργαζόμενους δήμους, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει ετησίως κάθε μέλος του συνδέσμου. Με απόφαση των Δημοτικών Συμβουλίων, η οποία μπορεί να εμπεριέχεται στην απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, εγκρίνεται ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο μία Διεύθυνση Τεχνικής Υπηρεσίας με ένα ή περισσότερα τμήματα και ένα τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών. Σε περίπτωση που, για οποιονδήποτε λόγο, δεν είναι δυνατή η λειτουργία Τμήματος Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες του Τμήματος αυτού ασκούνται υποχρεωτικά από την αντίστοιχη υπηρεσία του δήμου της έδρας του συνδέσμου.

3. Με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εγκρίνεται η απόφαση σύστασης, καθώς και ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Συνδέσμου, ύστερα από γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Ο έλεγχος που διενεργείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση είναι αποκλειστικά έλεγχος νομιμότητας και δεν υπεισέρχεται στην σκοπιμότητα σύστασης του συνδέσμου ή σε άλλες σταθμίσεις.
4. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης σύστασης του συνδέσμου και της έγκρισης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτού, ο σύνδεσμος αποτελεί την τεχνική υπηρεσία των συνεργαζομένων Δήμων και ασκεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Διευθύνουσας/Επιβλέπουσας Υπηρεσίας σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για τη μελέτη και εκτέλεση των έργων. Η νέα τεχνική υπηρεσία αναλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις και αρμοδιότητες των τεχνικών υπηρεσιών των συμμετεχόντων Δήμων, καθώς και τις εκκρεμείς υποθέσεις των υπηρεσιών αυτών.
5. Το προσωπικό των Δήμων, το οποίο υπηρετεί σε Τμήμα ή Διεύθυνση αντίστοιχο με αυτά που προβλέπονται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου, μετατάσσεται, με απόφαση του αρμοδίου για διορισμό οργάνου του συνδέσμου, κατόπιν γνώμης του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου, στην αντίστοιχη οργανική μονάδα του συνδέσμου. Κατόπιν υποβολής αίτησης είναι δυνατή η μετάταξη ή η απόσπαση, για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών με δυνατότητα ανανέωσης για δύο (2) επιπλέον έτη, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, οποιουδήποτε υπαλλήλου συνεργαζόμενου Δήμου, εφόσον κατέχει τα απαιτούμενα από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου

προσόντα, σε κενή οργανική θέση στο σύνδεσμο. Η απόφαση της μετάταξης ή της απόσπασης εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο του συνδέσμου, ύστερα από γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

6. Το προσωπικό των πρώην Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.), το οποίο έχει μεταφερθεί σύμφωνα με το άρθρο 280 περ. VII στον οικείο Δήμο της έδρας του αντίστοιχου νομού ή στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, μπορεί, με απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου του συνδέσμου, να μετατάσσεται, κατόπιν υποβολής αίτησης, σε κενή οργανική θέση του συνδέσμου, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης.
7. Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο σύνδεσμο ή η αποχώρηση από αυτό μέλους του επιτρέπεται, εάν το αποφασίσει το Δημοτικό Συμβούλιο του ενδιαφερομένου δήμου και αποδεχθεί την απόφαση το Διοικητικό Συμβούλιο του συνδέσμου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Άρνηση αποδοχής της προσχώρησης νέου δήμου στο σύνδεσμο εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου αυτού πρέπει να αιτιολογείται ειδικά. Το ίδιο ισχύει και για το αίτημα αποχώρησης δήμου από υφιστάμενο σύνδεσμο. Σε κάθε περίπτωση, για την προσχώρηση νέου δήμου σε υφιστάμενο σύνδεσμο και για την αποχώρηση από αυτόν, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες του τοπικού πληθυσμού, οι εναλλακτικές δυνατότητες που υπάρχουν για τη λειτουργία τεχνικής υπηρεσίας βάσει της κείμενης νομοθεσίας ενόψει των ειδικών συνθηκών κάθε περίπτωσης και η κατά το δυνατόν πληρέστερη εκπλήρωση του σκοπού του συνδέσμου.

8. Σε δήμους που συστήνουν σύνδεσμο, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, η άσκηση της αρμοδιότητας της τεχνικής τους υπηρεσίας ασκείται από την τεχνική υπηρεσία του συνδέσμου. Τις λοιπές αρμοδιότητες προϊσταμένης και αναθέτουσας αρχής αναλαμβάνει ο δήμος που είναι κύριος του έργου.
9. Η υπηρεσιακή κατάσταση καθώς και τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των υπαλλήλων που μετατάσσονται ή αποσπώνται στο σύνδεσμο σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6, συμπεριλαμβανομένης της τυχόν καταβολής προσωπικής διαφοράς, δεν θίγονται σε καμία περίπτωση. Σε περίπτωση λύσης του συνδέσμου για οποιοδήποτε λόγο το προσωπικό μεταφέρεται αυτοδικαίως στη θέση που κατείχε πριν τη μετάταξη ή την απόσπαση. Ο χρόνος υπηρεσίας στο σύνδεσμο λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις νόμιμες συνέπειες.
10. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 245 έως 250 του νόμου 3463/2006.

Άρθρο 178

Υπηρεσία Δόμησης

Στο νόμο 3852/2010 προστίθεται άρθρο 97Α ως εξής:

«Άρθρο 97Α

Υπηρεσία Δόμησης Δήμων

1. Εκτός από τις υπηρεσιακές μονάδες που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, σε κάθε Δήμο λειτουργεί υποχρεωτικά Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ) εφόσον:

α) είτε πληρούνται τα κριτήρια για την κατ' ελάχιστο στελέχωσή τους που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 31 του ν. 4495/2017 (Α' 167). Η συνδρομή ή μη των κριτηρίων της παραγράφου αυτής διαπιστώνεται με απόφαση του δημάρχου, εντός ενός (1) μήνα από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου.

β) είτε είναι δυνατή η στελέχωσή της, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

2. Σε δήμους όπου δεν πληρούνται τα κριτήρια της παρ. 1 και συντρέχουν οι προϋποθέσεις του επόμενου εδαφίου, συγκροτούνται ΥΔΟΜ, με απόφαση του δημάρχου, που εκδίδεται εντός ενός (1) μήνα από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος της περ. α' της προηγούμενης παραγράφου, ως εξής :

Εφόσον υπηρετούν στον οικείο Δήμο και σε άλλες οργανικές μονάδες, πλην της ΥΔΟΜ και της Τεχνικής Υπηρεσίας, υπάλληλοι των ειδικοτήτων που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου και μέχρι του ελάχιστου αριθμού που προβλέπεται στο ίδιο προεδρικό διάταγμα, για τη συγκρότηση ΥΔΟΜ, αυτοί μετακινούνται υποχρεωτικά, με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, στην ΥΔΟΜ και σε θέση αντίστοιχου ιεραρχικού επιπέδου. Σε περίπτωση που περισσότεροι υπάλληλοι πληρούν τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, για την κάλυψη των κενών θέσεων της ΥΔΟΜ λαμβάνονται υπόψη, κατά σειρά

προτεραιότητας, α) ο μακρότερος χρόνος προϋπηρεσίας σε θέση με καθήκοντα σχετικά με την έκδοση οικοδομικών αδειών, β) υποβολή αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος με προτίμηση στον αρχαιότερο γ) η κρίση του αρμοδίου οργάνου, με βάση τα τυπικά και τα ουσιαστικά προσόντα, τη συνάφεια της ειδικότητας και τυχόν περαιτέρω εξειδίκευση και τη γενική εμπειρία των υπαλλήλων με τις ειδικότητες που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα της παρ. 1.

3. Εάν, με απόφαση του δημάρχου, διαπιστώνεται αιτιολογημένα η αδυναμία συγκρότησης αυτοτελούς ΥΔΟΜ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των παρ. 1 και 2, οι αρμοδιότητες της ΥΔΟΜ ασκούνται υποχρεωτικά με διοικητική υποστήριξη, από το δήμο της έδρας της οικείας περιφερειακής ενότητας. Στην περίπτωση αυτή, τα παράβολα που αντιστοιχούν στην έκδοση οικοδομικών αδειών για ακίνητα κείμενα εντός της επικράτειας των υποστηριζόμενων Δήμων αποδίδονται στο Δήμο που παρέχει τη διοικητική υποστήριξη. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, καθορίζεται η διαδικασία απόδοσης των παραβόλων στο Δήμο ο οποίος παρέχει τη διοικητική υποστήριξη.
4. Η παρ.3 του άρθρου 95 του ν.3852/2010 καταργείται.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΝΕΑ ΠΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΟΤΑ

Άρθρο 179

Επέκταση της δυνατότητας συμμετοχής ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα αναπτυξιακού χαρακτήρα

1. Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 και του άρθρου 194 του ν. 3852/2010, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού δύνανται να συνιστούν αυτοτελώς ή να συμμετέχουν από κοινού με άλλους ΟΤΑ, του ίδιου ή άλλου βαθμού, ή με νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, κατά την έννοια του άρθρου 51 του ν. 1892/1990, όπως ισχύει, σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες των άρθρων 252 παρ. 3 περ. β' και 265 του ν. 3463/2006 ή του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 με αντικείμενο τουλάχιστον μία από τις κατωτέρω δραστηριότητες:

αα) Παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση ή πώληση ηλεκτρικής ή θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή Υβριδικούς Σταθμούς,

αβ) Διαχείριση, όπως συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία, αποθήκευση ή διάθεση, πρώτης ύλης για την παραγωγή ηλεκτρικής ή θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας από βιομάζα ή βιορευστά ή βιοαέριο ή μέσω ενεργειακής αξιοποίησης του βιοαποικοδομήσιμου κλάσματος αστικών αποβλήτων,

αγ) Προμήθεια ενεργειακών προϊόντων, συσκευών και εγκαταστάσεων, με στόχο τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και της χρήσης συμβατικών καυσίμων, καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας,

αδ) Προμήθεια ηλεκτροκίνητων οχημάτων, υβριδικών ή μη, και εν γένει οχημάτων που χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα,

αε) Διανομή ηλεκτρικής ενέργειας,

αστ) Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου προς τελικούς πελάτες, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4001/2011 (Α 179),

αζ) Παραγωγή, διανομή και προμήθεια θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας

- αη) Διαχείριση της ζήτησης για τη μείωση της τελικής χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας και εκπροσώπηση παραγωγών και καταναλωτών στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας,
  - αθ) Ανάπτυξη δικτύου, διαχείριση και εκμετάλλευση υποδομών εναλλακτικών καυσίμων, σύμφωνα με το ν. 4439/2016 (Α 222) ή διαχείριση μέσων βιώσιμων μεταφορών,
  - αι) Εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων αφαλάτωσης νερού με χρήση Α.Π.Ε.,
  - αια) Παροχή ενεργειακών υπηρεσιών, σύμφωνα με το άρθρο 10 της Δ6/13280/7.6.2011 (Β 1228) απόφασης της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
2. Οι εταιρείες της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να ασκούν και οποιαδήποτε από τις κατωτέρω δραστηριότητες:
- αα) Προσέλκυση κεφαλαίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης εντός της οικείας Περιφέρειας,
  - αβ) Σύνταξη μελετών αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή της Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή υλοποίησης παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης,
  - αγ) Διαχείριση ή συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της,
  - αδ) Παροχή συμβουλών για τη διαχείριση ή συμμετοχή του οικείου ΟΤΑ σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της,
  - αε) Ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για θέματα ενεργειακής αειφορίας,
  - αστ) Δράσεις για την υποστήριξη ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας πολιτών του οικείου Δήμου ή της οικείας Περιφέρειας που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως παροχή ή συμψηφισμός ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών

ή άλλες δράσεις που μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας στις κατοικίες των ανωτέρω.

3. Για τη σύσταση, τη λειτουργία, το προσωπικό, τη λύση, την εκκαθάριση, την εποπτεία και κάθε άλλο ζήτημα που αφορά τις εταιρίες του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253, 265 του ν. 3463/2006, ως προς τις εταιρίες που συστήνονται από ΟΤΑ α' βαθμού και του άρθρου 197 του ν. 3852/2010, ως προς τις εταιρίες που συστήνονται από ΟΤΑ β' βαθμού, καθώς και το σύνολο των διατάξεων και των κανονιστικών πράξεων που αφορούν τις ανώνυμες αναπτυξιακές εταιρίες Δήμων και Περιφερειών.

Άρθρο 180

Συμμετοχή ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ή την αξιοποίηση δημόσιων αγαθών

1. Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 και του άρθρου 194 του ν. 3852/2010, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού δύνανται να συνιστούν αυτοτελώς ή να συμμετέχουν από κοινού με άλλους ΟΤΑ, του ίδιου ή άλλου βαθμού σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρίες των άρθρων 252 παρ. 3 β' και 265 του ν. 3463/2006 ή του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 με ειδικό σκοπό:
  - α) Την απόκτηση πλειοψηφικού ή μειοψηφικού μετοχικού κεφαλαίου εταιριών κοινής ωφέλειας ή εταιριών αξιοποίησης και διαχείρισης υποδομών ή εταιριών εκτέλεσης μεταφορικού έργου. Για την υλοποίηση του σκοπού τους, οι εταιρίες αυτές δύνανται να συμμετέχουν ή να χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία.
  - β) Την αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων ή περιοχών ή εγκαταστάσεων σημαντικής τουριστικής ή αναπτυξιακής αξίας. Στην περίπτωση αυτή και πριν από τη λήψη της απόφασης περί σύστασης

της εταιρείας ή συμμετοχής σε αυτήν από το αρμόδιο συλλογικό όργανο, οι ΟΤΑ υποβάλλουν σχετική αναλυτική και εμπεριστατωμένη επενδυτική πρόταση, συνοδευόμενη από επιχειρηματικό σχέδιο και οικονομοτεχνική μελέτη, καθώς και μελέτη δέουσας επιμέλειας, εφόσον αυτή απαιτείται, στη Διεύθυνση Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία θεωρεί τα υποβληθέντα στοιχεία, εντός προθεσμίας εκατόν είκοσι (120) ημερών και εισηγείται προς τους ενδιαφερόμενους ΟΤΑ τις απαραίτητες προσαρμογές ή τροποποιήσεις της επενδυτικής πρότασης, προκειμένου αυτή να μπορέσει να υλοποιηθεί. Σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου, το αρμόδιο συλλογικό όργανο του ενδιαφερόμενου ΟΤΑ μπορεί να εγκρίνει άνευ ετέρου τη σύσταση της εταιρείας ή τη συμμετοχή του ΟΤΑ σε αυτή.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορούν να εξειδικεύονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της περ. β' του άρθρου αυτού, να καθορίζεται το περιεχόμενο της επενδυτικής πρότασης, η διαδικασία ελέγχου αυτής, καθώς και τα τυχόν χρηματοδοτικά εργαλεία προς υποστήριξη της υλοποίησης των προτάσεων αυτών.

2. Για τη σύσταση, τη λειτουργία, το προσωπικό, τη λύση, την εκκαθάριση, την εποπτεία και κάθε άλλο ζήτημα που αφορά τις εταιρίες του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253, 265 του ν. 3463/2006, ως προς τις εταιρίες που συστήνονται από ΟΤΑ α' βαθμού και του άρθρου 197 του ν. 3852/2010, ως προς τις εταιρίες που συστήνονται από ΟΤΑ β' βαθμού, καθώς και το σύνολο των διατάξεων και των κανονιστικών πράξεων που αφορούν τις ανώνυμες αναπτυξιακές εταιρίες Δήμων και Περιφερειών.

Άρθρο 181

**Σύσταση δημοτικών μονομετοχικών Α.Ε. λειτουργίας πρατηρίου
καυσίμων, για την κάλυψη των αναγκών μικρών νησιωτικών
δήμων**

Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του άρθρου 107 του ν. 3852/2010, μικροί νησιωτικοί δήμοι, σύμφωνα με την περ. στ' του άρθρου 2Α του ν. 3852/2010, δύνανται, προς εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων τους, να συνιστούν μονομετοχικές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 266 του ν. 3463/2006 με μοναδικό αντικείμενο την λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων εντός της χωρικής τους εμβέλειας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λειτουργεί αντίστοιχη ιδιωτική επιχείρηση εντός των ορίων τους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης δύνανται να εξειδικεύονται τα κριτήρια της παρούσας παραγράφου, καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου της συνδρομής αυτών.

ΤΜΗΜΑ Δ'

**ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ -
ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ - ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΠΟΡΟΙ -
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ**

Άρθρο 182

Έννοια, περιεχόμενο και τρόπος καθορισμού ανταποδοτικών τελών

1. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 25/1975 (Α' 74) τροποποιείται ως εξής:

«Το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας, φωτισμού και πρασίνου επιβάλλεται σε κάθε ακίνητο που βρίσκεται εντός της διοικητικής περιφέρειας των δήμων και προορίζεται αποκλειστικά για την κάλυψη των πάσης φύσης δαπανών που αφορούν την παροχή των υπηρεσιών της αποκομιδής και διαχείρισης των απορριμμάτων, του ηλεκτροφωτισμού των οδών, των πλατειών και του συνόλου των κοινόχρηστων χώρων, των υπηρεσιών συντήρησης του πρασίνου,

καθώς και κάθε άλλης παγίως παρεχόμενης υπηρεσίας από τους δήμους που σχετίζεται ή είναι συναφής με αυτές. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε χρήση ή δέσμευση των πόρων που προέρχονται από την εισπραξη του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας, φωτισμού και πρασίνου για την κάλυψη οποιονδήποτε άλλων δαπανών και υποχρεώσεων.

Το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας, φωτισμού και πρασίνου υπολογίζεται επί της επιφάνειας του εκάστοτε ακινήτου και προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων αυτής επί του συντελεστή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, ο οποίος ορίζεται, ανά κατηγορία χρήσεως των ακινήτων, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία παρέχει ακριβή, επίκαιρη και πλήρως στοιχειοθετημένη αιτιολόγηση για τον καθορισμό των συντελεστών του τέλους στο προσήκον ύψος.

Η συζήτηση και ψηφοφορία για τη λήψη απόφασης του δημοτικού συμβουλίου για τον καθορισμό των συντελεστών του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους διεξάγεται επί της πρότασης της Οικονομικής Επιτροπής και επί κατατεθειμένων εναλλακτικών προτάσεων. Ως έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε της κατατεθείσας από την Οικονομική Επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας. Οι εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην Οικονομική Επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης της εισήγησής της είτε στο Δημοτικό Συμβούλιο, κατά τη συζήτηση και ψήφιση των συντελεστών του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις συζητούνται διακριτά ,ανά γενικό ή ειδικό συντελεστή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση. Κάθε εναλλακτική πρόταση λαμβάνει υποχρεωτικά υπ' όψιν το σύνολο των κωδικών αριθμών εσόδων ή/και δαπανών που αφορούν στις υπηρεσίες, για τις οποίες επιβάλλεται το

ενιαίο ανταποδοτικό τέλος, και οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται καταλλήλως, ώστε σε κάθε περίπτωση να διασφαλίζεται η ισοσκελίση των δαπανών με τα έσοδα.

Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου συνιστά και τον εγκεκριμένο, αντίστοιχα, γενικό ή ειδικό συντελεστή. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων

2. Η παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 25/1975 τροποποιείται ως εξής:

«Οι συντελεστές του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, που καθορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 1 διακρίνονται σε γενικούς και ειδικούς συντελεστές.

Οι γενικοί συντελεστές είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους, κατ' ελάχιστον τρεις (3) και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση κάθε ακινήτου ως εξής :

1^{ος} συντελεστής : ακίνητα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία.

2^{ος} συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς, μη κερδοσκοπικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς .

3^{ος} συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικής δραστηριότητας.

Πέραν των ανωτέρω γενικών συντελεστών, το δημοτικό συμβούλιο δύναται να ορίσει ειδικούς συντελεστές, ως διαβαθμίσεις των γενικών συντελεστών, για συγκεκριμένες κατηγορίες ακινήτων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό αιτιολογείται ειδικώς λόγω της επιφάνειας, της

χρήσης τους ή της γεωγραφικής ζώνης στην οποία βρίσκονται ή άλλων ιδιαίτερων αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους.

Σε κάθε περίπτωση, κατά τον καθορισμό των γενικών και ειδικών συντελεστών λαμβάνονται υπόψη οι ιδιότητες των ακινήτων (εμβαδό, στεγασμένο ή μη, χρόνος χρήσης κλπ), ο βαθμός κατά τον οποίο τα ακίνητα επιβαρύνουν τις παρεχόμενες από τον οικείο δήμο ανταποδοτικές υπηρεσίες, καθώς και την ευρύτερη λειτουργία αυτού.

Ο γενικός συντελεστής του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους που αφορά τις κατοικίες ορίζεται υποχρεωτικά σε χαμηλότερο ύψος σε σχέση με τους υπόλοιπους δύο γενικούς συντελεστές, καθώς και τους ειδικούς αυτών.

Ο εκάστοτε ανώτατος σε ύψος γενικός ή ειδικός συντελεστής δεν μπορεί να οριστεί πέραν του δεκαπλασίου του γενικού συντελεστή της κατοικίας.

Άρθρο 183

Κριτήρια κατανομής Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.)

1. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 (Α' 2) τροποποιούνται ως εξής:

«5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Κ.Ε.Δ.Ε. καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και στον τακτικό προϋπολογισμό.

Ως κριτήρια κατανομής λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

- α) το μήκος των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης,
- β) το μήκος και η βατότητα του οδικού δικτύου,

γ) η υπαγωγή στην αντίστοιχη κατηγορία Δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του ν. 3852/2010.

δ) το επίπεδο των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών

ε) η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων,

στ) οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις ανά εποχές και η δημογραφική τάση,

ζ) οι κλιματολογικές συνθήκες και τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά,

η) το επίπεδο των βασικών υποδομών του Ο.Τ.Α. (λιμένες, συγκοινωνίες, σχολικές και αθλητικές υποδομές κ.λπ.)

θ) το ποσοστό ανεργίας στον οικείο ΟΤΑ,

ι) η χωρική έκταση του Ο.Τ.Α.

ια) το επίπεδο του παραγόμενου ΑΕΠ από τον ΟΤΑ ως ποσοστού του συνολικού ΑΕΠ της χώρας

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν από 1.1.2019.

6. Η κατανομή των εσόδων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου στους δήμους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, σύμφωνα με τα κριτήρια των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου.

Κατά την κατανομή μπορεί, ύστερα από αίτημα του Διοικητικού Συμβουλίου της οικείας Δ.Ε.Υ.Α. ή του οικείου Φ.Ο.Δ.Σ.Α., να παρακρατούνται οφειλές των δήμων, που προέρχονται από κατανάλωση νερού και διαχείριση απορριμμάτων και να αποδίδονται στα ως άνω νομικά πρόσωπα, ύστερα από διαπίστωση του ύψους και της αιτίας της οφειλής, από τη Διεύθυνση Οικονομικών Τ.Α του Υπουργείου Εσωτερικών».

2. Η παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 4038/2012 (Α' 14) τροποποιείται ως εξής:

«Τα έσοδα της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 (Α' 87) εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων. Ποσοστό μέχρι ένα τρίτο (1/3) των εσόδων της περίπτωσης α' της ανωτέρω παραγράφου διατίθεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των δήμων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων αυτών, με βάση τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989».

Άρθρο 184

Τροποποίηση άρθρου 259 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 4 του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 τροποποιείται ως εξής:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), καθορίζονται το ύψος των εσόδων που προορίζονται για την κάλυψη επενδυτικών, καθώς και λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των δήμων, όπως επίσης τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής τους, επί τη βάση των κριτηρίων της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989. Μεταξύ αυτών συνεκτιμάται το στοιχείο της διοικητικής υποστήριξης που παρέχεται από δήμο προς εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών άλλων δήμων και σταθμίζονται ιδιαίτερα οι πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης των νησιωτικών και ορεινών δήμων».

2. Στο άρθρο 259 προστίθεται παράγραφος 4Α ως εξής:

3. «4Α. Οι πιστώσεις από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, με τους οποίους επιχορηγούνται οι δήμοι, για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών τους (πρώην ΣΑΤΑ), προορίζονται κάθε έτος για την εκτέλεση έργων και την πραγματοποίηση δράσεων, στο σύνολο κατ' αρχήν των κοινοτήτων, έκαστου εξ αυτών, με την επιφύλαξη τυχόν έργων, προμηθειών, μελετών και λοιπών δράσεων που υλοποιούνται μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ή σε βάρος των παραπάνω πιστώσεων ή ιδίων πόρων, αλλά αφορούν περισσότερες της μίας κοινότητες. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται η διαδικασία, τα κριτήρια, το ποσοστό επιμερισμού των ανωτέρω πιστώσεων στις κοινότητες, ο τρόπος αναπλήρωσης των αναλογούντων ποσών σε περίπτωση εκχώρησης, ενεχυρίασης ή δέσμευσης με οποιονδήποτε τρόπο των προς επιμερισμό πιστώσεων».

Άρθρο 185

Τροποποίηση άρθρου 260 του ν 3852/2010

Η παρ. 5 του άρθρου 260 του ν. 3852/2010 τροποποιείται ως εξής:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών, καθορίζεται επί του συνόλου των Κ.Α.Π. το ποσοστό που προορίζεται για την κάλυψη λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των περιφερειών, το ποσοστό που προορίζεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών αυτών, ποσοστό που αποτελεί έσοδο της Ένωσης Περιφερειών, καθώς και ο τρόπος και η διαδικασία κατανομής των ποσών που αναλογούν στα ανωτέρω ποσοστά. Για την κατανομή των Κ.Α.Π. στις περιφέρειες λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989, καθώς και η άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων».

Άρθρο 186

Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού δήμων

Το άρθρο 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167) τροποποιείται ως εξής:

«Άρθρο 77

Προϋπολογισμός δήμων

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται τον Ιούλιο κάθε έτους, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των δήμων και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των επόμενων παραγράφων. Με όμοια απόφαση μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επί μέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.
2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της προηγούμενης παραγράφου και κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.
3. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο, με απόφαση του, η οποία διαβιβάζεται στο συμβούλιο κάθε κοινότητας έως το τέλος Ιουνίου, καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων κάθε κοινότητας για το επόμενο οικονομικό έτος.
4. Το συμβούλιο κοινότητας με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων ή ο πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως πεντακόσιους (500) κατοίκους καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας, το οποίο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Το σχέδιο,

συνοδευμένο από αιτιολογική έκθεση, αποστέλλεται στην οικονομική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου και σε περίπτωση μη κατάρτισης ή μη εμπρόθεσμης υποβολής του από την κοινότητα, το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων καταρτίζεται από αυτήν.

5. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα και εντός της οριζόμενης ως άνω προθεσμίας, η εκτελεστική επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή.

Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου, καθώς και τη γνώμη της επιτροπής διαβούλευσης του άρθρου 76 του ν. 3852/2010. Η μη διατύπωση γνώμης επί του προϋπολογισμού από την επιτροπή διαβούλευσης, δεν κωλύει τη σύνταξη του προσχεδίου αυτού από την εκτελεστική επιτροπή. Εάν το προσχέδιο δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν.

Η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνουν τη γνώμη τους μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότηση τους για όποιες αναμορφώσεις του ακολουθήσουν.

6. Η οικονομική επιτροπή, έως την 20η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων εκάστης κοινότητας και ειδικότερα εάν:
  - α) οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται σε αυτό υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε κοινότητα,
  - β) οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στις κοινότητες,
  - γ) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες,
  - δ) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και

ε) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος και εφόσον απαιτείται το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού, αναφέρονται οι δράσεις που αφορούν στις κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των έργων και των υπηρεσιών τους.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του ν. 4111/2013, να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφαση του, με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στους δήμους, στις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι δήμοι που:

α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών,
β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και

γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή έκαστου δήμου είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την οικονομική επιτροπή στο δημοτικό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών,

καθώς και από αιτιολογική έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

7. Το δημοτικό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4111/2013, σε μία ειδική γι' αυτόν το σκοπό συνεδρίαση, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 9 και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού, που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή, αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν, εξετάζεται και η συμμόρφωση του δήμου με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, ο δήμος μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165 του ν. 3463/2006 (Α` 114).

8. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού διεξάγεται αναλυτικά μέχρι τεταρτοψήφιου κωδικού αριθμού εσόδων και δαπανών και τυχόν αναπτύξεων αυτού, επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής και επί εναλλακτικών προτάσεων. Ως έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε της κατατεθείσας από την οικονομική

επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων που κατατίθενται σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.

9. Εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην οικονομική επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης του σχεδίου του προϋπολογισμού, είτε στο δημοτικό συμβούλιο κατά την πρώτη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις ανά κωδικό αριθμό, συζητούνται διακριτά και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση με τους αντίστοιχους κωδικούς αριθμούς που περιλαμβάνονται στο σχέδιο που έχει υποβληθεί από την οικονομική επιτροπή και σε συνδυασμό με άλλους κωδικούς αριθμούς εσόδων ή/και δαπανών, οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται ανάλογα, ώστε να διασφαλίζεται πάντοτε η ισοσκελίση τουλάχιστον του προϋπολογισμού και σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου παρέχουν κάθε δυνατή υποστήριξη για την κατάρτιση των εναλλακτικών προτάσεων. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου συνιστά και την εγκεκριμένη εγγραφή πίστωσης του προς ψήφιση προϋπολογισμού. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.
10. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το συμβούλιο, αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια της περιφερειακής ενότητας που εδρεύει ο δήμος. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.
11. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην

παρ. 7 ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση τους, σύμφωνα με τις παρ. 8 και 9. Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση τους.

12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του δήμου από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), πλην των προνοιακών επιδομάτων:

α) Για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου και του επικυρωμένου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία του δήμου, Αρχή και

β) Στην περίπτωση κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού, κατά παρέκκλιση των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1».

Άρθρο 187

Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού Περιφερειών

Το άρθρο 78 του ν. 4172/2013 (Α' 167) τροποποιείται ως εξής:

«Άρθρο 78

Προϋπολογισμός Περιφερειών

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται κάθε έτος, μετά από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε), παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των περιφερειών και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των επόμενων παραγράφων. Με όμοια απόφαση μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επί μέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.
2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της προηγούμενης παραγράφου και κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της οικείας αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας της περιφέρειας, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.

Η εκτελεστική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου κάθε έτους, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή. Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών της περιφέρειας, καθώς και τη γνώμη της επιτροπής διαβούλευσης του άρθρου 178 του ν. 3852/2010. Η μη διατύπωση γνώμης επί του προϋπολογισμού από την επιτροπή διαβούλευσης, δεν κωλύει τη σύνταξη του προσχεδίου αυτού από την εκτελεστική επιτροπή. Εάν το προσχέδιο δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν. Η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνουν τη γνώμη τους μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότηση τους για όποιες αναμορφώσεις του ακολουθήσουν.

3. Η οικονομική επιτροπή, έως την 20η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή και ειδικότερα εάν:
- α) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες,
  - β) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και
  - γ) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και, εφόσον απαιτείται, το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού αναφέρονται οι δράσεις, καθώς και οι λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες, που αφορούν τις μητροπολιτικές λειτουργίες της Περιφέρειας Αττικής, τις αντίστοιχες της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τις περιφερειακές ενότητες κάθε περιφέρειας.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του ν. 4111/2013 (Α` 18), να παράσχει τη γνώμη του επί αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφαση του με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στις περιφέρειες, στις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι περιφέρειες που: α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών, β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή έκαστης περιφέρειας είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες

κωδικών αριθμών του σχεδίου τον προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την οικονομική επιτροπή στο περιφερειακό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, την έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου, καθώς και από αιτιολογική έκθεση στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

4. Το περιφερειακό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4111/2013, σε μία ειδική γι' αυτόν το σκοπό συνεδρίαση, σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6 και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία της περιφέρειας Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού, που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή, αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν, εξετάζεται και η συμμόρφωση της περιφέρειας με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, η περιφέρεια μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία της περιφέρειας Αρχή ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, κατ' αναλογία των όσων προβλέπονται στο άρθρο 165 του ν. 3463/2006 (Α' 114).

5. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού διεξάγεται αναλυτικά έως κωδικό αριθμό εσόδων και δαπανών σε επίπεδο μονάδας επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής και επί εναλλακτικών προτάσεων. Ως έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε της κατατεθείσας από την οικονομική επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων που κατατίθενται σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.
6. Εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην οικονομική επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης του σχεδίου του προϋπολογισμού, είτε στο περιφερειακό συμβούλιο κατά την πρώτη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις ανά κωδικό αριθμό, συζητούνται διακριτά και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση με τους αντίστοιχους κωδικούς αριθμούς που περιλαμβάνονται στο σχέδιο που έχει υποβληθεί από την οικονομική επιτροπή και σε συνδυασμό με άλλους κωδικούς αριθμούς εσόδων ή/και δαπανών, οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται ανάλογα, ώστε να διασφαλίζεται πάντοτε η τουλάχιστον ισοσκελίση του προϋπολογισμού και σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας παρέχουν κάθε δυνατή υποστήριξη για την κατάρτιση των εναλλακτικών προτάσεων. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου συνιστά και την εγκεκριμένη εγγραφή πίστωσης του προς ψήφιση προϋπολογισμού. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.

7. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το συμβούλιο, αναρτάται στην ιστοσελίδα της οικείας περιφέρειας και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια της περιφέρειας. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.
8. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην παρ. 4 ή αν ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση τους, σύμφωνα με τις παρ. 5 και 6. Σε περίπτωση που το περιφερειακό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση τους.
9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης της περιφέρειας από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ):
  - α) Για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου και του επικυρωμένου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία της περιφέρειας, Αρχή και

β) Στην περίπτωση κατάρτισης και ψήφησης προϋπολογισμού, κατά παρέκκλιση των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

10. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου προϋπολογισμού, και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, για την είσπραξη κάθε είδους εσόδου και για τη διενέργεια και την πληρωμή μόνον των υποχρεωτικών δαπανών, που είναι οι εξής:

α) Οι αντιμισθίες, η αποζημίωση των αιρετών για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου, της εκτελεστικής επιτροπής, της οικονομικής επιτροπής και των λοιπών διοικητικών επιτροπών, καθώς και οι δαπάνες μετακίνησης και διαμονής τους για εκτέλεση υπηρεσίας.

β) Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού, περιλαμβανομένων των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης, της αποζημίωσης για την υπερωριακή απασχόληση, καθώς και εκείνων που απορρέουν από την εκτέλεση των συμβάσεων έργου.

γ) Οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων.

δ) Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, κάθε είδους καύσιμο και ελαιολιπαντικό, τα ανταλλακτικά και η συντήρηση των μηχανημάτων και των οχημάτων, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

ε) Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες της περιφέρειας.

στ) Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.

ζ) Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.

η) Τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης των οχημάτων και των τελών κυκλοφορίας και διοδίων.

θ) Οι δαπάνες υλοποίησης των προγραμματικών συμβάσεων.

ι) Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε περιφέρεια, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.

ια) Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών.

ιβ) Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους.

ιγ) Τα ποσά για την προμήθεια υλικών και τροφίμων για την άσκηση της αρμοδιότητας κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης.

ιδ) Οι δαπάνες που απορρέουν από συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης έργων, εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών.

ιε) Τα υλικά και το κόστος επισκευής βλαβών στο οδικό δίκτυο αρμοδιότητας των περιφερειών, καθώς και οι δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτική προστασία.

ιστ) Οι δαπάνες που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, βάσει διάταξης νόμου, κατόπιν αποφάσεων χρηματοδότησης από την κρατική διοίκηση, καθώς και αυτές που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκεκριμένων έργων ή δράσεων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

11. Μετά την πάροδο του τριμήνου απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους, πλην αυτών που αφορούν: α) τις αποδοχές προσωπικού και την καταβολή των αντιστοιχών ασφαλιστικών εισφορών και β) την καταβολή των

χορηγούμενων από τις περιφέρειες διατροφικού επιδόματος και ανάδοχης οικογένειας».

Άρθρο 188

Συζήτηση και ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος δήμων – Τροποποίηση άρθρου 208 του ν. 3463/2006

7. Στο άρθρο 208 του ν. 3463/2006 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«Η συζήτηση και η ψήφιση του Τεχνικού Προγράμματος πραγματοποιείται ανά έργο βάσει των προτάσεων που κατατίθενται. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου συνιστά και το εγκεκριμένο έργο του προς ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων».

Άρθρο 189

Συζήτηση και ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος Περιφερειών

«Η συζήτηση και η ψήφιση του Τεχνικού Προγράμματος των Περιφερειών πραγματοποιείται ανά έργο βάσει των προτάσεων που κατατίθενται. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου συνιστά και το εγκεκριμένο έργο του προς ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων».

Άρθρο 190

Διευκόλυνση της εισπραξης ιδίων εσόδων των Ο.Τ.Α.

Στο άρθρο 17 του ν. 2130/1993 προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«Οι υπόχρεοι σε καταβολή τέλους παρεπιδημούντων ή τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων, εφόσον υπόκεινται σε Φ.Π.Α., δύνανται να υποβάλλουν την προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία δήλωση, μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «TAXISnet» του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, ταυτόχρονα με την υποβολή δήλωσης Φ.Π.Α. Στην περίπτωση αυτή, η βεβαίωση των τελών και η κοινοποίησή τους στον οικείο δήμο γίνεται αυτόματα, μέσω της ίδιας ηλεκτρονικής εφαρμογής. Ο τρόπος υλοποίησης της ως άνω διαδικασίας καθώς και κάθε λεπτομέρεια για την εισπραξη των τελών μέσω αυτής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος»

Άρθρο 191

Ηλεκτρονική Βάση Καταγραφής Ακίνητης Περιουσίας

1. Για την υποστήριξη των Ο.Τ.Α., με στόχο τη βέλτιστη διαχείριση και αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους και για την ενίσχυση του επιτελικού σχεδιασμού πολιτικών και δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης από την κεντρική διοίκηση, τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών βάση δεδομένων με τίτλο «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας Ο.Τ.Α..»
2. Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου καταχωρούν στη βάση δεδομένων της παρ. 1 το σύνολο των στοιχείων των ακινήτων τους και τις τυχόν μεταβολές αυτών.

3. Οι Δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της καταχώρισης και τακτικής ενημέρωσης τυχόν μεταβολών στη βάση δεδομένων της παρ. 1.
4. Υφιστάμενες βάσεις δεδομένων με στοιχεία της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ, ιδίως δε εκείνη που έχει δημιουργηθεί και συντηρείται από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. διαβιβάζονται, εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Άρθρο 192

Σύσταση Επιτροπής για την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε δημοτικές εκτάσεις

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Επιτροπή, με σκοπό την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραχώρηση δημοτικών εκτάσεων για βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς σκοπούς, κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, ίδρυση και επέκταση σταυλικών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων θερμοκηπίων και μονάδων στους τομείς αλιείας.
2. Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού και απαρτίζεται από στελέχη των αρμόδιων υπηρεσιών των ανωτέρω Υπουργείων.
3. Η Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει το αναφερόμενο στην παρ. 1 έργο της εντός ενός (1) έτους από τη συγκρότησή της. Η ως άνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών της παρ. 2.
4. Η Επιτροπή συνεδριάζει εντός και εκτός ωραρίου λειτουργίας των υπηρεσιών των Υπουργείων και στα μέλη τους, καθώς και στους

υπαλλήλους που ορίζονται για την παροχή γραμματειακής υποστήριξης, καταβάλλεται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρο 193

Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων - Αντικατάσταση άρθρου 192 του ν. 3463/2006

Το άρθρο 192 του ν. 3463/2006 αντικαθίσταται ως εξής:

«Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων γίνεται με δημοπρασία. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά για μία φορά, εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας πλειοδότης.
Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό συμβούλιο.
2. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται η εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία:
  - α) όταν η ετήσια πρόσοδος του υπό εκμίσθωση ακινήτου δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.000 ευρώ.
  - β) όταν πρόκειται για την εκμίσθωση ακινήτων των δήμων στο δημόσιο, σε άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε Ν.Π.Δ.Δ., σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και σε συνεταιρισμούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 186.

γ) για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες, θέατρα και κινηματοθέατρα ή άλλους χώρους, για επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς σκοπούς, αφού το δημοτικό συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

Στην περίπτωση (β), η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

Το μίσθωμα των ακινήτων των περιπτώσεων (α) και (β) καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

3. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η εκμίσθωση με δημοπρασία δημοτικών ακινήτων με μειωμένο μίσθωμα, για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής θα αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας.
4. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται, κατόπιν δημοπρασίας, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 610 του Α.Κ., η μακροχρόνια μίσθωση:
  - α) δημοτικών ακινήτων για διάρκεια μέχρι ενενήντα εννέα (99) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 2160/1993, όπως ισχύει,
  - β) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την εγκατάσταση και εκμετάλλευση στο μίσθιο επιχειρήσεων αθλητικών δραστηριοτήτων πάσης φύσεως και υποστηρικτικών προς αυτές υπηρεσιών, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή,

γ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της πρωτογενούς παραγωγής, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή.

δ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ίδρυση ή επέκταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι ανωτέρω συμβάσεις απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος ή δικαίωμα Δημοσίου ή τρίτων, ενώ τα δικαιώματα και οι αμοιβές συμβολαιογράφων, δικηγόρων, δικαστικών επιμελητών και υποθηκοφυλάκων για τη σύμβαση και κάθε άλλη προς πραγμάτωση αυτής πράξη περιορίζονται στο 10% αυτών.

Κάθε κτήριο και κάθε άλλη μόνιμη εγκατάσταση που θα πραγματοποιηθεί επί του μισθίου σύμφωνα με τη σύμβαση, περιέρχεται, μετά τη λύση ή τη λήξη της σύμβασης, στην κυριότητα του Δήμου, χωρίς υποχρέωση του Δήμου και χωρίς δικαίωμα του μισθωτή να τα αφαιρέσει, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

5. Υπεκμίσθωση επιτρέπεται για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της μίσθωσης. Ο σχετικός όρος συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη και στη σύμβαση. Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης, ο αρχικός μισθωτής εξακολουθεί να ευθύνεται εις ολόκληρον έναντι του Δήμου, βάσει των όρων της κύριας σύμβασης μίσθωσης.
6. Στην περίπτωση εκποίησης ή ιδιόχρησης μισθωμένου ακινήτου, η μίσθωση λύεται αζημίως για το Δήμο και ο μισθωτής υποχρεώνεται να παραδώσει τη χρήση του μισθίου μετά την παρέλευση εύλογης προθεσμίας από την έγγραφη ειδοποίησή του και πάντως όχι αργότερα από την παρέλευση τριμήνου από αυτήν. Η μονομερής λύση της σύμβασης επιφέρει την απόσβεση κάθε δικαιώματος που έχει συσταθεί από τον μισθωτή υπέρ τρίτου έναντι του Δήμου. Αντίθετη συμφωνία

δύναται να προβλεφθεί ρητώς στη σχετική διακήρυξη και στη σύμβαση, ιδίως στις μισθώσεις της παραγράφου 4».

Άρθρο 194

Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Τροποποίηση άρθρου 4 του ν. 4111/2013.

Το άρθρο 4 του ν. 4111/2013 (Α' 18) αντικαθίσταται ως εξής:

«Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

- 1.** Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής «Παρατηρητήριο»).
- 2.** Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι η διαχρονική παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως Υποτομέα Ο.Τ.Α., κατά την έννοια του άρθρου 14 παρ. 1 περ. β και δ του ν. 4270/2014 (Α' 143), η μέριμνα για τον εξορθολογισμό της οικονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και η υποβολή εισηγήσεων σχετικά με δημοσιονομικές πολιτικές που το Κράτος ή οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα ενδείκνυται να υλοποιήσουν, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνταγματικά κατοχυρωμένη οικονομική αυτοτέλεια των τελευταίων.
- 3.** Έργο του Παρατηρητηρίου είναι:
  - α) Η συγκέντρωση των οικονομικών στοιχείων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και η παρακολούθηση των δημοσιονομικών και εν γένει των οικονομικών μεγεθών τους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών.
  - β) Η κατάρτιση περιοδικών εκθέσεων σχετικά με την πορεία της οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και η υποβολή εισηγήσεων προς τα

καθ' ύλην αρμόδια όργανα της Κεντρικής Διοίκησης για τη χάραξη πολιτικών και τη λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν την οικονομική βιωσιμότητα των Ο.Τ.Α.

γ) Η μέριμνα για την κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, ρεαλιστικών και τουλάχιστον ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, σύμφωνα με τους στόχους και τα όρια των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού και του εκάστοτε ισχύοντος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, παρέχοντας γνώμη επί των σχεδίων αυτών στους φορείς αυτούς, στην αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και στον Υπουργό Εσωτερικών.

δ) Η παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών των ως άνω φορέων σε τριμηνιαία βάση.

ε) Η αντιμετώπιση του προβλήματος της υπερχρέωσης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και των περιπτώσεων αδυναμίας ισοσκέλισης του προϋπολογισμού των ανωτέρω φορέων, σύμφωνα με τη διαδικασία του επόμενου άρθρου.

4. Το Παρατηρητήριο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Λειτουργών, από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, από το Γενικό Διευθυντή Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικής Διοίκησης και Προϋπολογισμού του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του

ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ε' Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και, προκειμένου για δήμους, από τρεις (3) εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, ή, προκειμένου για περιφέρειες, από τρεις (3) εκπροσώπους της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων Διοικητικών Συμβουλίων. Τις συνεδριάσεις του Παρατηρητηρίου παρακολουθεί ως παρατηρητής χωρίς δικαίωμα ψήφου ένας (1) εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Προγραμματισμού, Δημοσιονομικών Στοιχείων και Μεθοδολογίας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ο οποίος ορίζεται από τον οικείο Υπουργό. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους.

5. Για τις ανάγκες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου απασχολούνται ως γραμματείς της τρεις (3) υπάλληλοι της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη του Παρατηρητηρίου πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, ως προς την εκ μέρους τους έκφραση γνώμης και την παροχή ψήφου στο πλαίσιο αυτού.
  - α) Το Παρατηρητήριο για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων του μπορεί να ζητεί στοιχεία και να καλεί κατά την κρίση του σε ακρόαση ή διαβούλευση τους αιρετούς εκπροσώπους των Ο.Τ.Α., τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών τους προσώπων, καθώς και τους Προϊσταμένους των Οικονομικών Υπηρεσιών και Διευθύνσεων αυτών.

- β) Οι κατά περίπτωση αρμόδιες για την εποπτεία των Ο.Τ.Α. και των νομικών προσώπων αυτών Αρχές οφείλουν να συνεργάζονται αμοιβαία με το Παρατηρητήριο και να τη διευκολύνουν με κάθε απαραίτητη πληροφορία στην εκτέλεση του έργου του.
7. Ως τόπος διενέργειας των συνεδριάσεων ορίζεται το κεντρικό κατάστημα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.
  8. Για την υποβοήθηση του έργου του Παρατηρητηρίου, με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου και σύμφωνης γνώμης του Παρατηρητηρίου και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, μπορεί να αποσπάται ή να μετατάσσεται εξειδικευμένο προσωπικό στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
  9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών καθορίζεται αποζημίωση για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών.
  10. Οι περιπτώσεις 1-7 της υποπαραγράφου ΣΤ3 της παραγράφου ΣΤ` του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α` 222) καταργούνται».

Άρθρο 195

Παρακολούθηση κατάρτισης και εκτέλεσης προϋπολογισμών Ο.Τ.Α.

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4 Α ως εξής:

«Παρακολούθηση κατάρτισης και εκτέλεση προϋπολογισμών ΟΤΑ

1. Σε περίπτωση που το Παρατηρητήριο διαπιστώσει αρνητική απόκλιση από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους του προβλεπόμενου στο άρθρο 4Ε Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης (Ο.Π.Δ.) άνω του δέκα τοις εκατό (10%), ενημερώνει αμελλητί τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο, την αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και τον Υπουργό Εσωτερικών, διατυπώνοντας γνώμη για τις, κατά την κρίση του, ενδεδειγμένες μεθόδους για τη βελτίωση εκτέλεσης του προϋπολογισμού ή συστάσεις για τη ρεαλιστικότερη αποτύπωση των στόχων. Το Παρατηρητήριο, κατά τη διατύπωση της γνώμης προς τον ΟΤΑ, εξετάζει, μεταξύ άλλων, παραμέτρους που μπορεί να επηρεάζουν την βιωσιμότητα των ΟΤΑ, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.
2. Κατά τη διαδικασία διατύπωσης της γνώμης του Παρατηρητηρίου κατά την παρ. 1, λαμβάνονται υπόψη ενδεικτικά και ανάλογα με την περίπτωση οι εξής παράμετροι που μπορεί να επηρεάζουν την βιωσιμότητα των ΟΤΑ. :
  - α) οι αμοιβές του προσωπικού του φορέα ως ποσοστό επί των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.), προκειμένου για Δήμους και Περιφέρειες, ή επί της τακτικής επιχορήγησης του νομικού προσώπου από τον οικείο Ο.Τ.Α., προκειμένου για τα νομικά πρόσωπα αυτών, αντίστοιχα,
  - β) οι ετήσιες υποχρεώσεις για την εξυπηρέτηση του συνόλου των δανειακών υποχρεώσεων του φορέα ως ποσοστό επί των Κ.Α.Π., για τους Δήμους και τις Περιφέρειες, ή επί της τακτικής επιχορήγησης του νομικού προσώπου από τον οικείο Ο.Τ.Α. για τα νομικά πρόσωπα αυτών, αντίστοιχα,
  - γ) τα ίδια έσοδα του φορέα ως ποσοστό των συνολικών εσόδων του,
  - δ) ο ρυθμός μεταβολής των συνολικών δανειακών υποχρεώσεων του φορέα και
  - ε) ο ρυθμός μεταβολής των συνολικών απλήρωτων υποχρεώσεων του φορέα.

3. Το ποσοστό αρνητικής απόκλισης από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους της παρ. 1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται ως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, κατόπιν πρότασης του Παρατηρητηρίου και απλής γνώμης της Κ.Ε.Δ.Ε. και της ΕΝ.Π.Ε.
4. Για τον έλεγχο του βαθμού επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων, τον εντοπισμό αποκλίσεων αρνητικού χαρακτήρα και την αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του προϋπολογισμού λαμβάνονται υπόψη κυρίως οι παρακάτω παράμετροι, καθώς και τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη όπως αυτά αποτυπώνονται στο, προβλεπόμενο στο άρθρο 4Ε, Ο.Π.Δ.:
- α) η ισοσκελίση του προϋπολογισμού και της εκτέλεσής του κατά τη διάρκεια του έτους και ετησίως, υπό την έννοια ότι τα συνολικά ετήσια έξοδα πρέπει να είναι μικρότερα ή ίσα των εσόδων,
  - β) η πορεία είσπραξης των εσόδων, πλην των μεταβιβάσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, και το επίπεδο των εξόδων, πλην των αμοιβών του προσωπικού και
  - γ) η μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων του Ο.Τ.Α. ή του νομικού του προσώπου έναντι αυτών της 31/12 του προηγούμενου οικονομικού έτους, εφόσον σημειώνεται αύξηση.
- Για τον εντοπισμό των αρνητικών αποκλίσεων, η πορεία είσπραξης των εσόδων εξετάζεται σε σχέση με το βαθμό προσαρμογής των εξόδων για την αντιστάθμιση της πορείας αυτής, καθώς και με την εξέλιξη των απλήρωτων υποχρεώσεων σε σχέση με το κλείσιμο του προηγούμενου έτους.
5. Κατόπιν σχετικής δήλωσης στο Παρατηρητήριο από Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο, ότι αδυνατεί να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό του, ή εφόσον το ίδιο το Παρατηρητήριο διαπιστώσει με οποιονδήποτε τρόπο ότι ένας Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο έχει αδυναμία κατάρτισης τουλάχιστον ισοσκελισμένου αρχικού προϋπολογισμού ή αδυναμία ισοσκελίσης αυτού κατόπιν αναμόρφωσής του ή ότι ένας Ο.Τ.Α. ή

νομικό του πρόσωπο έχει μεν επικυρωμένο προϋπολογισμό από την αρμόδια για την εποπτεία του Αρχή, αλλά έχει εγγράψει σε αυτόν πλασματικά ή υπερεκτιμημένα έσοδα ή δεν έχει εγγράψει τις υποχρεωτικές του δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των απλήρωτων υποχρεώσεων του στο πραγματικό ύψος τους, γεγονός που οδηγεί και πάλι σε αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού, ζητεί από το οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο ή το Διοικητικό Συμβούλιο του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου των Οικονομικών Υπηρεσιών του φορέα και απόφασης της οικείας Οικονομικής Επιτροπής στην περίπτωση των Δήμων και Περιφερειών, σε προθεσμία που αυτή ορίζει, περαιτέρω αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων τους και σύνταξη έκθεσης, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά:

- α) ο συνολικός δανεισμός, το ανεξόφλητο κεφάλαιο και το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης, καθώς και τυχόν εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει ο Ο.Τ.Α. για τη συνομολόγηση δανείων και για ρυθμίσεις οφειλών από νομικά του πρόσωπα,
- β) οι λοιπές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, με διακριτή αναφορά στις ληξιπρόθεσμες, καθώς και τις διεκδικήσεις τρίτων,
- γ) οι υποχρεώσεις και απαιτήσεις που μπορεί να προκύψουν από δίκες που βρίσκονται σε εξέλιξη και από τυχόν αναδοχή οφειλών νομικών του προσώπων,
- δ) οι λοιπές εν γένει απαιτήσεις,
- ε) εκτίμηση της δυνατότητας εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων
- στ) εκτίμηση του ποσού χρηματοδότησης που απαιτείται για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του φορέα, καθώς και το συνολικό ποσό, που ζητήθηκε για δανειοδότηση καθώς και το τελικό ποσό, που εγκρίθηκε, ή η διατυπωμένη άρνηση των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να δανειοδοτήσουν τον

ενδιαφερόμενο Ο.Τ.Α. σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47),

ζ) καταγραφή των μέτρων που πρέπει κατά την κρίση του φορέα να ληφθούν, και

η) οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται από το Παρατηρητήριο ή από τον φορέα αναγκαίο να αξιολογηθεί.

6. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την παραπάνω έκθεση και τα προτεινόμενα και τυχόν εφαρμοζόμενα από τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο για την αντιμετώπιση της υπερχρέωσής του μέτρα και, εφόσον κρίνει ότι εξακολουθεί να υφίσταται αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού του, ενημερώνει σχετικά τον οικείο φορέα και τον Υπουργό Εσωτερικών.
7. Ο φορέας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότησή του από τον Λογαριασμό του επόμενου άρθρου, για το μέρος ή το σύνολο του υπολειπόμενου για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του ποσού, το οποίο δεν μπορεί να καλυφθεί με συνομολόγηση δανείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν.4325/2015 (Α'47), με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, η οποία αποστέλλεται υποχρεωτικά στην αρμόδια για την εποπτεία του Ο.Τ.Α. ή του νομικού προσώπου Αρχή για έλεγχο νομιμότητας και κοινοποιείται στο Παρατηρητήριο και στον Υπουργό Εσωτερικών, προτείνει και πραγματοποιεί τις αναγκαίες για τον εξορθολογισμό της οικονομικής του διαχείρισης παρεμβάσεις.
8. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου παρεμβάσεων και σε περίπτωση που αυτές κρίνονται ανεπαρκείς ενημερώνει το φορέα, προκειμένου να προβεί σε τροποποίηση ή συμπλήρωσή τους. Για την αξιολόγηση συντάσσεται από το Παρατηρητήριο έκθεση, η οποία υποβάλλεται στον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο και στον Υπουργό Εσωτερικών.

9. Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να ζητήσει νέα έκθεση αξιολόγησης από το Παρατηρητήριο, εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχουν στοιχεία, όπως ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της περιοχής, τα οποία δεν λήφθηκαν υπόψη από αυτό κατά την αρχική του αξιολόγηση.
10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 196

Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4B ως εξής:

«Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

1. Συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων λογαριασμός, για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. με στόχο την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, με την ονομασία «Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.» (εφεξής «Λογαριασμός»), τον οποίο διαχειρίζεται η Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.
2. Ο Λογαριασμός χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) και συγκεκριμένα σε ποσοστό 2% επί αυτών που αποδίδονται στους δήμους και τις περιφέρειες και εφόσον κριθεί απολύτως αναγκαίο, με χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, πέραν αυτής που προορίζεται για την ενίσχυση των Κ.Α.Π. και ανάλογα με τις δυνατότητες αυτού. Το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να διαφοροποιείται συνολικά ή ανά βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης

με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται έως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, μετά από εισήγηση του Παρατηρητηρίου και αφού ληφθεί υπόψη το πιστωτικό υπόλοιπο του Λογαριασμού.

3. Ο Λογαριασμός είναι έντοκος και οι τόκοι του πιστώνονται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο. Το επιτόκιο κατάθεσης είναι κυμαινόμενο για κάθε εξάμηνο και αντιστοιχεί με το ποσοστό της απόδοσης του «Κοινού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων», το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά κατά την τελευταία διαχειριστική χρήση του. Για τα ποσά που κινούνται μέσω του Λογαριασμού, δεν προβλέπεται προμήθεια του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.
4. Ο «Λογαριασμός Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α.» που είχε συσταθεί με το άρθρο 76 παρ. 8 του ν. 4316/2014 (Α' 270) καταργείται, το δε υφιστάμενο υπόλοιπό του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μεταφέρεται, από τη δημοσίευση του παρόντος, στον «Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.».
5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Λογαριασμού, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 197

Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4 Γ ως εξής:

«Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

1. Για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων κατά το άρθρο 4Α του παρόντος από το Λογαριασμό του προηγούμενου άρθρου συνάπτεται μεταξύ του Υπουργού

Εσωτερικών και του οικείου φορέα Προγραμματική Συμφωνία, η οποία καταρτίζεται μόνο εφόσον έχει προηγηθεί με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, η διαδικασία προσφυγής του ενδιαφερόμενου φορέα σε δανεισμό κατά το άρθρο 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47).

2. Στην Προγραμματική Συμφωνία απαραίτητα ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο αυτής, το περιεχόμενο και η οικονομική αποτίμηση των παρεμβάσεων που έχει αποφασίσει το οικείο δημοτικό, περιφερειακό ή διοικητικό συμβούλιο, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθεί η χρηματοδότηση, το ποσό και η ροή αυτής σε συνάρτηση με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο μερών, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της Συμφωνίας και η διάρκειά της.
3. Το Παρατηρητήριο είναι το αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Προγραμματικής Συμφωνίας όργανο. Στην Προγραμματική Συμφωνία καθορίζονται η διαδικασία της παρακολούθησης καθώς και οι ειδικότερες αρμοδιότητες του Παρατηρητηρίου.
4. Οι ανωτέρω Προγραμματικές Συμφωνίες αναρτώνται υποχρεωτικά, με ποινή ακυρότητας, στη «Διαύγεια» του Υπουργείου Εσωτερικών και του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου και δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με επιμέλεια του Υπουργείου, υπόκεινται δε στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.»

Άρθρο 198

Εκθέσεις του Παρατηρητηρίου

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Δ ως εξής:

«Εκθέσεις του Παρατηρητηρίου

1. Το Παρατηρητήριο με τη λήξη κάθε τριμήνου, καθώς και συνολικά στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, συντάσσει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και των Προγραμματικών Συμφωνιών, που τυχόν έχουν συναφθεί, παραθέτοντας τα βασικά οικονομικά μεγέθη των συμβαλλομένων Ο.Τ.Α. και νομικών προσώπων, καθώς και την κίνηση του Λογαριασμού του άρθρου 4B καθώς και τη συνολική πορεία των οικονομικών δεικτών του υποτομέα των Ο.Τ.Α. και τις προτάσεις του Παρατηρητηρίου για τις πολιτικές που κατά την κρίση του ενδείκνυται να υλοποιηθούν με στόχο τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης, της οικονομικής βιωσιμότητας και αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.
2. Οι παραπάνω εκθέσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και υποβάλλονται στους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών, στην Κ.Ε.Δ.Ε., την Ε.Ν.Π.Ε., στο Δημοσιονομικό Συμβούλιο και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.
3. Η ανωτέρω ετήσια έκθεση του Παρατηρητηρίου υποβάλλεται επίσης στη Βουλή των Ελλήνων, παρουσιάζεται δε και συζητείται παρουσία των μελών της Επιτροπής σε ειδική κοινή συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και Οικονομικών Υποθέσεων, η οποία πραγματοποιείται εντός διμήνου από την κατάθεση της έκθεσης στη Βουλή».

Άρθρο 199

Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Ε ως εξής:

«Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

1. Το Παρατηρητήριο, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 4Α του παρόντος παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, όπως αποτυπώνονται στο «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» (Ο.Π.Δ.). Το Ο.Π.Δ. υποχρεωτικά συνοψίζει τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, αποτυπώνει το οικονομικό αποτέλεσμα και τις απλήρωτες υποχρεώσεις και εγκρίνεται από την αρμόδια, για την εποπτεία του Ο.Τ.Α., αρχή. Η αρχή αυτή υποχρεούται να αποστέλλει στο Παρατηρητήριο, σε ηλεκτρονική μορφή, το Ο.Π.Δ., καθώς και αυτό που τελικώς εγκρίνεται από αυτήν, το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και του οικείου Ο.Τ.Α.. Το Ο.Π.Δ. περιλαμβάνει υποχρεωτικά μηνιαίους και τριμηνιαίους στόχους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 70 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και το ακριβές περιεχόμενο του καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 3.
2. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί τις προβλέψεις που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στο Ο.Π.Δ. βάσει δεικτών και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησης τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να μετονομάζεται το «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης», καθώς και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου αυτού».

Άρθρο 200

Δανεισμός των ΟΤΑ για δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας

Είναι δυνατή η συνομολόγηση δανείων από δήμους και περιφέρειες, κατά παρέκκλιση των προϋποθέσεων που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010 (Α' 87), για την υλοποίηση δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας εγκαταστάσεων, μηχανημάτων ή οχημάτων τους και εν γένει επενδυτικών σχεδίων, με την προϋπόθεση ότι, από τις ανωτέρω δράσεις και σχέδια, επέρχεται μείωση του κόστους λειτουργίας τους και ότι, από την εξοικονόμηση αυτή, καλύπτεται και το κόστος εξυπηρέτησης των σχετικών τοκοχρεολυσίων.

Τα ανωτέρω προκύπτουν από σχετική μελέτη, η οποία αξιολογείται και εγκρίνεται από το ενδιαφερόμενο για τη χορήγηση του δανείου πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών δύναται να ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 201

Καταργούμενες διατάξεις

Από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις των παρ. 2 έως και 10 του άρθρου 174 του ν. 4270/2014, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν και του άρθρου 149 του ν. 4270/2014, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

ΤΜΗΜΑ Ε'

Άρθρο 202

Τελική διάταξη Κεφαλαίου Θ'

Οι διατάξεις των άρθρων 172, 173, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188 και 189 ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ & ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ - ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 203

Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα ανακαθορισμού της κατανομής αρμοδιοτήτων και διαδικασιών κεντρικής διοίκησης - αποκεντρωμένων διοικήσεων - τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού συνιστώνται μικτές Διυπουργικές Επιτροπές Ανακαθορισμού Αρμοδιοτήτων και Διαδικασιών (Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ.) με έργο την καταγραφή των αρμοδιοτήτων και διαδικασιών της κεντρικής διοίκησης, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ανά πεδίο δημόσιας πολιτικής κάθε Υπουργείου, όπως αυτά ορίζονται από τον Οργανισμό του, την αξιολόγηση των όρων αποτελεσματικής άσκησης αυτών, τον εντοπισμό προβλημάτων και δυσλειτουργιών και τη διατύπωση πρότασης για την αντιμετώπιση αυτών, σύμφωνα με τις αρχές της εγγύτητας, της επικουρικότητας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικά ως προς τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες των ΟΤΑ α' βαθμού, λαμβάνεται υπ' όψη και η κατηγοριοποίηση των Δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του ν. 3852/2010.
2. Με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου ορίζονται οι εκπρόσωποι, στην οικεία Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ, του Υπουργείου Εσωτερικών, μεταξύ των οποίων ένας (1) τουλάχιστον προϊστάμενος οργανικής

μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης, εκπρόσωποι του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης και Τμήματος, ανά τομέα δημόσιας πολιτικής, ένας εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ). Ως Πρόεδρος ορίζεται, ανάλογα με τον οικείο τομέα δημόσιας πολιτικής, Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας ή Γενικός Διευθυντής του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου, με τον αναπληρωτή του. Στις συνεδριάσεις των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. δύνανται να καλούνται και εμπειρογνώμονες και ειδικοί επιστήμονες, ανάλογα με τις εξεταζόμενες, κατά περίπτωση, αρμοδιότητες και διαδικασίες. Καθήκοντα γραμματέα των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. ασκούν μόνιμοι υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών, που ορίζονται με την απόφαση της παρ. 1.

3. Σκοπός των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. είναι ιδίως ο εντοπισμός περιπτώσεων κατακερματισμού ή αλληλεπικάλυψης αρμοδιοτήτων και διαδικασιών μεταξύ της κεντρικής διοίκησης, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοίκησης, η μελέτη της δυνατότητας απλοποίησης των όρων άσκησης των οικείων αρμοδιοτήτων και διαδικασιών, μέσω της ενοποίησης αυτών ανά πεδίο δημόσιας πολιτικής ή ανά επί μέρους θεματικό πεδίο και της ανάθεσής τους στο προσήκον επίπεδο διοίκησης, σύμφωνα με τις αρχές της παρ. 1, καθώς και η επεξεργασία προτυποποιημένων υποδειγμάτων εγγράφων ή διαδικασιών.
4. Κάθε Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. υποβάλλει, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη συγκρότησή της, στον Υπουργό Εσωτερικών, στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και στη Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων τοπικής Αυτοδιοίκησης πόρισμα με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις της, με την ανάλογη νομοτεχνική επεξεργασία. Το πόρισμα κάθε Δ.Ε.ΑΝ.Α. κοινοποιείται στην ΚΕΔΕ, στην ΕΝΠΕ και στους Συντονιστές των Αποκεντρωμένων

Διοικήσεων, προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους στον Υπουργό Εσωτερικών και τον καθ' ύλη αρμόδιο Υπουργό.

5. Οι αποφάσεις της παρ. 1 εκδίδονται εντός ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 204

Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών συνιστάται Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με αντικείμενο τον διαρκή έλεγχο, την εποπτεία και την παροχή γνώμης για κάθε ζήτημα σχετικό με τη μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου καθορισμού των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, καθώς και της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Κεντρικής Διοίκησης και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.
2. Μέλη της Επιτροπής είναι: Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών ως Πρόεδρος, ο Γενικός Διευθυντής Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι προϊστάμενοι των οικείων Διευθύνσεων, ο Γενικός Διευθυντής Οικονομικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής και οι προϊστάμενοι των οικείων Διευθύνσεων, δύο εκπρόσωποι της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε) με τους αναπληρωτές τους και δύο εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.) με τους αναπληρωτές τους. Ανάλογα με το θέμα της ημερήσιας διάταξης, στην Επιτροπή συμμετέχει και εκπρόσωπος του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού. Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών αναπληρώνει ο Γενικός Διευθυντής Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Τους Γενικούς Διευθυντές αναπληρώνει ένας προϊστάμενος των οικείων Διευθύνσεων που ορίζεται από τους ίδιους. Τους προϊσταμένους των Διευθύνσεων αναπληρώνουν

προϊστάμενοι Τμημάτων των οικείων Διευθύνσεων που ορίζονται από τους ίδιους. Καθήκοντα Γραμματέα της Επιτροπής ασκεί μόνιμος υπάλληλος της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

3. Η Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για κάθε σχέδιο νόμου, το οποίο περιέχει διατάξεις σχετικές με την απονομή αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ή τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικής διοίκησης, αποκεντρωμένης διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Το επισπεύδον Υπουργείο αποστέλλει για το σκοπό αυτό έγκαιρα το σχέδιο νόμου στην Επιτροπή, επισημαίνοντας ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τις αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται ή τροποποιούνται, καθώς και τους πόρους που μεταφέρονται για την άσκηση αυτών σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 5 του Συντάγματος.
4. Με την απόφαση της παραγράφου 1 μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τη σύγκληση και τη λειτουργία της Επιτροπής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Άρθρο 205

Ίδρυση Μουσείου Ολοκαυτώματος στη Θεσσαλονίκη

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης δύναται, με εκπρόσωπό του, που ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, να συμμετέχει στην ίδρυση, διοίκηση και λειτουργία της κατά το βελγικό δίκαιο Διεθνούς Ένωσης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Association Internationale Sans But Lucratif), με την επωνυμία «Μουσείο Ολοκαυτώματος Ελλάδος», με έδρα τις Βρυξέλες και

καταστατικό σκοπό την ανέγερση και λειτουργία στην Θεσσαλονίκη Μουσείου του Ολοκαυτώματος.

Άρθρο 206

Τροποποίηση του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 3852/2010 (Α' 87)

1. Το άρθρο 115 του ν. 4316/2014 (Α' 185) καταργείται.
2. Στο άρθρο 1 παρ. 2 περ. 45 (Νομός Τρικάλων) Α.4 του ν. 3852/2010 (Α' 87) οι λέξεις «Δήμος Καλαμπάκας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Δήμος Μετεώρων».
3. Στο άρθρο 1 παρ. 2 περ. 46 (Νομός Φθιώτιδας) Α.4 του ν. 3852/2010 (Α' 87) οι λέξεις «Δήμος Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Δήμος Καμένων Βούρλων».

Άρθρο 207

Τροποποίηση του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 25/1975 (Α' 74)

1. Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ. 1 του αρ. 3 του Ν. 25/1975 (Α' 74), όπως αντικαταστάθηκαν με το αρ. 5 του ν. 3345/2005 (Α'138), αντικαθίστανται ως εξής:

«Ακίνητα, στα οποία διακόπτεται η ηλεκτροδότηση, απαλλάσσονται από την καταβολή τελών καθαριότητας και φωτισμού από την ημερομηνία υποβολής δήλωσης του ιδιοκτήτη τους ή του νόμιμου εκπροσώπου αυτού προς τον οικείο δήμο ότι δεν ηλεκτροδοτούνται και ότι δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν.

Μέχρι την υποβολή της ανωτέρω δήλωσης, τα τέλη οφείλονται ανά κατηγορία ακινήτου και καταβάλλονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του από 24.9/20.10.1958 β.δ. "περί κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον νόμου των ισχυουσών διατάξεων περί των προσόδων δήμων και κοινοτήτων".

Εάν, παρά την υποβολή της δήλωσης διαπιστωθεί ηλεκτροδότηση ή χρήση του ακινήτου, επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου το τέλος που αναλογεί από το χρόνο απαλλαγής και ισόποσο πρόστιμο.»

2. Οφειλές από τέλη καθαριότητας και φωτισμού, που αντιστοιχούν σε χρονικό διάστημα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, κατά το οποίο είχε διακοπεί η ηλεκτροδότηση ενός ακινήτου, σύμφωνα με βεβαίωση του αρμόδιου διαχειριστή δικτύου και αυτό δεν χρησιμοποιούταν, σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη ή του νόμιμου εκπροσώπου του, διαγράφονται ή παραλείπεται η βεβαίωσή τους. Εφόσον η ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση δεν έχει υποβληθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, υποβάλλεται το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από αυτήν. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν αναζητούνται.

Άρθρο 208

Τροποποίηση του άρθρου 99 του Ν. 4483/2017 (Α' 107)

Το εδ. β της παρ. 2 του άρθρου 99 του Ν. 4483/2017 (ΦΕΚ 107 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και σε μετατάξεις ή μεταφορές υπαλλήλων που διενεργήθηκαν σε Ο.Τ.Α. α` και β` βαθμού, σύμφωνα με τα άρθρα 74, 78, 181 και 182 του ν. 3584/2007 (Α' 143), 246 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και 9 παρ. 18 του ν. 4057/2012 (Α' 54), εκτός αυτών περί ενδοαυτοδιοικητικής κινητικότητας. Η εξαίρεση από την περικοπή της υπερβάλλουσας μείωσης, σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, ισχύει αναδρομικά από την έναρξη ισχύος των διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες επήλθε, ανά περίπτωση, η περικοπή».

Άρθρο 209

Αστυνόμευση και καθαρισμός ρεμάτων και απαλλοτριώσεων χώρων παρά τα ρέματα

1. Η περ. 4 της παρ. Ε του άρθρου 204 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, καταργείται.
2. Η περ. θ της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν.4071/2012, όπως ισχύει, καταργείται.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΦΟΔΣΑ) ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Άρθρο 210

Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στους δήμους της ηπειρωτικής χώρας

1. Στις Περιφέρειες της ηπειρωτικής χώρας, πλην της Περιφέρειας Αττικής, συστήνονται Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) από τους Δήμους της οικείας Περιφέρειας είτε ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου είτε ως ανώνυμες εταιρείες, σύμφωνα με το άρθρο 221 του παρόντος.
2. Οι ΦΟΔΣΑ έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, ανεξαρτήτως νομικής μορφής και λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος.
3. Εντός της οικείας Περιφέρειας δύνανται να λειτουργούν ένας έως και τρεις ΦΟΔΣΑ, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:
  - (α) να έχει ληφθεί απόφαση των δημοτικών συμβουλίων των Δήμων – μελών του ΦΟΔΣΑ, με απόλυτη πλειοψηφία των μελών, η οποία

περιλαμβάνει τουλάχιστον τη νομική μορφή, τη χρονική διάρκεια, την έδρα και τον αριθμό των εκπροσώπων του κάθε Δήμου στο όργανο διοίκησης του ΦΟΔΣΑ.

(β) σε κάθε ΦοΔΣΑ να συμμετέχουν, πλέον του ενός Δήμοι, όμοροι και ανήκοντες είτε στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα είτε σε διαφορετικές αλλά όμορες, Περιφερειακές Ενότητες της ίδιας Περιφέρειας.

(γ) κάθε Δήμος να συμμετέχει σε έναν μόνο ΦΟΔΣΑ.

(δ) εντός των διοικητικών ορίων ενός από τους Δήμους - μέλη του οικείου ΦΟΔΣΑ να έχει προβλεφθεί τουλάχιστον ένας χώρος υγειονομικής ταφής (ΧΥΤ) αποβλήτων, σύμφωνα με το οικείο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

(ε) εντός των διοικητικών ορίων ενός από τους Δήμους - μέλη του οικείου ΦΟΔΣΑ να έχει προβλεφθεί μονάδα μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων ή άλλο έργο ή υποδομή, ώστε να ολοκληρώνεται εντός των ορίων του ΦΟΔΣΑ η διαχείριση των αποβλήτων, σύμφωνα με το οικείο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

4. α. Στις Περιφέρειες που θα συσταθεί ένας ΦΟΔΣΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, προκειμένου να λειτουργεί και δεύτερος ή και τρίτος ΦΟΔΣΑ επιπλέον των προϋποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου, απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά και οι παρακάτω :

(αα) Σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του υφιστάμενου «ΦΟΔΣΑ».

(ββ) Μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας, οι οποίες συντάσσονται από τους Δήμους που επιθυμούν τη σύσταση δεύτερου ή και τρίτου ΦΟΔΣΑ και εγκρίνονται από τα οικεία Δημοτικά Συμβούλια. Στην οικονομικοτεχνική μελέτη περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ο τρόπος κατανομής των περιουσιακών στοιχείων του υφιστάμενου ΦΟΔΣΑ.

β. Οι προϋποθέσεις της παρούσας απαιτείται να συντρέχουν και για τις Περιφέρειες όπου έχει συσταθεί «Περιφερειακός ΦΟΔΣΑ», δυνάμει του άρθρου 13 του ν.4071/2012 και έχει δημοσιευθεί απόφαση συγχώνευσης του άρθρου 16 του ν.4071/2012.

5. α. Στις Περιφέρειες που λειτουργούν πάνω από ένας ΦΟΔΣΑ του παρόντος άρθρου, συστήνονται υποχρεωτικά σύνδεσμοι οι οποίοι αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ α' βαθμού, με την ονομασία «Φορείς Σχεδιασμού Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων»(εφεξής «ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ») και μέλη, το σύνολο των Δήμων της οικείας Περιφέρειας με αποκλειστικές αρμοδιότητες :

(αα) τη σύνταξη-εκπόνηση ή τροποποίηση του ΠΕΣΔΑ της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012,

(ββ) τη συλλογή από τους ΦΟΔΣΑ της οικείας Περιφέρειας των πληροφοριών και στοιχείων, που επιβάλλεται από την εφαρμογή του Κανονισμού 2150/2001 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την αποστολή αυτών στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε εφαρμογή του άρθρου 34 του ν. 4042/2012.

Η απόφαση σύστασης του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, εκδίδεται από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εντός έξι μηνών από την ολοκλήρωση των διαδικασιών σύστασης ή προσαρμογής των ΦΟΔΣΑ στις διατάξεις του παρόντος Μέρους και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην απόφαση περιλαμβάνεται η επωνυμία του συνδέσμου, ο σκοπός, τα μέλη, ο αριθμός των αιρετών αντιπροσώπων του κάθε δήμου που συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 246 του ν. 3463/2006 (Α' 114)όπως κάθε φορά ισχύουν , η έδρα, η διάρκεια και οι πόροι αυτού.

Έδρα του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ ορίζεται ο δήμος στον οποίο έχει την έδρα της η οικεία περιφέρεια. Η χρονική διάρκεια λειτουργίας του ορίζεται σε τριάντα έτη και μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου.

Εντός μηνός από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, τα δημοτικά συμβούλια των δήμων που συμμετέχουν στο ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο, και το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σε σώμα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 246 του ν. 3463/2006, όπως κάθε φορά ισχύουν. Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ νομίμως συγκροτείται μετά την πάροδο 15 ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 6 του άρθρου 246 του ν.3463/2006, όπως κάθε φορά ισχύει.

β. Όργανα διοίκησης του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, είναι το διοικητικό συμβούλιο και ο πρόεδρος του. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου έχει τις αρμοδιότητες του δημάρχου και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου:

αα) Εκπροσωπεί το ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

ββ) Εκτελεί τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου,

γγ) Συγκαλεί και προεδρεύει του διοικητικού συμβουλίου και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών του,

δδ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου,

εε) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ,

στστ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ,

ζζ) Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, υπαλλήλους του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ, ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους,

ηη) Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου,

θθ) Ασκει τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται από το νόμο ή άλλες κανονιστικές πράξεις, καθώς και από αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου

Ο πρόεδρος του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο και σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής σε προϊσταμένους ή υπαλλήλους του συνδέσμου. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται στα καθήκοντά του από τον Αντιπρόεδρο, όταν απουσιάζει ή κωλύεται.

Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ ασκεί κάθε αρμοδιότητα του συνδέσμου εκτός από εκείνες που ανήκουν στον Πρόεδρο. Με Κοινή Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να καθορίζονται θέματα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, οι κυρώσεις και η διαδικασία επιβολής τους σε περίπτωση μη λήψης των σχετικών αποφάσεων από τα οικεία δημοτικά συμβούλια και το Δ.Σ. του συνδέσμου, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Για τα λοιπά θέματα που αφορούν στη διοίκηση και

λειτουργία του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ εφαρμόζονται αναλόγως, οι περι συνδέσμων διατάξεις του ν. 3463/2006, όπως ισχύουν.

6. ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του συνδέσμου, δύνата να μετατραπεί σε ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 και αντίστοιχα από Α.Ε. του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 σε Σύνδεσμο, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δημοτικά συμβούλια των δήμων μελών του που αντιστοιχούν σε ποσοστό 60% του πληθυσμού του συνόλου των δήμων - μελών. Για τη μεταβολή της νομικής μορφής των ΦΟΔΣΑ, που συστήνονται μετά από την έναρξη ισχύος του παρόντος, σύμφωνα με το άρθρο 230, πρέπει να παρέλθει μία πλήρης δημοτική θητεία πλέον της τρέχουσας. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 230 που αφορούν στο προσωπικό. Η σχετική απόφαση κάθε δημοτικού συμβουλίου, της προηγούμενης παραγράφου, λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Το νομικό πρόσωπο με τη νέα νομική μορφή, είτε αυτό έχει τη νομική μορφή του συνδέσμου είτε της επιχείρησης ΟΤΑ με τη μορφή της Α.Ε., καθίσταται από το χρόνο σύστασης του καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του νομικού προσώπου και υπεισέρχεται, αυτοδικαίως, σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις, στα οποία περιλαμβάνονται και όσα προκύπτουν από συμβάσεις έργου.

Άρθρο 211

Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στα νησιά

1. Στα νησιά οι αρμοδιότητες του άρθρου 212 ασκούνται από τις υπηρεσίες των Δήμων. Οι ΦΟΔΣΑ νήσων που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας και λειτουργούν ως τέτοιοι, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, καταργούνται ή λύνονται και το προσωπικό μεταφέρεται αυτοδικαίως στους οικείους Δήμους, με την επιφύλαξη της παρ.3.

2. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 212, οι οικείοι Δήμοι δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας του άρθρου 99 του ν.3852/2010 ή προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 με γειτονικούς νησιωτικούς Δήμους.
3. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 212 , οι ΦΟΔΣΑ που έχουν συσταθεί από περισσότερους του ενός νησιωτικούς Δήμους, δύνανται να συνεχίζουν τη λειτουργία τους ως έχει ή να καταργηθούν ή λυθούν με απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης εντός τριών μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.
4. Οι ΦΟΔΣΑ με μέλος ένα μόνον Δήμο, καταργούνται ή λύονται και οι αρμοδιότητες τους μεταφέρονται και ασκούνται από τις υπηρεσίες του οικείου Δήμου. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του καταργούμενου ή υπό λύση νομικού προσώπου εντός ενός (1) μηνός από την δημοσίευση του παρόντος, ορίζεται ορκωτός ελεγκτής-λογιστής, ο οποίος διενεργεί την απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση των πάσης φύσεως περιουσιακών τους στοιχείων.

Ο ορκωτός ελεγκτής-λογιστής ολοκληρώνει το έργο της απογραφής εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία ορισμού του.

Η έκθεση απογραφής αποστέλλεται άμεσα στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος εκδίδει αμελλητί διαπιστωτική πράξη κατάργησης ή λύσης των νομικών προσώπων και μεταβίβασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας που περιέρχεται στον οικείο δήμο. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Από την δημοσίευση της απόφασης αυτής ο δήμος καθίσταται καθολικός διάδοχος της κινητής και ακίνητης περιουσίας του νομικού προσώπου που καταργείται ή λύεται και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού, συμπεριλαμβανομένων κάθε είδους συμβάσεων.

Οι δήμοι έχουν την ευθύνη για την διαφύλαξη και την διαχείριση του τυχόν υπάρχοντος αρχείου.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής.

Εκκρεμείς δίκες που υφίστανται κατά την κατάργηση ή λύση των ΦΟΔΣΑ συνεχίζονται από τον οικείο Δήμο χωρίς να επέρχεται βίαια διακοπή αυτών.

5. Στην περίπτωση της παρ.3, με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου περί κατάργησης ή λύσης αυτού ορίζεται ορκωτός ελεγκτής-λογιστής ο οποίος διενεργεί την απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση των πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων του νομικού προσώπου. Ο ορκωτός ελεγκτής-λογιστής ολοκληρώνει το έργο της απογραφής εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία ορισμού του.

Τα θέματα τα σχετικά με την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση ρυθμίζονται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης των υπό κατάργηση ή λύση ΦΟΔΣΑ ως ακολούθως :

(α) Τα ακίνητα καθώς και κάθε εμπράγματο δικαίωμα επί των ακινήτων μεταβιβάζονται στον δήμο στα διοικητικά όρια εντός του οποίου βρίσκονται. Τυχόν διαφορές που προκύπτουν στην αξία αυτών κατά την αποτίμηση λαμβάνονται υπόψη στην κατανομή των υπολοίπων στοιχείων του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων κατά τα οριζόμενα στην περ. β. Στην περίπτωση που τα στοιχεία αυτά δεν επαρκούν, το υπόλοιπο της διαφοράς καλύπτεται με αποδόσεις σε χρήμα από τον ωφελούμενο δήμο.

(β) Για τη μεταβίβαση των λοιπών στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων καθώς και κάθε άλλης έννομης σχέσης των καταργούμενων ή υπό λύση νομικών προσώπων λαμβάνονται υπόψη, για μεν τους ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με την μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου το ύψος των εισφορών των μελών τους, για δε τους ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με την μορφή νομικών

προσώπων ιδιωτικού δικαίου το ποσοστό συμμετοχής των μελών στο μετοχικό τους κεφάλαιο, καθώς και η αποτίμηση της αξίας τους, όπως αυτή προκύπτει από την σχετική έκθεση του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή. Η έκθεση απογραφής-καταγραφής και αποτίμησης και η απόφαση κατανομής των περιουσιακών στοιχείων της παρ.5 αποστέλλεται στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος εκδίδει αμελλητί διαπιστωτική πράξη κατάργησης ή λύσης των νομικών προσώπων και μεταβίβασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας που περιέρχεται στους οικείους Δήμους. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Από την δημοσίευση της απόφασης αυτής οι Δήμοι καθίστανται καθολικοί διάδοχοι της κινητής και ακίνητης περιουσίας του νομικού προσώπου που καταργείται ή λύεται και υπεισέρχονται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού. Οι δήμοι έχουν την ευθύνη για την διαφύλαξη και την διαχείριση του τυχόν υπάρχοντος αρχείου.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής.

Εκκρεμείς δίκες που υφίστανται κατά την κατάργηση των ΦΟΔΣΑ συνεχίζονται από τους οικείους Δήμους χωρίς να επέρχεται βίαια διακοπή αυτών.

6. Η απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και απόσπασμα της έκθεσης απογραφής, που περιγράφει τα ακίνητα που αποκτώνται κατά κυριότητα, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί των ακινήτων, καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία του υποθηκοφυλακείου ή κτηματολογικού γραφείου.
7. Η αμοιβή του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή βαρύνει τον προϋπολογισμό των νομικών προσώπων που καταργούνται.
8. Στις περιπτώσεις λύσης νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου δεν έπεται στάδιο εκκαθάρισης.
9. Μέχρι την δημοσίευση της απόφασης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι ΦΟΔΣΑ που είχαν συσταθεί είτε ως

νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου είτε ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου συνεχίζουν να ασκούν τις αρμοδιότητες που νομίμως ασκούσαν πριν τη δημοσίευση του παρόντος.

10. Στις νησιωτικές Περιφέρειες, πλην της Περιφέρειας Κρήτης, συνιστάται υποχρεωτικά Φορέας Σχεδιασμού ΠΕΣΔΑ (ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 210 παρ 5 του παρόντος Μέρους.
11. Για τα νησιά που βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων ηπειρωτικής Περιφέρειας, πλην της Περιφέρειας Αττικής, το ΠΕΣΔΑ συντάσσεται, εκπονείται και τροποποιείται από τους ΦΟΔΣΑ ή ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ των οικείων Περιφερειών που έχουν την αρμοδιότητα σύνταξης, εκπόνησης και τροποποίησης του, στα διοικητικά όργανα των οποίων, για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων, συμμετέχουν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος οι νησιωτικοί ΟΤΑ. Οι Δήμοι του προηγούμενου εδαφίου δύνανται να επιλέξουν την ένταξή τους στους ΦΟΔΣΑ του άρθρου 210.

Άρθρο 212

Αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ

1. Οι ΦΟΔΣΑ είναι αρμόδιοι για:
  - α. την υλοποίηση μέτρων και έργων που προωθούν την ιεράρχηση των δράσεων και των εργασιών διαχείρισης σύμφωνα με το αρ. 29 του ν.4042/2012 (Α'24),
  - β. την εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης παραγωγής αποβλήτων
  - γ. τη μεταφόρτωση και επεξεργασία των στερεών αποβλήτων. Είναι δυνατόν να μην γίνονται αποδεκτά απόβλητα, εξαιρουμένων των αστικών, τα οποία λόγω της σύνθεσης, του είδους ή της ποιότητας και ποσότητάς τους δεν καθιστούν με τις υπάρχουσες δυνατότητες εφικτή την επεξεργασία των αποβλήτων αυτών.

- δ. τη λειτουργία εγκαταστάσεων διαχείρισης αστικών αποβλήτων σύμφωνα με το οικείο ΠΕΣΔΑ,
- ε. την υγειονομική ταφή της περ. ζ και τη λειτουργία χώρων της περ. η του άρθρου 2 της ΥΑ Η.Π29407/3508/2002 (Β'1572) για τα αστικά απόβλητα, για την οποία έχουν και την αποκλειστική αρμοδιότητα, με δυνατότητα αποδοχής και λοιπών στερεών μη επικινδύνων καθώς και επικινδύνων αποβλήτων,
- στ. τη μηχανική - βιολογική επεξεργασία σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, της παρ.5 του άρθρου 1 της ΥΑ οικ.56366/4351 ΦΕΚ Β 3339 2014 για την οποία έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα,
- ζ. την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ α' βαθμού στο σχεδιασμό την υλοποίηση και την δημιουργία δράσεων και έργων
- η. την παρακολούθηση και εξειδίκευση της υλοποίησης των στόχων και των δράσεων του ΠΕΣΔΑ,
- θ. την παρακολούθηση της ιχνηλασιμότητας όλων των παραγόμενων αποβλήτων στην περιοχή ευθύνης τους μέσω του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων (ΗΜΑ),
- ι. την εκπόνηση του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης και τον προσδιορισμό της τιμολογιακής πολιτικής προς τους ΟΤΑ α' βαθμού, σε ετήσια βάση,
- ια. τη συλλογή των στοιχείων που επιβάλλεται σε εφαρμογή του Κανονισμού 2150/2002 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την αποστολή αυτών στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή στο νπδδ της παρ. 5 του άρθρου 210.
- ιβ. την προετοιμασία των έργων και την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών και την υλοποίηση δράσεων για την επεξεργασία αποβλήτων της περιοχής ευθύνης τους σύμφωνα με το ΠΕΣΔΑ και την υποβολή

αιτήσεων σε επιχειρησιακά προγράμματα για χρηματοδότηση ως τελικός δικαιούχος

ιγ. την προώθηση δράσεων και την υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία

ιδ. την παροχή στους ΟΤΑ συνδρομής για την εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης και την αποκατάσταση των υφιστάμενων ΧΑΔΑ

ιε. την τήρηση των απολογιστικών στοιχείων παραγωγής αποβλήτων της περιοχής ευθύνης τους από τους ΟΤΑ α' βαθμού και απολογιστικά στοιχεία λειτουργίας του συνόλου των έργων και εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων

ιστ. τη σύνταξη ετήσιας και πενταετούς έκθεσης, στην οποία αναφέρεται ο βαθμός και ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν οι στόχοι και τα μέτρα του ΠΕΣΔΑ, καθώς και οι λόγοι που ενδεχομένως καθιστούν αναγκαία την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ. Η ανωτέρω έκθεση κοινοποιείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στο Υπουργείο Εσωτερικών.

2. Στην περίπτωση που λειτουργεί μόνον ένας ΦΟΔΣΑ του άρθρου 210 εντός των ορίων μίας Περιφέρειας, αυτός έχει την αρμοδιότητα της εκπόνησης και υλοποίησης του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της εν λόγω Περιφέρειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν.4042/2012.

Άρθρο 213

Αρμοδιότητες των Δήμων επί ΑΣΑ

1. Οι ΟΤΑ α' βαθμού, πλέον των προβλεπομένων από τις διατάξεις του ν.3536/2007, έχουν τις εξής αρμοδιότητες:
  - α. την εκπόνηση και υλοποίηση Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) στα διοικητικά όρια του οικείου Δήμου που

αποτελεί τη βάση των συμβάσεων που συνάπτει ο Δήμος με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης και άλλους φορείς διαχείρισης αποβλήτων και το οποίο είναι σύμφωνο με τους στόχους του ΠΕΣΔΑ,

β. την εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης παραγωγής αποβλήτων και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση,

γ. την οργάνωση και την εφαρμογή της διαλογής στην πηγή των αστικών αποβλήτων στα διοικητικά όριά τους σύμφωνα με τα οικεία ΤΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ,

δ. την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής για τουλάχιστον τέσσερα (4) διακριτά ρεύματα ανακυκλώσιμων αποβλήτων υλικών, ήτοι γυαλί, χαρτί, πλαστικά, μέταλλα από αστικά απόβλητα,

ε. την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων που πέρχονται από χώρους εστίασης, νοικοκυριά, μεγάλους παραγωγούς και πράσινα απόβλητα πάρκων και κήπων,

στ. τη συλλογή και μεταφορά των υπολειπόμενων συμμεικτών αστικών αποβλήτων και των προδιαλεγμένων μετά από Διαλογή στην Πηγή σε κατάλληλες υποδομές ανακύκλωσης, ανάκτησης ή διάθεσης και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

ζ. την εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης των ΑΣΑ και η αποκατάσταση των υφισταμένων ΧΑΔΑ.

η. την ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των δημοτών και των επιχειρήσεων που λειτουργούν στα διοικητικά τους όρια.

θ. το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης αποβλήτων και γενικότερα μέτρων για την προώθηση της ιεράρχησης εργασιών και δράσεων διαχείρισης αποβλήτων που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της τελικής διάθεσης των ΑΣΑ

ι. την προετοιμασία έργων και δράσεων του ΤΣΔΑ για την επεξεργασία των ΑΣΑ, που παράγονται στα διοικητικά τους όρια, και την υποβολή τους για χρηματοδότηση από επιχειρησιακά

προγράμματα είτε ευρωπαϊκά προγράμματα με την ιδιότητα του τελικού δικαιούχου.

ια. την προώθηση δράσεων και η υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία.

2. Οι ΟΤΑ α' βαθμού δύνανται να προβαίνουν:

α. στην κατασκευή και λειτουργία Πράσινων Σημείων του άρθρου 21 του ν. 4447/2016 μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της ΥΑ 37674/2016 (Β' 2471) και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

β. στην υλοποίηση και λειτουργία Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της ΥΑ 37674/2016 (ΦΕΚ Β' 2471) και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

γ. στην υλοποίηση και λειτουργία Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων ΣΜΑ μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της ΥΑ 37674/2016 (ΦΕΚ Β' 2471) και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

δ. στην κατασκευή και λειτουργία Μονάδων Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της ΥΑ 37674/2016 (ΦΕΚ Β' 2471), και η λειτουργία αυτών ιδίως με την προώθηση διαδημοτικών συνεργασιών μεταξύ όμορων Δήμων, με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

Άρθρο 214

Όργανα Διοίκησης ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Όργανα διοίκησης του ΦοΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος του.

Άρθρο 215

Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟΔΣΑ ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του 246 του ΚΔΚ, όπως κάθε φορά ισχύει.

Άρθρο 216

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

1. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο για όλα τα θέματα που αφορούν τον ΦΟΔΣΑ, εκτός από εκείνα που εκ του νόμου ανήκουν στην αρμοδιότητα του προέδρου και της εκτελεστικής επιτροπής.

Το διοικητικό συμβούλιο είναι αποκλειστικά αρμόδιο για να :

- α) διαχειρίζεται την περιουσία του νομικού προσώπου, β) καθορίζει την τιμολογιακή πολιτική προς τους δήμους - μέλη του ΦοΔΣΑ, με την επιφύλαξη του άρθρου 9 του ν. 2939/2001 (Α' 179) γ) εγκρίνει τον προϋπολογισμό και τις οικονομικές καταστάσεις του ΦΟΔΣΑ ,δ) εγκρίνει το τεχνικό πρόγραμμα ε) καταρτίζει τον κανονισμό λειτουργίας του, στ) ψηφίζει τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας ζ) γνωμοδοτεί σε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα όταν ζητούν τη γνώμη του η) λαμβάνει την απόφαση της περ. α της παρ. 4 του άρθρου 210 και θ) έχει την ευθύνη εκπόνησης, υλοποίησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, στην περίπτωση που είναι ο μοναδικός ΦΟΔΣΑ εντός των ορίων μιας Περιφέρειας, σύμφωνα την παρ. 2 του άρθρου 212 του παρόντος.

2. Το διοικητικό συμβούλιο δύναται με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, να μεταβιβάζει στην εκτελεστική επιτροπή, στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, πλην των αποκλειστικώς ασκουμένων υπ' αυτό, σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Στην εν λόγω απόφαση δύναται να ορίζεται ότι οι μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες ασκούνται παράλληλα και από το διοικητικό συμβούλιο.

Άρθρο 217

Λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

1. Εντός δέκα ημερών από την έκδοση της απόφασης περί ορισμού του διοικητικού συμβουλίου, ο Δήμαρχος ή ο πλειοψηφών δημοτικός σύμβουλος του Δήμου της έδρας του ΦΟΔΣΑ, καλεί τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε συνεδρίαση με αποκλειστικό θέμα ημερήσιας διάταξης τη συγκρότησή τους σε σώμα. Στην εν λόγω διαδικασία εκλογής εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 246 του ν. 3463/2006, όπως ισχύει.
2. Κατά την πρώτη, ως άνω, συνεδρίαση για τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ εκλέγονται ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής με τους αναπληρωτές τους.
3. Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται μετά από πρόσκληση του προέδρου και συνεδριάζει κάθε φορά που απαιτείται, και οπωσδήποτε μία τουλάχιστον φορά στους δύο μήνες. Στην πρόσκληση ορίζεται ο τόπος και η ώρα της συνεδρίασης και περιλαμβάνονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Όταν ο Πρόεδρος κωλύεται, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να συγκαλείται από τον Αντιπρόεδρο. Για την σύγκληση, την απαρτία και τη λήψη των αποφάσεων του διοικητικού

συμβουλίου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 67 του ν. 3852/2010 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 7 της υπ' αριθ. 16852/2011 Υπουργικής Απόφασης (Β' 661), όπως ισχύουν .

4. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου απαγορεύεται:

α) Να δραστηριοποιούνται ή να συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα σε εταιρεία οποιασδήποτε νομικής μορφής που δραστηριοποιείται στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, υποβάλλουν δε σχετική υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 (Α' 75) στην αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

β) Να συμμετέχουν στη συζήτηση και λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν φυσικά πρόσωπα, με τα οποία είναι σύζυγοι ή συγγενείς μέχρι και τρίτου βαθμού, ή νομικά πρόσωπα, με τα οποία τελούν σε σχέση εργασίας, εντολής ή άλλη παρόμοια ή συμμετέχουν στο εταιρικό ή μετοχικό τους κεφάλαιο άμεσα ή έμμεσα.

Η συνδρομή των κωλυμάτων των περιπτώσεων α' και β' δεν επιφέρει ακυρότητα της απόφασης, αλλά ο διορισμός του εν λόγω μέλους ανακαλείται με αιτιολογημένη απόφαση του οικείου Δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 218

Αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

1. Η εκτελεστική επιτροπή:

α) Άσκει τις αρμοδιότητες που της μεταβιβάζονται από το διοικητικό συμβούλιο βάσει του της παρ.2 του άρθρου 216 του παρόντος.

β) Αποφασίζει για την άσκηση κάθε είδους διοικητικής προσφυγής, ένδικου μέσου ή βοηθήματος ή την παραίτηση από αυτά και παρέχει την εντολή και κάθε αναγκαία πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο για την

επιχείρηση οποιαδήποτε δικαστικής ή εξώδικης ενέργειας ή την παροχή νομικών συμβουλών.

2. Η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να παραπέμπει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς της στο διοικητικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εάν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

Άρθρο 219

Λειτουργία εκτελεστικής επιτροπής ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

1. Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και πέντε (5) μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που εκλέγονται μαζί με τα αναπληρωματικά τους μέλη, ένα μέλος εκ των οποίων είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων, οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟΔΣΑ ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων στο ΦΟΔΣΑ, αναλογικά εφαρμοζομένου του άρθρου 3 του ν.1767/1988. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής εκλέγονται με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής ακολουθεί τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής αντικαθίστανται με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ.
2. Η εκτελεστική επιτροπή συγκαλείται από τον πρόεδρο και σε περίπτωση κωλύματός του από τον αντιπρόεδρο. Συνεδριάζει κάθε φορά, όταν αυτό απαιτείται, και σε κάθε περίπτωση μία τουλάχιστον φορά ανά μήνα, τελεί δε σε απαρτία, εφόσον παρίστανται τέσσερα (4)

τουλάχιστον από τα μέλη. Οι αποφάσεις της λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία.

3. Τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής δεν συμμετέχουν στη συζήτηση και λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν σε φυσικά πρόσωπα, με τα οποία είναι σύζυγοι ή συγγενείς μέχρι και τρίτου βαθμού, ή νομικά πρόσωπα, με τα οποία τελούν σε σχέση εργασίας, εντολής ή άλλη παρόμοια ή συμμετέχουν στο εταιρικό ή μετοχικό τους κεφάλαιο άμεσα ή έμμεσα. Η παράβαση του προηγούμενου εδαφίου δεν επιφέρει ακυρότητα της απόφασης, αλλά ο διορισμός του εν λόγω μέλους ανακαλείται με αιτιολογημένη απόφαση του του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 220

Αρμοδιότητες του Προέδρου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ και λοιπά θέματα διοίκησης

1. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ:
  - α) Εκπροσωπεί το ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.
  - β) Εκτελεί τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου,
  - γ) Συγκαλεί και προεδρεύει του διοικητικού συμβουλίου και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών του.
  - δ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

ε) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ.

στ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ

ζ) Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, υπαλλήλους του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ, ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.

η) Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο και σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής σε προϊσταμένους ή υπαλλήλους του συνδέσμου. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται στα καθήκοντά του από τον Αντιπρόεδρο, όταν απουσιάζει ή κωλύεται.

2. Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής ισχύουν από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Δεν απαιτείται δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των ατομικού περιεχομένου αποφάσεών τους, οι οποίες ισχύουν από την έκδοση, άλλως από την κοινοποίησή τους ή τη γνώση αυτών.
3. Η παραίτηση από τη θέση του προέδρου, του αντιπροέδρου και του μέλους της εκτελεστικής επιτροπής και η αποδοχή αυτής γίνεται κατά ανάλογη εφαρμογή της παρ. 10 του άρθρου 246 του ν. 3463/2006, όπως κάθε φορά ισχύει.

4. Στα αιρετά όργανα του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής εφαρμόζονται οι περί αστικής και πειθαρχικής ευθύνης διατάξεις των άρθρων 232-236 και 238 του ν.3852/10, όπως κάθε φορά ισχύουν, καθώς και οι ισχύουσες διατάξεις περί των υποχρεώσεων των δημοτικών συμβούλων και του κωλύματος συμμετοχής τους σε συνεδρίαση.
5. Οι αρμοδιότητες του αντιπροέδρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, μετά από σχετική εισήγηση του Προέδρου. Ο Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον αντιπρόεδρο.
6. Με την επιφύλαξη της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του ΦΟΔΣΑ λαμβάνουν αντιμισθία που καταβάλλεται από το ΦΟΔΣΑ. Η αντιμισθία τους είναι ισόποση με την αντιμισθία που αναλογεί αντίστοιχα στο δήμαρχο και τους αντιδημάρχους του μεγαλύτερου σε πληθυσμό δήμου που συμμετέχει στο ΦΟΔΣΑ. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 92 και 93 του ν. 3852/2010.
7. Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο ΦΟΔΣΑ είναι δυνατή καθόλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου. Η εν λόγω συμμετοχή δεν οδηγεί σε εκ νέου συγκρότηση της εκτελεστικής Επιτροπής του ΦΟΔΣΑ μέχρι τη λήξη της τρέχουσας θητείας της, εκτός εάν αποφασισθεί διαφορετικά, από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου

Άρθρο 221

Όργανα Διοίκησης, Διοίκηση και Λειτουργία των ΦοΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας

1. Ο ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας συστήνεται και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Μέρους σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 και εκείνες του ν. 2190/1920, όπως ισχύουν.

2. Στο Δ.Σ. των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας συμμετέχει υποχρεωτικά ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟΔΣΑ ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων στο ΦΟΔΣΑ, αναλογικά εφαρμοζομένου του άρθρου 3 του ν.1767/1988.
3. Οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του ΦΟΔΣΑ καθορίζονται από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους σε συνδυασμό με εκείνες των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 3 της ΚΥΑ 2527/2009 (Β' 83), τις διατάξεις του άρθρου 265 του ν. 3463/2006, τις διατάξεις του ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών» και το καταστατικό λειτουργίας τους που δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος Μέρους.
4. Η συμμετοχή των ΟΤΑ στο αρχικό κεφάλαιο, κατανέμεται σε κοινές, ονομαστικές, μη προνομιούχες και μη μεταβιβάσιμες μετοχές, και προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό του κάθε ΟΤΑ. Οι Δήμοι που συμμετέχουν στον ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, ορίζουν τους εκπροσώπους τους σε αυτόν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 και τις διατάξεις του ν. 2190/1920 «Περί ανωνύμων Εταιρειών».
5. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τρίτων, εκτός των ΟΤΑ Α' βαθμού, στο μετοχικό κεφάλαιο του ΦΟΔΣΑ με τη μορφή του παρόντος άρθρου.
6. Η χρονική διάρκεια λειτουργίας του ορίζεται σε τριάντα (30) έτη και μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου διοίκησης του ΦΟΔΣΑ.
7. Στο καταστατικό των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας προβλέπονται υποχρεωτικά τα παρακάτω :
  - α) το ελάχιστο ποσοστό του κατατεθειμένου μετοχικού κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση των δικαιωμάτων της μειοψηφίας που προβλέπονται στα άρθρα 39 και 40 του ν.2190/1920, καθορίζεται στο 1/30. Το ίδιο ποσοστό απαιτείται για την εγγραφή πρόσθετου θέματος

στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί.

β) η εκπροσώπηση με δικαίωμα λόγου στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΦΟΔΣΑ, των Δήμων – μετόχων που δεν εκπροσωπούνται με τακτικό μέλος.

γ) η υποχρεωτική συμμετοχή στο Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ ενός, τουλάχιστον, μέλος από κάθε Δήμο-μέτοχο κάθε περιφερειακής ενότητας της οικείας Περιφέρειας στην περίπτωση που λειτουργεί μόνον ένας ΦΟΔΣΑ σε αυτήν. Κατά τη διαδικασία εκλογής του Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ, η εκπροσώπηση όλων των περιφερειακών ενότητων διασφαλίζεται με την ανάδειξη ως τακτικού μέλους του Δ.Σ. του πρώτου επιλαχόντος εκπροσώπου Δήμου της περιφερειακής ενότητας που δεν εκπροσωπείται στο Δ.Σ. με βάση το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας αντί του τελευταίου εκλεγέντος μέλους του Δ.Σ.

δ) η αποκλειστική αρμοδιότητα της Γ.Σ., υποχρεωτικά για τη λήψη απόφασης για τα παρακάτω ζητήματα: αα) καθορισμός τιμολογιακής πολιτικής προς τους Δήμους- μέλη του ΦΟΔΣΑ, με την επιφύλαξη του άρθρου 9 του ν.2939/2001 και ββ) η ευθύνη εκπόνησης, υλοποίησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, στην περίπτωση που είναι ο μοναδικός ΦΟΔΣΑ της οικείας Περιφέρειας γγ) η έγκριση του προϋπολογισμού και των οικονομικών καταστάσεων του ΦΟΔΣΑ, δδ) η έγκριση του τεχνικού προγράμματος εε) η κατάρτιση του κανονισμού λειτουργίας του, στστ) η ψήφιση του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας και ζζ) η λήψη απόφασης της περ. α της παρ. 4 του άρθρου 210 του παρόντος Μέρους ηη)την παράταση της χρονικής διάρκειας λειτουργίας του ΦΟΔΣΑ .

8. Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας είναι δυνατή καθόλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου. Η εν λόγω συμμετοχή δεν οδηγεί σε εκ νέου συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας

μέχρι τη λήξη της τρέχουσας θητείας τους, εκτός εάν αποφασισθεί διαφορετικά, από τη Γ.Σ του οικείου ΦΟΔΣΑ

Άρθρο 222

Τιμολογιακή Πολιτική -Πόροι

1. Η τιμολογιακή πολιτική των ΦοΔΣΑ, καθορίζεται στη βάση της επίτευξης των στόχων της ολοκληρωμένης διαχείρισης των ΑΣΑ και της κυκλικής οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψη τις γεωγραφικές και πληθυσμιακές, κοινωνικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες των ΟΤΑ. Η τιμολογιακή πολιτική προσδιορίζεται από:
  - α) Την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9 του ν.2939/2001,
  - β) Την αρχή της ανταποδοτικότητας και της διαφάνειας,
  - γ) Τη δημιουργία κινήτρων για τη μείωση του όγκου και της επικινδυνότητας των αποβλήτων και της ανακύκλωσης - ανάκτησης τους και,
  - δ) Την κάλυψη του συνόλου των απαιτήσεων που θέτει η κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία.
2. Το ετήσιο κόστος διαχείρισης, σε επίπεδο διαχειριστικής ενότητας, καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ και βάσει αυτού προσδιορίζεται σε ετήσια βάση το κόστος των υπηρεσιών που παρέχονται σε ευρώ / τόνο. Τυχόν επιχορηγήσεις, έσοδα από συμμετοχή σε προγράμματα και ενισχύσεις από συλλογικά συστήματα του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α` 179/6.8.2008) συνυπολογίζονται κατά τον καθορισμό του ετήσιου κόστους διαχείρισης. Το κόστος διαχείρισης επαναπροσδιορίζεται με τη χρήση απολογιστικών στοιχείων και οι αποκλίσεις συνυπολογίζονται κατά τον προσδιορισμό του κόστους διαχείρισης του επόμενου, από τον απολογισμό, έτους.
3. Το ετήσιο κόστος διαχείρισης του ΦοΔΣΑ, προσδιορίζεται διακεκριμένα με βάση:

- α) το ετήσιο κόστος λειτουργίας του
  - β) τα ποσά που αφορούν στο κόστος αποκατάστασης και μεταφροντίδας των ΧΥΤΑ ή άλλων εγκαταστάσεων του συστήματος διαχείρισης, τα οποία υπολογίζονται βάσει των χαρακτηριστικών της κάθε εγκατάστασης, σύμφωνα με σχετική τεχνικο-οικονομική μελέτη και εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού που διατίθεται για έργα αποκατάστασης και μεταφροντίδας
  - γ) τα ποσά που αφορούν στο κατασκευαστικό και επενδυτικό πρόγραμμα του ΦοΔΣΑ (μελέτη και κατασκευή έργων), τα οποία επίσης εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού που διατίθεται για επενδύσεις.
  - δ) οι δαπάνες για τη λειτουργία του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ του παρόντος.
4. Το ετήσιο κόστος λειτουργίας του ΦΟΔΣΑ, προκύπτει από το κόστος των λειτουργιών παραγωγής, διοίκησης, διάθεσης, ερευνών και ανάπτυξης. Τα στοιχεία του κόστους κατ είδος ενδεικτικά διαρθρώνονται ως εξής:
- α) αμοιβές και έξοδα προσωπικού,
  - β) αμοιβές και έξοδα τρίτων,
  - γ) παροχές τρίτων,
  - δ) φόροι - τέλη,
  - ε) διάφορα έξοδα,
  - στ) τόκοι και συναφή έξοδα,
  - ζ) αποσβέσεις παγίων,
  - η) προβλέψεις εκμετάλλευσης,
  - θ) αναλώσεις αποθεμάτων, όπως ιδίως πρώτες ύλες, αναλώσιμα υλικά, ανταλλακτικά, πάγια, υλικά συσκευασίας. Στα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για τις ενέργειες ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης των πολιτών
  - ι) τυχόν αντισταθμιστικά ωφελήματα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

5. Απαλλάσσονται από κάθε φόρο και τέλος τα υπό στοιχεία II και III της παραγράφου 3 του άρθρου 5 της ΚΥΑ 2527/2009 (Β' 83) ειδικά αποθεματικά των ΦΟΔΣΑ, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιηθούν μόνο για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας, αποκατάστασης και μεταφροντίδας των έργων διαχείρισης των ΑΣΑ.
6. Οι ΦΟΔΣΑ, καθώς και οι Δήμοι στις περιπτώσεις του άρθρου 211 του παρόντος, δημοσιοποιούν υποχρεωτικά το ετήσιο κόστος διαχείρισης και ενημερώνουν τους πολίτες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και το κόστος τους.
7. Οι πόροι των ΦΟΔΣΑ είναι:
  - α) οι ετήσιες εισφορές, τα τέλη και οι εισπράξεις από το αντίτιμο των υπηρεσιών που παρέχουν προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και προς τρίτους,
  - β) κάθε είδους επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,
  - γ) έσοδα από τη δική τους περιουσία, καθώς και από τη συμμετοχής τους σε προγράμματα,
  - δ) έσοδα από πιθανές συμβάσεις με φορείς συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης του ν.2939/2001,
  - ε) λοιπά έσοδα από κάθε πηγή, όπως από την εμπορία υλικών, βιοαερίου και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πρόστιμα που επιβάλλονται για την καθυστερημένη καταβολή εισφορών των δήμων ή λοιπών πλατών και άλλα.

Άρθρο 223

Οικονομική διοίκηση και διαχείριση

1. Επιτελούνται υποχρεωτικά από τις οικονομικές υπηρεσίες των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, οι παρακάτω λογιστικές και ταμειακές πράξεις:
  - α) λογιστική Διαχείριση και έκδοση των λογιστικών/οικονομικών καταστάσεων

- β) διαχείριση του Προϋπολογισμού και του Απολογισμού
  - γ) οικονομική Διαχείριση Προγραμμάτων - Έργων και Συμβάσεων
  - δ) διαχείριση Δαπανών (εξόδων)
  - ε) Διαχείριση των Εσόδων,
  - στ) Διαχείριση της Περιουσίας,
  - ζ) Διαχείριση Αποθεμάτων και Εξοπλισμού,
  - η) Διαχείριση Μισθοδοσίας
  - θ) Διαχείριση Ταμείου.
2. Οι οικονομικές καταστάσεις των ΦΟΔΣΑ με οποιαδήποτε νομική μορφή και ανεξαρτήτως ύψους εσόδων ελέγχονται από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή.
3. Για την οικονομική διαχείριση των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του συνδέσμου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις περί συνδέσμων του ν. 3463/2006 και του π.δ. 315/1999 (ΦΕΚ Α` 302/30.12.1999) περί του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου, όπως συμπληρώθηκε με την υπ` αριθμ. 4604/2005 κοινή υπουργική απόφαση (Β` 163).

Άρθρο 224

Εισφορές ΟΤΑ α' βαθμού υπέρ ΦΟΔΣΑ και διαδικασίες εισπραξης

1. Οι ΟΤΑ α' βαθμού που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ εισφέρουν στο ετήσιο κόστος διαχείρισης ανάλογα με τις ποσότητες στερεών αποβλήτων που τους αντιστοιχούν και διακινούνται μέσω του Συστήματος ανά έτος ή και με βάση άλλα ενδεχομένως πρόσθετα κριτήρια που έχει αποφασίσει το Δ.Σ του ΦΟΔΣΑ, στο πλαίσιο των αρχών που διέπουν την Τιμολογιακή πολιτική, σύμφωνα με την παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου. Η απόφαση καθορισμού του ετήσιου κόστους διαχείρισης και της εισφοράς ή του τέλους των ΟΤΑ, κοινοποιείται στα δημοτικά συμβούλια μέχρι το τέλος του μηνός Αυγούστου κάθε έτους, ώστε να συμπεριληφθεί στους προϋπολογισμούς των ΟΤΑ.

2. Η ετήσια εισφορά των δήμων και κοινοτήτων, καταβάλλεται σε τέσσερις ισόποσες τριμηνιαίες δόσεις και η πληρωμή κάθε τριμηνιαίας δόσης γίνεται εντός του πρώτου δεκαημέρου του αντίστοιχου τριμήνου.
3. Το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους των ΟΤΑ α΄ βαθμού προς τον οικείο ΦΟΔΣΑ, παρακρατείται υποχρεωτικά από τη ΔΕΗ Α.Ε. ή τον εναλλακτικό πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας, από τα έσοδα του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού του οικείου δήμου και αποδίδεται στον δικαιούχο ΦΟΔΣΑ με τη διαδικασία του άρθρου 43 του ν. 3979/2011 (Α΄ 138) έπειτα από σχετική απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου περί παρακράτησης και απόδοσης του ποσού αυτού από τους ανωτέρω φορείς. Σε διαφορετική περίπτωση, ο οικείος δήμος οφείλει να αποδίδει ο ίδιος το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους στον οικείο ΦοΔΣΑ.
4. Σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής από δήμο τριμηνιαίας δόσης της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον οικείο ΦΟΔΣΑ πέραν του ενός μηνός, το οφειλόμενο ποσό παρακρατείται υποχρεωτικά από τους ανωτέρω φορείς, μετά από αίτημα του οικείου ΦΟΔΣΑ που υποβάλλεται σε αυτούς με απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής ή του διοικητικού συμβουλίου όταν πρόκειται για ΑΕ, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους και αποδίδεται σε αυτόν. Στην περίπτωση αυτή αν το οφειλόμενο ποσό του οικείου δήμου είναι μεγαλύτερο των αντίστοιχων εσόδων αυτού από το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού, τότε το αίτημα του οικείου ΦΟΔΣΑ υποβάλλεται στον Υπουργό Εσωτερικών και το οφειλόμενο ποσό παρακρατείται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους του υπόχρεου δήμου και αποδίδεται σε αυτόν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.
5. Στις περιπτώσεις που οι ΦΟΔΣΑ συνάπτουν συμβάσεις σύμπραξης βάσει του άρθρου 17 του ν. 3389/2005 (γ1) ασκούν την αρμοδιότητα

της παρ. 1α του άρθρου 17 του ν. 4071/2012, ώστε οι ετήσιες εισφορές των δήμων να ορίζονται σε ύψος που εξασφαλίζει την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων του ΦΟΔΣΑ από τη σύμβαση σύμπραξης και να υπολογίζονται κατ' ελάχιστο με τιμή ανά τόνο αποβλήτων ίση προς την αντίστοιχη τιμή της σύμβασης σύμπραξης. Για όλη τη διάρκεια της σύμβασης σύμπραξης, κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, θα γνωστοποιεί εγγράφως, τον προηγούμενο μήνα πριν την έναρξη κάθε ημερολογιακού εξαμήνου της σύμβασης σύμπραξης, προς τους παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας ή και άλλα πρόσωπα στα οποία έχει τυχόν ανατεθεί με νόμο ή σύμβαση ή είσπραξη των ανταποδοτικών τελών για λογαριασμό των δήμων το ποσό της ετήσιας εισφοράς κάθε δήμου προς τον ΦΟΔΣΑ που προορίζεται για την εξυπηρέτηση των οικονομικών υποχρεώσεων της σύμβασης σύμπραξης και τα πρόσωπα αυτά θα υποχρεούνται να το αποδίδουν απευθείας στον ΦΟΔΣΑ κατά προτεραιότητα, πριν την απόδοση στον οικείο δήμο οποιουδήποτε ποσού έναντι εισπραχθέντων ανταποδοτικών τελών. Για το ποσό της ετήσιας εισφοράς, που δεν αφορά την εξυπηρέτηση των οικονομικών υποχρεώσεων της σύμβασης σύμπραξης, ισχύουν τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

Τα ποσά του προηγούμενου εδαφίου, θα κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό του ΦΟΔΣΑ, ο οποίος θα εξυπηρετεί αποκλειστικά τις οικονομικές υποχρεώσεις του ΦΟΔΣΑ από τη σύμβαση σύμπραξης.

(γ4) Οι ΦΟΔΣΑ επιτρέπεται να συστήνουν υπέρ των δανειστών της εταιρίας ειδικού σκοπού της σύμβασης σύμπραξης εξασφάλιση επί του λογαριασμού του προηγούμενου εδαφίου και να εκχωρούν τα έσοδα που προέρχονται από τις εισφορές των μελών τους ή τα τέλη παροχής των υπηρεσιών τους, για την ασφάλεια των συμβάσεων αυτών.»

Το παρόν εφαρμόζεται και στους ΦΟΔΣΑ που συνάπτουν ή έχουν συνάψει προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010

(Α' 87) για έργα διαχείρισης αποβλήτων που υλοποιούνται μέσω συμβάσεων σύμπραξης του ν. 3389/2005 (Α' 232).

4. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 4 του άρθρου 211 του ν. 3852/2010 (Α' 87) το οφειλόμενο ποσό της τριμηνιαίας δόσης της ετήσιας εισφοράς των Ο.Τ.Α. μελών του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. προς αυτόν, μπορεί να παρακρατείται από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) των υπόχρεων δήμων, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Η απόφαση εκδίδεται μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου, που συνοδεύεται είτε από απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του ή κατόπιν ομόφωνης απόφασης της Εκτελεστικής Επιτροπής του, εφόσον έχει μεταβιβαστεί σε αυτήν η αντίστοιχη αρμοδιότητα."

Άρθρο 225

Εποπτεία επί των αποφάσεων των ΦΟΔΣΑ

Επί των αποφάσεων των μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτου νομικής μορφής, εφαρμόζεται ο έλεγχος νομιμότητας των άρθρων 225 και 226 του ν. 3852/10, εξαιρουμένων όσων αποφάσεων ελέγχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν 2190/20, όπως ισχύουν.

Άρθρο 226

Οργανωτική διάρθρωση και κανονισμός προσωπικού των ΦΟΔΣΑ

1. Στην περίπτωση ΦΟΔΣΑ που λειτουργεί με νομική μορφή συνδέσμου ΟΤΑ, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου ΦΟΔΣΑ, η οποία λαμβάνεται εντός ενός μηνός από τη συγκρότησή του σε σώμα, συντάσσεται Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας, στον οποίο προβλέπονται οι θέσεις του αναγκαίου προσωπικού κατά κατηγορίες,

κλάδους και ειδικότητες, η διάρθρωση των υπηρεσιών, οι αρμοδιότητές τους, οι κλάδοι των οποίων οι υπάλληλοι κρίνονται για την κατάληψη θέσεων προϊσταμένων. Για την οργανωτική δομή των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή συνδέσμου ΟΤΑ εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 247 του ν.3463/06 και το άρθρο 10 του ν.3584/07.

2. Στην περίπτωση ΦΟΔΣΑ που λειτουργεί με τη μορφή της Α.Ε. με απόφαση της Γ.Σ. συντάσσεται εσωτερικός κανονισμός προσωπικού στον οποίο προβλέπονται οι θέσεις του αναγκαίου προσωπικού κατά κατηγορίες, κλάδους και ειδικότητες, η διάρθρωση των υπηρεσιών, οι αρμοδιότητές τους, οι κλάδοι των οποίων οι υπάλληλοι κρίνονται για την κατάληψη θέσεων προϊσταμένων. Ο Εσωτερικός Κανονισμός προσωπικού κυρώνεται από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 227

Ενημέρωση Δημοτικών Συμβουλίων και ΟΤΑ

1. Το σχέδιο καθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής του άρθρου 222, καθώς και το σχέδιο του τεχνικού προγράμματος του ΦΟΔΣΑ, αποστέλλονται μέχρι το τέλος του 6^{ου} μήνα κάθε ημερολογιακού έτους από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ στα δημοτικά συμβούλια των Δήμων- μελών του ΦΟΔΣΑ προς παροχή γνώμης εντός μηνός από την αποστολή τους. Μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, εγκρίνονται από τα αρμόδια διοικητικά όργανα του ΦΟΔΣΑ.
2. Μέχρι την 31^η Ιανουαρίου κάθε έτους αποστέλλεται από τον Πρόεδρο Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων - μελών του ΦΟΔΣΑ ετήσιος απολογισμός και προγραμματισμός της επόμενης χρονιάς με βάση το οικείο ΠΕΣΔΑ, ο οποίος εισάγεται ως θέμα στην αμέσως επόμενη ημερήσια διάταξη του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του

Υπουργείου Εσωτερικών και στη Γενική Γραμματεία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Άρθρο 228

Αντισταθμιστικό όφελος

1. Οι ΦΟΔΣΑ καταβάλλουν στους δήμους που φιλοξενούν, ή επιβαρύνονται από τη λειτουργία εγκαταστάσεων μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και χώρων υγειονομικής ταφής, κατηγορίας Α1 και Α2, σύμφωνα με την 1958/2012 ΥΑ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, «αντισταθμιστικό όφελος» ύψους ενός τοις εκατό (1%) **κατ'ελάχιστον**, επί των εσόδων του ετήσιου προϋπολογισμού τους. Το ετήσιο αντισταθμιστικό όφελος επιμερίζεται ανά εγκατάσταση διαχείρισης κατ' αναλογία με τις εισερχόμενες ποσότητες στερεών αποβλήτων ή κλασμάτων τους ανά εγκατάσταση διαχείρισης κάθε είδους. Το αντισταθμιστικό όφελος καταβάλλεται, εντός δύο μηνών από τη λήξη του οικονομικού έτους.
2. Τα ποσά του «αντισταθμιστικού οφέλους» διατίθενται από τους δήμους αποκλειστικά για περιβαλλοντικά έργα και δράσεις κατά 60% εντός της κοινότητας όπου κείται η εγκατάσταση και κατά 40% εντός των όμορων με αυτή κοινοτήτων. Εάν η όμορη κοινότητα ανήκει σε άλλο Δήμο, το αντισταθμιστικό όφελος καταβάλλεται στον αρμόδιο Δήμο.
3. Το αντισταθμιστικό όφελος αυτό δαπανάται για τις δράσεις της παρ.2 του παρόντος εντός πέντε (5) ετών από την καταβολή του στον οικείο Δήμο και υποβάλλεται ετησίως έκθεση στο ΥΠΕΝ και στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων.
4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 229

Πειθαρχικό αδίκημα

Αιρετός της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενεργώντας είτε ως μονοπρόσωπο όργανο διοίκησης είτε ως μέλος συλλογικού οργάνου είτε ως εκπρόσωπος ΟΤΑ ή κάθε είδους νομικού προσώπου των ΟΤΑ, ο οποίος από δόλο ή βαριά αμέλεια, αρνείται ή παραλείπει να εκδώσει διοικητικές πράξεις, που προβλέπονται ως υποχρεωτικές εντός του πλαισίου της αρμοδιότητας περ. β, 4, της παρ. Ι, του άρθρου 75 του ν. 3463/2006 ή του παρόντος νόμου ή την κείμενη σχετική νομοθεσία ή δεν εκτελεί τέτοιες πράξεις που ευρίσκονται εν ισχύ ή κωλύει την εκτέλεσή τους, ή προβαίνει στην τροποποίηση ή στην κατάργησή τους παρά το νόμο, ή παραλείπει να ελέγξει τη νομιμότητά τους ή συμμετέχει σε πράξεις που παρεμποδίζουν την εφαρμογή της διάταξης αυτής διαπράττει πειθαρχικό παράπτωμα κατ' άρθρον 233 του ν.3852/2010.

Άρθρο 230

Μεταβατικές Διατάξεις

1. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος:
  - α) Οι «Περιφερειακοί ΦΟΔΣΑ» που συστήθηκαν ή λειτουργούν δυνάμει του άρθρου 13 του ν.4071/2012, για τους οποίους έχουν δημοσιευθεί στο ΦΕΚ οι αποφάσεις συγχώνευσης του συνόλου των νομικών προσώπων που ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ εντός της οικείας περιφέρειας κατά το άρθρο 16 του ν. 4071/2012, οφείλουν να προσαρμοσθούν στις διατάξεις του παρόντος Μέρους.
  - β) Οι Δήμοι - μέλη των «Περιφερειακών ΦΟΔΣΑ» που συστήθηκαν ή λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4071/2012 και συμμετέχουν και σε άλλους ΦΟΔΣΑ ή ασκούν αυτοτελώς αρμοδιότητες ΦΟΔΑ και για τους οποίους δεν έχει δημοσιευθεί η απόφαση συγχώνευσης στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» σύμφωνα με τις διατάξεις

του ν. 4071/2012, αποφασίζουν είτε την παραμονή τους στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» του ν.4071/2012 , ο οποίος θα λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ή τη συμμετοχή σε υφιστάμενους κατά τη δημοσίευση του παρόντος ΦΟΔΣΑ, για τους οποίους πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ.3 του άρθρου 210 και του τελευταίου εδαφίου της περ. γ του παρόντος άρθρου.

Δήμοι που μετέχουν σε ΦΟΔΣΑ που δεν πληροί τα κριτήρια της παρ.3 του άρθρου 210 του παρόντος Μέρους είτε : α) αποφασίζουν τη διάλυση του νομικού προσώπου στο οποίο συμμετέχουν ως μέλη και εντάσσονται αυτοτελώς σε ΦΟΔΣΑ που πληροί τα κριτήρια της παρ.3 του άρθρου 210 του παρόντος Μέρους, είτε β) ιδρύουν ΦΟΔΣΑ σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 210 του παρόντος Μέρους είτε γ) αποφασίζουν τη συγχώνευση του ΦΟΔΣΑ του οποίου αποτελούν μέλη με άλλο νομικό πρόσωπο , έτσι ώστε να πληρούνται τα κριτήρια του παρόντος Μέρους.

Οι «Περιφερειακοί ΦΟΔΣΑ» που συστήθηκαν και λειτουργούν με τις διατάξεις του ν.4071/2012 με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας τροποποιούν το καταστατικό τους σύμφωνα με τις αποφάσεις των Δήμων της οικείας περιφέρειας και λαμβάνουν τις απαιτούμενες αποφάσεις, ώστε να λειτουργήσουν ως ΦΟΔΣΑ της παρ. 3 του άρθρου 210.

γ) Οι σύνδεσμοι ή οι ανώνυμες εταιρείες ή άλλες επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού που είχαν συσταθεί πριν το έτος 2013 ως ΦΟΔΣΑ και ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ χωρίς να αποτελούν «Περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 του ν.4071/2012 και χωρίς να έχουν συγχωνευθεί κατά τις διατυπώσεις του άρθρου 16 του ν. 4071/2012 στους «Περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 του ίδιου νόμου, δύνανται να τροποποιήσουν τη συστατική τους πράξη και να λάβουν τις απαιτούμενες αποφάσεις ώστε να λειτουργήσουν ως ΦΟΔΣΑ του άρθρου 210. Στην περίπτωση

αυτή, η απόφαση της περ. α της παρ. 3 του ως άνω άρθρου λαμβάνεται από τα δημοτικά συμβούλια των ΟΤΑ που αντιστοιχούν στο 70% κατ'ελάχιστο του πληθυσμού των ΟΤΑ που συμμετέχουν στους ΦΟΔΣΑ αυτούς.

Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 210, καθώς και η προϋπόθεση του προηγούμενου εδαφίου, οι φορείς της παρούσας περίπτωσης, μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παρ.1 και εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, συγχωνεύονται κατά την κατωτέρω διαδικασία στον όμορο, σύμφωνα με την αρχή της εγγύτητας και τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ, ΦΟΔΣΑ που πληροί τις προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 210. Οι ανωτέρω φορείς μέχρι τη συγχώνευσή τους συνεχίζουν να λειτουργούν και να ασκούν τις αρμοδιότητές τους. Επιπροσθέτως λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα και μεριμνούν για την ομαλή μετάβαση των λειτουργιών τους στο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται.

Η συγχώνευση και η μεταβίβαση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των φορέων της παρούσας περίπτωσης που διενεργείται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου, διαπιστώνεται με πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μετά από καταγραφή των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με την εξής διαδικασία:

γα) Με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός προθεσμίας δεκα ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 1, συστήνεται για κάθε ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι φορείς της περίπτωσης γ, Επιτροπή Καταγραφής, με σκοπό την καταγραφή της περιουσίας των φορέων, αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τους πρόεδρους των συγχωνευόμενων φορέων, εκαστος εκ των οποίων μετέχει στη

σύνθεση της επιτροπής όταν καταγράφεται η περιουσία του αντίστοιχου νομικού προσώπου και έναν εκπρόσωπο του ΦΟΔΣΑ.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής εντός μηνός από την ημερομηνία συγκρότησής της και εντός πέντε (5) ημερών από την ολοκλήρωση της καταγραφής αποστέλλει τη σχετική έκθεση στον ΦΟΔΣΑ στον οποίο θα συγχωνευτούν οι φορείς της περίπτωσης γ και στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την έκδοση της πράξης συγχώνευσης και μεταβίβασης της κινητής και ακινήτου περιουσίας τους. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης θεωρείται καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία τους και υπεισέρχεται, αυτοδικαίως, υπό την ανωτέρω ιδιότητα σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών, στα οποία περιλαμβάνονται και όσα προκύπτουν από συμβάσεις έργου. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τον ΦΟΔΣΑ, χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου. Οι διατάξεις του παρόντος δεν θίγουν το περιεχόμενο και τους όρους διαθηκών, κωδικέλλων ή δωρεών ως προς τις διατάξεις τους.

γβ) Η συγχώνευση νομικών προσώπων με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών της περίπτωσης γ τον ΦΟΔΣΑ που πληροί τις προϋποθέσεις της παρ 3 του άρθρου 210 του παρόντος Μέρους, συντελείται με την πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εκδίδεται κατά τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Οι εταιρείες λύονται αυτοδικαίως χωρίς να επακολουθήσει εκκαθάριση. Με απόφαση του

διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, που λαμβάνεται εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της ανωτέρω πράξης, διαπιστώνεται η επελθούσα λύση της εταιρείας. Η απόφαση αυτή καταχωρίζεται στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (ΜΑΕ) και στο ΓΕΜΗ.

Για θέματα που διέπουν τη λειτουργία των ΦΟΔΣΑ και ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ και δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις του παρόντος Μέρους, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές περί συνδέσμων διατάξεις του ν. 3463/2006, όπως κάθε φορά ισχύουν.

γγ) Σε περίπτωση που ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύεται οι φορείς της περίπτωσης γ, λειτουργεί υπο μορφή ΑΕ, τα αρμόδια όργανα διοίκησης της προβαίνουν αμελλητί στη λήψη των σχετικών αποφάσεων και σε κάθε απαιτούμενη εκ του νόμου και του καταστατικού της ενέργεια για την ολοκλήρωση των διαδικασιών συγχώνευσης, σύμφωνα με την απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που αφορά στη συγχώνευση και τη μεταβίβαση της περιουσίας τους .

Το μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και όσων απασχολούνται με σχέση έμμισθης εντολής, μεταφέρεται αυτοδικαίως στον ΦΟΔΣΑ που προκύπτει από τη συγχώνευση και κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του ΟΕΥ, που συστήνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 226 του παρόντος Μέρους, κατά κατηγορία/ εκπαιδευτική βαθμίδα και κλάδο/ ειδικότητα. Στην περίπτωση που στον οικείο ΟΕΥ δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Οι προβλεπόμενες θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι προσωποπαγείς και καταργούνται μόλις κενωθούν, με οποιοδήποτε τρόπο. Η πράξη

κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το προσωπικό διέπεται από το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς, στο οποίο υπαγόταν πριν την κατάταξη του στον ΦΟΔΣΑ, η δε προηγούμενη απασχόλησή του αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία με κάθε έννομη συνέπεια.

Σε περίπτωση συγχώνευσης ΦΟΔΣΑ με τη μορφή νπδδ σε ΑΕ, το μόνιμο και ιδιωτικό δικαίωτο αορίστου χρόνου προσωπικό μεταφέρεται, με τις θέσεις που κατέχει, στο φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση και διέπεται ως προς τα δικαιώματα και τις υπηρεσιακές μεταβολές του από τις διατάξεις στις οποίες υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του. Το μεταφερόμενο προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, που υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του.

Η προϋπηρεσία του στους υπό συγχώνευση φορείς αναγνωρίζεται, για κάθε συνέπεια.

Προκηρυσσόμενες θέσεις των ΦΟΔΣΑ που συγχωνεύονται μεταφέρονται στον φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση, που συνεχίζει τη διαδικασία πρόσληψης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή Α.Ε., κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του Εσωτερικού Κανονισμού Προσωπικού, που συστήνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 226 παρ. 2 του παρόντος Μέρους, κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα. Στην περίπτωση που στον οικείο Εσωτερικό Κανονισμό Προσωπικό δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Η πράξη κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο.

δ) Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος νόμου, η θητεία των διοικητικών συμβουλίων των ΦΟΔΣΑ ορίζεται μέχρι τη λήξη της τρέχουσας δημοτικής περιόδου, η δε εκλογή των μελών τους από τα δημοτικά συμβούλια των οικείων Δήμων λαμβάνει χώρα εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ε) Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην εφαρμογή αυτής της παραγράφου.

2. Σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 2ου παρόντος, ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

α. Ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποστέλλει αιτιολογημένη έκθεση στους Δήμους της οικείας Περιφέρειας που δεν έχουν συμμορφωθεί με υποδείξεις προς εφαρμογή του άρθρου 210.

β. Η παράλειψη της υποχρέωσης συμμόρφωσης στις ανωτέρω υποδείξεις εντός δύο μηνών από την αποστολή της ανωτέρω αιτιολογημένης έκθεσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα για όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου κατά την έννοια των άρθρων 233 επ. του ν. 3852/2010 (Α' 87).

Κάθε Δήμος που είναι μέλος σε «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 του ν. 4071/2012 ή σε σύνδεσμο, που σύμφωνα με την προϋφιστάμενη νομοθεσία είχε συσταθεί ως ΦΟΔΣΑ ή σε ανώνυμη εταιρεία ή άλλη επιχείρηση και ν.π.δ.δ. των Ο.Τ.Α. κατά κλάδο ή τομέα που ασκούσε αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ, και δε συμμορφώνεται με την παρ. 1 του παρόντος εντός ενός (1) μηνός από την αποστολή της ανωτέρω αιτιολογημένης έκθεσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, βαρύνεται με ημερήσιο πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, το οποίο επιβάλλεται με απόφαση του οικείου Συντονιστή και εισπράττεται υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με τις

διαδικασίες του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών καθορίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την επιβολή και την είσπραξη του προστίμου του προηγούμενου εδαφίου.

Ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης : α) εάν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη για το σύνολο των Δήμων της Περιφέρειας, συγχωνεύει το σύνολο των φορέων που ασκούν ασκούν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ στο ΦΟΔΣΑ που συστάθηκε δυνάμει του 13 ν.4071/2012 και β) εάν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη για έναν ή περισσότερους Δήμους της οικείας Περιφέρειας, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εντάσσει με αιτιολογημένη απόφασή του τον Δήμο ή τους Δήμους αυτούς, σε έναν συσταθέντα ΦΟΔΣΑ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 210 του παρόντος και σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ. Για την ένταξη του ΟΤΑ α΄ βαθμού σε ΦΟΔΣΑ που έχει τη μορφή ν.π.δ.δ. εκδίδεται από τον Συντονιστή πράξη ένταξης που δημοσιεύεται στην Εδημερίδα της Κυβέρνησης . Για την ένταξη σε ΦΟΔΣΑ που έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, η τελευταία προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την ένταξη σε αυτή των ΟΤΑ α΄ βαθμού σε συμμόρφωση με την απόφαση του Συντονιστή.

3. Η λειτουργία των ειδικών διαβαθμιδικών συνδέσμων δήμων και περιφερειών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις 105 και 211 του ν.3852/2010 και οι συμβάσεις που έχουν συναφθεί δυνάμει του ν.3389/2005 και δυνάμει της παρ. 5, εξακολουθούν να ισχύουν.
4. Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, η κυριότητα των έργων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από δημόσιους και κοινοτικούς πόρους, και των οποίων η αρμοδιότητα λειτουργίας ανήκε σε σύνδεσμο ή εταιρεία της περ. γ΄ της παρ. 1 του παρόντος ή σε Δήμο ή σε άλλο ΝΠΔΔ, μεταβιβάζεται υποχρεωτικά στο ΦΟΔΣΑ που έχει

την ευθύνη λειτουργίας τους, χωρίς την επιβολή οποιουδήποτε ανταλλάγματος, τέλους ή φόρου μεταβίβασης.

Άρθρο 231

Τελικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται στους δήμους της Περιφέρειας Αττικής. Οι διατάξεις για την ίδρυση και λειτουργία του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Αττικής παραμένουν σε ισχύ, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012, κατά το μέρος που αφορούν σε αυτόν.
2. Για θέματα που διέπουν τη λειτουργία των ΦΟΔΣΑ και ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ και δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις του παρόντος, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές περί συνδέσμων διατάξεις του ν. 3463/2006, όπως κάθε φορά ισχύουν . 3. Το άρθρο 100 του ν.3852/2010 εφαρμόζεται στους ΦΟΔΣΑ του παρόντος, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής. Στην περίπτωση που αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης είναι οι αρμοδιότητες του άρθρου 213 του παρόντος, αντισυμβαλλόμενος του ΦΟΔΣΑ μπορεί να είναι μόνο Δήμος-μέλος του ή η Περιφέρεια στην οποία ανήκει.

Άρθρο 232

Καταργούμενες διατάξεις

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις της παρ.1 και 5 του άρθρου 30 του ν.3536/2007, του άρθρου 17 του ν.4164/2013, της περ. β της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν.4042/2012 και των άρθρων 5 και 6 της ΚΥΑ 2527/2009.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012 καταργούνται ως προς τα νομικά πρόσωπα του παρόντος, με την επιφύλαξη του άρθρου 231.
3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία είναι αντίθετη με τις ρυθμίσεις του, καταργείται.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Άρθρο 233

Μεταφορά Διευθύνσεων και Τμημάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων σε συνιστώμενες περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών - Διατάξεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικών με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση.

1. Από 01.01.2019 οι οργανικές μονάδες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας της παραγράφου 2 εντάσσονται στην οργανική δομή του Υπουργείου Εσωτερικών ως περιφερειακές του υπηρεσίες, υπαγόμενες στον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι αρμοδιότητες που ασκούν οι οργανικές μονάδες της παραγράφου 2 και οι οργανικές τους θέσεις, όπως ορίζονται στους Οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, μαζί με το προσωπικό τους μεταφέρονται από 01.01.2019 στις περιφερειακές υπηρεσίες που συστήνονται με το παρόν άρθρο.
2. Οι οργανικές μονάδες που αποτελούν περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών είναι:

- α) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής:
- αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Α` και Κοινωνικών Υποθέσεων, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Αθηνών
  - ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Κεντρικού Τομέα και Δυτικής Αττικής,
  - γγ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής και
  - δδ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων.
- β) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας.
- γ) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας.
- δ) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.
- ε) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης:
- αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Θεσσαλονίκης,
  - ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Κεντρικής Μακεδονίας,
  - γγ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.
- στ) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου:

αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου Αιγαίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Βορείου Αιγαίου,

ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Νοτίου Αιγαίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Νοτίου Αιγαίου.

ζ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Κρήτης.

3. Οι μεταφερόμενες υπηρεσίες της παραγράφου 2 διατηρούν τη διάρθρωση και τις αρμοδιότητες όπως αυτές προβλέπονται στους, κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ισχύοντες οργανισμούς της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Στις μεταφερόμενες Διευθύνσεις και Τμήματα προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων που προβλέπονται στους οικείους οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

4.α) Τα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων και τα Τμήματα Υγείας & Πρόνοιας, που προβλέπονται στους ισχύοντες κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Αττικής, Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου και Μακεδονίας - Θράκης, εντάσσονται στην αντίστοιχη Διεύθυνση Διοίκησης με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά.

β) Οι αρμοδιότητες κοινωνικής ένταξης των Τμημάτων Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικής Ένταξης ανά νομό των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, Μακεδονίας - Θράκης και Κρήτης μεταφέρονται από 1.1.2019 στα Τμήματα Διοικητικού - Οικονομικού των αντίστοιχων Διευθύνσεων Διοίκησης με το σύνολο των υπαλλήλων που τις

ασκούν. Τα μεταφερόμενα στο Υπουργείο Εσωτερικών Τμήματα Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικής Ένταξης ανά νομό μετονομάζονται σε Τμήματα Αστικής Κατάστασης ανά νομό.

γ) Στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου συστήνεται Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικών Υποθέσεων με έδρα τη Ρόδο. Τα Τμήματα Αδειών Διαμονής και Ελέγχου, τα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων και τα Τμήματα Υγείας & Πρόνοιας των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου εντάσσονται στη συνιστώμενη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικών Υποθέσεων με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά.

δ) Οι αρμοδιότητες μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης των Τμημάτων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου μεταφέρονται από 01.01.2019 σε συνιστώμενα στη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου Τμήματα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων με το σύνολο των υπαλλήλων που τις ασκούν. Τα μεταφερόμενα στο Υπουργείο Εσωτερικών Τμήματα Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων μετονομάζονται σε Τμήματα Αστικής Κατάστασης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων.

ε) Στη συνιστώμενη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού.

Στα συνιστώμενα Τμήματα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης προΐσταται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

5. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται ως αρμόδιος για θέματα ιθαγένειας ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης νοείται εφεξής ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Οι εκκρεμείς δίκες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για θέματα ιθαγένειας συνεχίζονται αυτοδικαίως από το Υπουργείο Εσωτερικών χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για την καθεμία από αυτές.
7. Το Υπουργείο Εσωτερικών από την έναρξη άσκησης των μεταφερόμενων σε αυτό αρμοδιοτήτων υπεισέρχεται αυτοδικαίως στις συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων που είχαν συναφθεί για τη στέγαση των υπηρεσιών που συνδέονται με τις αρμοδιότητες αυτές, εφόσον οι οικείες υπηρεσίες εξακολουθούν να στεγάζονται στα μισθωμένα ακίνητα. Σε περίπτωση που στο ακίνητο στεγάζονται από κοινού και υπηρεσίες άλλων φορέων, η υπεισέλευση πραγματοποιείται κατ' αναλογία των χρησιμοποιούμενων ανά φορέα τετραγωνικών μέτρων. Ομοίως, αναλογικά επιμερίζονται και οι λοιπές λειτουργικές δαπάνες.
8. Από 1.1.2019 το Υπηρεσιακό Συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών είναι αρμόδιο για την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των ιδρυόμενων με το άρθρο αυτό περιφερειακών του υπηρεσιών.
8. Οι δαπάνες λειτουργίας των υπηρεσιών που εντάσσονται στο Υπουργείο Εσωτερικών εξακολουθούν να βαρύνουν έως τις 31.12.2018 τον προϋπολογισμό που έχει εγκριθεί για τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Οι ως άνω πιστώσεις από 01.01.2019 προβλέπονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών κατά το μέρος που αφορούν τις υπηρεσίες που εντάσσονται σε αυτό.

9. Το τακτικό προσωπικό των οργανικών μονάδων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της παραγράφου 2 καθίσταται αυτοδίκαια από 01.01.2019 προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών. Με διαπιστωτική πράξη που εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την ανωτέρω ημερομηνία, το προσωπικό αυτό κατατάσσεται σε ισάριθμες θέσεις αντίστοιχης κατηγορίας, κλάδου ή ειδικότητας των υπηρεσιών του Υπουργείου, οι οποίες καταργούνται από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και καθίστανται οργανικές θέσεις του Υπουργείου Εσωτερικών αυξάνοντας ισάριθμα τις προβλεπόμενες θέσεις στον Οργανισμό του Υπουργείου. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι πάσης φύσεως, επιπλέον μισθολογικές διαφορές και επιδόματα, που ελάμβαναν εξακολουθούν να διατηρούνται, ως προσωπική διαφορά. Ο χρόνος προϋπηρεσίας τους αναγνωρίζεται για όλες τις υπηρεσιακές και μισθολογικές συνέπειες.
10. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορούν να ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την εκτέλεση του προϋπολογισμού, τη μισθοδοσία, τη μεταφορά πιστώσεων, τη στέγαση υπηρεσιών και κάθε άλλο θέμα εφαρμογής του παρόντος άρθρου.
11. Ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας με απόφασή του δύναται να μεταβιβάζει στους προϊσταμένους των οργανικών μονάδων των περιφερειακών υπηρεσιών ορισμένες από τις αρμοδιότητες του ή το δικαίωμα υπογραφής «με εντολή Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας Υπουργείου Εσωτερικών».

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Άρθρο 234

Θέματα ληξιαρχικών πράξεων

1. Η παρ.3 του άρθρου 34 του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Στη ληξιαρχική πράξη σημειώνεται από τον ληξιαρχο, με βάση τη δήλωση του δηλούντος το θάνατο και ο ακριβής τόπος ενταφιασμού ή αποτέφρωσης, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού».

2. Το άρθρο 35 του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 35

Ενταφιασμός ή αποτέφρωση προσώπου

Δεν επιτρέπεται ο ενταφιασμός ή η αποτέφρωση προσώπου χωρίς την προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου αυτού στην οποία πρέπει να αναφέρεται ο ακριβής τόπος ενταφιασμού ή αποτέφρωσης αντίστοιχα, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού».

3. Το άρθρο 35Α του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 35Α

Επιλογή τόπου ενταφιασμού ή αποτέφρωσης προσώπου

1. Η επιλογή του τόπου ενταφιασμού ή αποτέφρωσης είναι δικαίωμα του προσώπου.
2. Κάθε φυσικό πρόσωπο, εφόσον το επιθυμεί, μπορεί ελεύθερα με ρητή, χωρίς όρο ή αίρεση, δήλωσή του ενώπιον συμβολαιογράφου να ορίσει εάν επιθυμεί μετά το θάνατό του

την ταφή ή την κάυση του, καθώς και να ορίσει τον τύπο της τελετής της κηδείας του και τον τόπο ενταφιασμού του ή τον τόπο αποτέφρωσής του και τον τρόπο διαχείρισης της τέφρας του αντίστοιχα. Με τη δήλωσή του αυτή ορίζονται τα πρόσωπα, συγγενικά ή μη που θα εκτελέσουν την επιθυμία του, τα οποία με σχετική δήλωσή τους στο ίδιο συμβολαιογραφικό έντυπο αποδέχονται τη δήλωση του προσώπου και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να την εκτελέσουν.

3. Εφόσον τηρηθεί ο κατά τα ανωτέρω τύπος και η διατυπωθείσα επιθυμία του θανόντος δεν αντίκειται σε κανόνες δημόσιας τάξης, υγιεινής ή στα χρηστά ήθη, τα αρμόδια όργανα ή οι υπηρεσίες, που επιμελούνται της ταφής ή αποτέφρωσης του νεκρού οφείλουν να συμμορφώνονται στη διατυπωθείσα επιθυμία του θανόντος χωρίς οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ή διαδικασία, ακόμη και αν εναντιωθούν συγγενείς οποιουδήποτε βαθμού».
4. Η παρ. α του άρθρου 48 του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Ληξιαρχος, γιατρός, ιατροδικαστής, μαιία ή υπάλληλος κέντρου αποτέφρωσης νεκρών, οι οποίοι αρνούνται αδικαιολόγητα την εκπλήρωση των επιβαλλομένων με τον παρόντα νόμο σε αυτούς καθηκόντων ή από πρόθεση παραλείπουν την εκπλήρωση αυτών».
5. Η παρ. γ του άρθρου 48 του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Όποιος κατά παράβαση του παρόντος νόμου διενεργεί ενταφιασμό ή αποτέφρωση χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου».

6. Η παρ. 3 του άρθρου 49 του Ν. 4277/2014 (ΦΕΚ Α' 156), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την αποτέφρωση νεκρών δεν απαιτείται η έκδοση άδειας αποτέφρωσης από τους οικείους τους θανόντος, αλλά αρκεί η προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου στο ΚΑΝ όπου θα αποτεφρωθεί ο νεκρός».

Άρθρο 235

Τροποποίηση του άρθρου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αρ. οικ. 4932/2017 «Ρύθμιση θεμάτων τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων αποτέφρωσης οστών νεκρών» (Β' 441)

Το εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αρ. οικ. 4932/2017 «Ρύθμιση θεμάτων τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων αποτέφρωσης οστών νεκρών» (ΦΕΚ Β' 441), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η εγκατάσταση και λειτουργία Κ.Α.Ο.Ν επιτρέπεται α) σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου βαθμού ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ και β) σε ιδιώτες, μετά από τη λήψη των αδειών της παρ.3 του άρθρου 19 του ν. 3982/2011».

Άρθρο 236

Τροποποίηση του άρθρου 6 του ν. 2196/1994

Στο άρθρο 6 του ν. 2196/1994 (ΦΕΚ 41 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«Για τους Έλληνες εκλογείς που προτίθενται να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο κράτος - μέλος κατοικίας τους, η Διεύθυνση Εκλογών

διαβιβάζει στο σημείο επαφής την πληροφορία περί στέρησης του εν λόγω δικαιώματος, με βάση τα τηρούμενα σε αυτήν αρχεία. Η ανωτέρω πληροφορία διαβιβάζεται με οποιονδήποτε ενδεδειγμένο τρόπο εντός προθεσμίας πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησής της ή εντός συντομότερου χρονικού διαστήματος, εφόσον το ζητήσει το κράτος μέλος - κατοικίας. Σε αυτήν περιέχονται μόνον τα απολύτως αναγκαία στοιχεία και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το σκοπό αυτό».

Άρθρο 237

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.